AMMONII HERMEAE COMMENTARIA IN QUINQUE VOCES PORPHYRII CUM...

Ammonius : Hermiae, Porphyrius

9-6-E-21

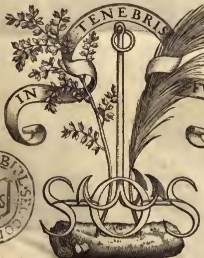
AMMONII HERMEAE

COMMENTARIA IN QVINQVE

Voces Porphyrii cum Græco exemplari recens collata. Locis pluribus reſtitutis, ac reſectis omnibus iis, quæ ſuperflua in aliis latinis Codicibus legebantur.

Quibus inſeruimus textum ipſius Porphyrii, ad ueram lectionem Græcam nuper recognitum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBL. SOC. IESV. COLL. ROM. IHS

VENETIIS. M. D. XXXIX.

AMMONII HERMAE EXPOSITIO
IN QVINQVE VOCES PORPHYRII.

POST quas propoſitũ nobis eſt, vt de philoſophię principijs dicere incipiamus: neceſſariũ quidẽ videt̃, vt cognoſcamus quid ſit phia. Oportet enim quẽq̃ cuiuſlibet inſtitutionis principia ſuſcepturum, edoceri prius quid ſit id qđ cõſeq ſtudeat, ita nanque fiet & ad audiendũ apparatior, & ad proſequendũ multo diligentior. Verum id quidem non niſi ex diffinitionibus. Qui autẽ fieri hoc poterit, vt ex diffinitionibus rem vllã percipiamus, ſi qđ diffinitio ipſa prius ſit nõ intelligat̃. ¶ Diffinitio igitur eſt oratio, quę eius ipſius qđ diffinit̃ naturam breuiſſime oſtendit. Dicta autẽ eſt per tranſlationẽ ab agrorũ finibus. nam quẽadmodum illi proprietates determinant, diſtinguũtq̃ ab alienis noſtra. Sic & diffinitiones rem ipſam cõplectunt̃, atq̃ ab aliarum confinio diſiunctam eſſe faciunt. De phię igitur diffinitione a nobis hoc loco dicendũ. etenim ſi quã pueri grãmaticę inſtitutionibus traditi ſumus, ab eius diffinitione cępimus hoc modo. Grãmatica eſt peritia earum rerũ quę a poetis atq̃ hiſtoricis cõſcribuntur. Itẽq̃ ſi quũ ad oratoriã acceſſimus, ex diffinitione eam eſſe didicimus vim artificioſã probabilis orationis in cauſis ciuilibus, cuius finis benedicere. Quanto id magis facere debebimus nunc in phia, vnde omniũ & artium & ſcientiarũ diffinitiones ſuſcipiuntur.

Diffinitio.

Grãmatica.

Rhetorica.

OMNIS quidẽ ſcientia & ars ſubiectum habet ac finem. Subiectum eſt id circa qđ verſatur. Finis vero id ad qđ reſpicitur, & cuius gratia cętera fiũt. Exempli cauſa. Medicus medicinę ſcientię ſubiectũ hꝫ corpora humana, q2 circa ea tm̃ verſatur, finem vero ſanare, quia ad id ſolum reſpicit. Similiter quoq̃ & faber tectonicę ſuę artis ſubiectum habet ligna, finem vero abacũ facere. Quapropter diffinitiones omnes vel ex ſubiecto ſuſcipiũtur, vel ex fine, vel ab vtroq̃ ſimul. Ex ſubiecto, vt quum dicimus, medicinam eſſe artem quę circa humana corpora verſatur. Ex fine vt quũ dixerimus, eã eſſe ſanitatis effectiuã. Ex vtroq̃ autẽ ſimul ſic, medicina eſt ars, quę circa humana corpora verſatur, ſanitatis effectiua. ¶ Simili modo & aſtronomia ſubiectum hꝫ cęleſtia corpora. finem vero cognoſcere motus aſtrorum. Quęramus ergo quid ſubijciat̃, & qui ſit finis philoſophię, atq̃ ita facile eius ipſius diffinitionẽ aſſignabimus. ¶ Sciendũ eſt autẽ qđ quum cęterę omnes ſciẽtię atq̃ artes circa particularia quędam exiſtant, vt tectonicę fabrilis circa ligna ſolum. Medicina circa ſolũ humana corpora. Aſtronomia circa ſolum cęleſtia. Sola phia circa res omnes verſatur. cuius quidẽ finis cognoſcere, non autem facere. Suſcipiuntur itaq̃ philoſophię diffinitiones multę. Multi enim multis modis eã diffinierunt, at ne importunã in pręſentia nõnullorũ deteſtemur ambitionem, qui per multas ac prope infinitas vnius alicuius rei diffinitiones percurrendo euagari late ſolent, dũ multa intelligendo nihil intelligũt. Sufficiet nobis quinque vel paulo plures philoſophię diffinitiones adducere. Duę quidẽ erunt ex ſubiecto. Totidem ex fine. Vna rurſus per excellentiã. Altera ex vi nominis, quã ethymologiam accepto vocabulo ſiue veriloquium vocant. Sit autẽ prima philoſophię diffinitio hęc. ¶ Philoſophia eſt cognitio rerũ vti res ſunt, hoc eſt quatenus earum eſſentia conſiderat̃. Non enim Phõ propoſitum eſt. omnis qui in mundo ſunt homines ſcire ad vnum debere, ſed hominis tm̃ quę ſit natura. Naturas quidem atq̃ exiſtentias duntaxat rerũ Phs cõtemplatur. ¶ Plato autẽ ipſe philoſophiã diffiniuit ſic. Philoſophia eſt diuinarum & humanarũ rerũ cognitio: ſed certe manifeſtum, eandem eſſe hanc cũ ſuperiori diffinitione, ac nihil inter ſe differre niſi cognito, ac minus cognito, hoc eſt his rebus quę a nobis cerni tangique poſſunt, vt Ciceronis verbis vtar, & his quę nec cerni nec tangi poſſunt, ſolo tamen animo atq̃ intellectu concipiuntur. Diuidens enim Plato res, q̃ ſempiternę eſſent dixit diuinas, quę generationẽ vero corruptionẽq̃ paterentur, vocauit humanas. Vtraq̃ igitur diffinitio tradita eſt ex ſubiecto, atq̃ inter ſe (vt dictũ eſt) non differũt, niſi cognito ac minus cognito. ¶ Ex fine autem hoc modo, philoſophia eſt dei ſimilitudo quo ad eius fieri ab homine poterit, quemadmodũ & Plato diffiniuit in Theeteto. Nam quũ duplicẽ deus habeat actionem, notionis alteram, qua cuncta cognoſcit. vti eſt apud Poetas. Deus deus omnia nouit. Alteram prouidentię, qua mundũ & quę in mundo ſunt inferiora hęc ipſa regit atq̃ adminiſtrat, qđ poetę ſignificant, dij datores bonorum. Vtriq̃ ſeſe Phs deo q̃ ſimillimũ efficiet. Erit enim & rerũ cognitor, quãdo omnia in ſuam cõtemplationem adduxerit. Et procurator rectorq̃ inferiorũ, quando ciuilis, id quem πολιτικὸν gręci vocant leges conſtituerit, quibus quę bona ſunt permittãtur, quę mala prohibeantur. Iure igitur dictũ eſt phiam eſſe dei ſimilitudinem, illud autem [Quo ad eius fieri ab homine poterit.] pulchre adiectũ eſt diffinitioni. Quippe vt pręclare eſt apud Homerũ. Haud ſimile humanię genus imortale deorum. Quorũ enĩ cunq̃ ſunt diuerſę ſubſtantię diuerſi eorũdem ſunt & fines, qđ ipſum in cęteris quoq̃ animalibus manifeſtũ, in homine. vꝫ. atq̃ equo, quorũ qꝫ differentes ſubſtantię, differentes ſunt & fines. Hominis quidẽ finis eſt cũ ratione ac prudẽtia viuere. equi vero velociter currere, belliſq̃ idoneũ eſſe: quinimo in his quę ratione carẽt brutis animalibus nũq̃ differre videremus fines, niſi & ſubſtantias. Alius quidẽ in cane finis, alius in boue, alius in equo, qđ ſi in his, quanto id erit magis in hoĩe ac deo, quorũ tam diuerſiſſimę ſubſtantię. Pulchre igitur adiectum diffinitioni illud, quo ad eius fieri ab homine poterit. Erit ergo philoſophia, quatenus homini licebit. Diuinę cognitionis ac prouidentię ſimilitudo. Quam vero ob cauſã Philoſophus duxerit ita diffiniẽdam philoſophiam deinceps videamus. Poſtq̃ vt dictum eſt duplices ſunt dei actiones. Cognitiuę alterę, alterę actiuę, totidem quoq̃ erunt ex eius imitatione & noſtrarum animarũ, contẽplatiuę ac practicę, quibus

Quid ſubm & quę finis.

Medicinę ſubm.

Aſtronomię ſubm.

Finis phię ẽ cognoſcẽ nõ facere.

Prima phię diffinitio.

Diffõ phię a Platone tradita.

Alcinous Platonicus in lib. de doctri Platonis cap. p° ſic ait. ſcipuarũ Platonis inſtitutionum doctrina h tradit. phia ẽ appetitio ſapientię: vel ſolutio animę a corpore: conuerſio quędã ad ea quę vera ſunt atq̃ diuina, ſapiẽtia ẽ diuinarũ humanarũq̃ rerũ ſcia. phs dicitur a phia cognomẽ accipiẽs: quẽadmodũ a muſica muſicus. admonens q2 veri phi ibi videas.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

ſuam quum exerceat Philoſophus animam, dum vel rerum omnium naturam quo modo ſe habeat perſcrutatur, vel paſſiuas animę potentias cum diuinarum rerum contemplatione coniungens ſupra hominem attollitur. Iure quidẽ Plato, dei ſimilitudinem eſſe philoſophiam diffiniuit. Eſt autez ⁊ alia philoſophię diffinitio ex fine ſic. Philoſophia eſt mortis meditatio. Sed age videamus quẽadmodum ſint Phi de morte meditaturi, quoue pacto eam ipſam mortis meditationez intelligi a nobis oporteat. Ne qd ſimile fortaſſe accidat, quod olim adoleſcenti Cleombroto: is enim quuz Platonico phędoni ſtudioſe operam dediſſet, didiciſſetqꝫ oportere Philoſophum mortem meditari, altiſſimo ſe ſe ſtatim muro pręcipitem dedit. In quem tale fertur Epigramma.

[illegible] homines poſſe.

Vita Vale, muro pręceps delapſus ab alto
Dixiſti moriens Ambraciota puer,
Nullum in morte malum credens, ſed ſcripta Platonis
Non ita erant animo percipienda tuo.

Ex ignorantia igit̃ id ita accidit adoleſcentulo. Conſiderandum ei ſiquidem fuerat, quẽadmodum ea ipſa mortis meditatio intelligenda eſſet, quum pręſertim ipſe nos Plato apertiſſime admoneat, non debere ſibi ipſi hominem manus inferre, in ſecunda quidem pagina his verbis. Ille igit̃ qui in archanis haberi de hiſce rebus ſolet ſermo. Homines veluti in quadam cuſtodia eſſe, neqꝫ eam refugere, neqꝫ inde ſe abducere oportere, magnus quidaz mihi certe apparet, neqꝫ ſat cognitu facilis. Phas autẽ ideo non eſt, quẽquã ſibi mortem conſciſcere, qꝛ quemadmodum qui publica in cuſtodia reus tenetur, ſi quo modo carceribus effractis effugere tentarit, oẽs quęnię ſunt leges in ſe commerict. Ita ⁊ qui corporis vinculum diuina prouidentia colligatũ ſoluere feſtinarit, omnem ſui opificis iram in ſe digniſſime concitabit. Hęc ita ſane ſint. Quomodo autem mortis meditationem philoſophiam eſſe dicemus? Sciendum qd quuz homo ex anima ⁊ corpore componatur, vti cõpoſitio eius duplex, ita ⁊ ſolutio duplex. Nam quũ quodam ſit naturale vinculum per qd animę corpus coniũgitur, vitam ab ea capiens, quoddam voluntarium per qd anima inhęret corpori, obediens, ſeruiens, ab eo dominata, Duplex quoqꝫ erit ⁊ ſolutio. Altera corporis ab anima, altera animę a corpore. Et mors itẽ duplex. Altera quidez naturalis qua cũcti homines moriunt̃, quum corpus diſſeparatur ab anima. Altera ꝟo voluntaria. Quum. vz. Phi animam a corpore contẽplando diſiungunt. Dicuntur igitur debere mortẽ meditari, id eſt ſeparãdo animã a corporeis rebus, diuinę tantũmodo contẽplationi intentos eſſe oportere. Sciendũ autẽ non omnino quuz corpus ſeparat̃ ab anima, ⁊ animam ſeparari a corpore. Ita nãqꝫ corporum amatrices ſunt animę, vt poſt mortem, adhuc tamẽ eodem amore teneant̃. Atqꝫ ob eam cauſam fieri autumant, quę circa mortuorum tumulos videri ſolent, vmbrarum apparitiones. Verũ neqꝫ quum anima ſeparat̃ a corpore, corpus omnino ſeparabitur ab anima. Phi eniz etſi per nimiã contẽplationez vehementius ſeſe a corporibus auocẽt, viuunt tamẽ, nec prorſus cõmoriuntur. Erit ergo phia (vt ſuperius dictuz eſt) mortis meditatio, hoc eſt meditatio ſeparationis animę a corpore. Quęrere autez haud indigne quiſpiã poterit hoc loco. Si phię finis eſt omnium rerum cognitio. Cur ergo diffinitionẽ illam, Phia eſt cognitio rerum vti res ſunt, ⁊ rurſus illaz, Philoſophia eſt diuinarum humanarũqꝫ rerũ cognitio, ex

Verba Platonis.

Duplex cõpoſitio cũ corpe. Duplex ſolutio aĩe a corpe. Duplex mors

Dubitatio.

ſubiecto dixerimus eſſe, non autẽ ex fine? quẽadmoduz enim medicinę ſciam dum circa humana corpora verſat̃, ex ſubiecto, dum ꝟo ſanitatis eſt effectiua, ex fine diffiniri diximus. Sic ⁊ in phia fuerat dicendum, cuius ſi finis eſt rerũ cognitio, oẽs quidem ſuperius traditas diffinitiones ex fine, non autẽ ex ſubiecto eſſe dici oportebat. Sciendũ qd quum phię tũ duę ſint (vt dictuz eſt) partes. Altera qdez cõtẽplatiua, altera actiua. Duo quoqꝫ erunt eius ⁊ fines, qñ enim dicimus, phiam mortis eſſe meditationẽ, ex actiuo eam fine diffinimus, qñ autez rerũ vti res ſunt eſſe cognitionẽ ex contẽplatiuo. At ꝟo quum diximus, eſſe eaz dei ſimilitudinẽ quoad eius fieri ab homine poterit, ex ambobus. Medicinę autem ſcia, qm mixta eſt, qñ ex contẽplatiua ſpecie diffinitur circa humana corpora verſari dicimus, ⁊ nõ irrationabiliter, ex ſubiecto talez eſſe diffinitionẽ affirmabimus. qñ autẽ ex eo, cuius gratia fit contẽplatio, ſanitatis dicet̃ effectiua, atqꝫ ex fine traditã diffinitionez conſuebimur. philoſophia ꝟo quũ ſolaz contẽplatiuã ſpeciem habeat, ꝓpter id enim ſolũ fit vt res cognoſcãtur, non quidẽ ex ſubiecto aliam, aliaz ex fine ſuſcipiet diffinitionẽ. Cognitio eniz omnis certę alicuius rei eſt cognitio. Et qm cognitio ⁊ certę alicuius rei cognitio ſimul vna ⁊ intelligunt̃ ⁊ comprehendũtur, ſiue ex ſubiecto eam diffinitionẽ eſſe quis dixerit, ſiue ex fine non aberrabit. rectius autẽ ſi ex ambobus. Sed age ad aliarũ diſtinctionẽ, eius. vz. quę dicit eſſe dei ſimilitudinez, ⁊ eius quę mortis voluit eſſe meditationez. ex ſubiecto reliquas diffinitiones nuncupabimus. Eſt itez ⁊ alia phię diffinitio Ariſtotelica per excellentiã hoc modo. Phia eſt ars artium ⁊ ſcientia ſcientiarum, intelligebat nimirũ Ariſtoteles earum omniũ cognitionem ad ipſaz phiam referri quodãmodo poſſe ſic, Cognitionũ alię quidẽ cohęrẽt artibus, alię ꝟo ſcientijs. Artes autem ⁊ ſcię oẽs nihil inter ſe differunt ſermocinatione, quę in oibꝰ ſemp eſt eadẽ ac nunqꝫ imutat̃, ſed mã. Enimuero ſcię circa ea verſant̃, quę ſemper eodez modo ſeſe hñt, vt aſtronomia, geometria, ⁊ arithmetica. Artes ꝟo circa ea quę potiſſimũ ⁊ variari ⁊ trãſmutari ſolent, vt ſarcinatoria, fabrilis, ſutoria, ⁊ cęterę oẽs cerdonicę. ac geometrię quidẽ ſermocinationes immutabiles ſic. In oĩ circulo a centro ad circũferentiã interualla ęqualiter diſtare, id enim eodẽ modo ſemper erit, ac nunqꝫ aliter habebit. Medicinę ꝟo artis diuerſę, vt quum dicitur, Cõtraria cõtrarijs ſanant̃, ꝓpterea qd non circa idem ſemper exiſtit, primum quidẽ qꝛ non oẽs morbi mederi poſſunt, quid enim ſi pernitioſa foret peſtis, num medicorum quiſqꝫ curaturus accederet? Deinde qꝛ non ſemper ꝯria morbis adhibẽtur, ſed ſępe ẽt ſimilia. Plerũqꝫ enim frigidus humor infuſus his qui nuper morbo cõualuerant, debilitatuz iam ac pene diſceſſum febris ardorem reuocauit. Omnibus quidem ſcientijs ⁊ artibus phia principium dedit, generaleſqꝫ ſermocinationes. Phorum enim eſt generaliter res oẽs inueſtigare. Ac geometrię quidem ſermocinationes a phia ſumpſę. Suſcipit eniz geometer punctum indiuiduũ, ac magnitudinem diuidit in infinitũ. Hiſqꝫ ſuis principijs vtitur in demonſtrando. At ꝟo Phus ea ipſa demonſtrabit ſic. Omne terminans terminato minus eſt vna dimenſione. Corpus enim tripliciter in longitudinem, latitudinem, ac ꝓfunditatẽ diuiſum, terminat̃ a ſuperficie. Superficies in longitudinẽ ac latitudinẽ ſolum, terminat̃ a linea. Linea in ſolam longitudinez terminat̃ a pũcto. Punctus ꝟo indiuiſus nullaz amplius habebit dimenſionem,

Solutio.

Diffõ phię ab Ar. tradita cęteris melior.

Geometria qd a pho ſumat.

ſionē. Omne igiť qȯ aliud terminat minus eſt ꝙ̄ termi natū vna dimenſione. ℂ Quod aūt ⁊ omnis magnitu do in infinitū vſq̧ ſecari poſſit. Demonſtrabit Pħs ſic. Sectio omnis fit per puncta. Puncta aūt neq̧ perficiūt neq̧ componunt corpus. Corpus igiť per puncta diui ſum, Poſtq̄ nihil pter magnitudinem quātitatis per ſe ctionem a corporibus amouetur. Tres habebit dimē ſiones. Conſtat igiť nihil obſtare, quo minus corpora in infinitum vſq̧ ſecari poſſint. Neq̧ vō ſi ob innatam nobis imbecillitatē, videať id omnino fieri non poſſe minus tñ id ipſum ſic erit. ℂ Medicina quoq̧ ipſa plu rimum dʒ phīę. Nam quum didiciſſent a pħis medici. *Medicina ab unde ſumit.* Quatuor prorſus eſſe in omni generatione corpoꝝ ele menta, neq̧ plura, neq̧ pauciora. Continuo intellexe runt totidē ingenerari humores, atq̧ ab illis hos ꝓpor tionabiliter deriuari. Rhetoricen quoq̧ iccirco a pħia depēdere dicemus. Quoniā pro inductione ac. ratioci natione quibus potiſſimū dialectici vtuntur. Exēplum ab oratoribus ſumptum eſt ⁊ enthymema. Quēadmo dum enim ratiocinatio quę ⁊ accepto vocabulo ſyllo giſmus dī vera eſt, quum afferat ex ſe neceſſitatem. Ita ⁊ enthymema quoq̧ verum affert. ℂ Syllogiſmus au tem eſt ſermo in quo poſitis quibuſdā, aliud quid, quā *Quid ſyllogiſmus vel rõcinatio,* quę poſita ſunt, neceſſario accidit euenire, hoc modo. Quod ex ſeipſo per ſe moueť, imortale. Anima ex ſe moueť. Anima igitur immortalis. Enthymema vō eſt qȯ vna tñ ꝓpoſitione ſuperať a ſyllogiſmo, ſic. Si ani ma ex ſeipſa moueť. Quis eſt qui eam confitebitur eſſe mortalē? Item. Si qȯ cuncti expetunt, id demum eſt bo nuʒ, cur tu pecuniā habere, iudicas eſſe malū. Simili ēt modo correſpōdebit inductioni exemplūʒ. Nam ſicuti inductio probationis decenteʒ quandam probationis rationē habet, non ſemper tamē veram, ita ⁊ exemplū. Inductio aūt eſt ſermo, qui vel a particularibus ad vni uerſalia fidem facit hoc pacto. Rhetorica ⁊ legum ſan ctio ⁊ talis ac talis cum artes exiſtant, vitę ſunt vtiles. Medicina igitur cum ipſa quoq̧ ſit ars eſt vtilis vitę. Exemplum autē a particularibus ad particularia fideʒ arrogat atq̧ inde argumenta deſumit. De topicis eniʒ Ariſtoteles in logica diſſeruit ac deniq̧ rhetoricas ar tes pertractauit. Patet igiť rhetoricem a pħia ſumpſiſſe principiū, etenim ⁊ Ariſt. plures de ea libros ꝯſcripſit. pręterea orator iuſto vtili ⁊ bono vtiť, q̄ꝙ̄ neſciat q̄ñ aut vbi reperiant, ſunt eniʒ qui putent iuſtum cōſiſtere in vtili, ⁊ cōtra qui vtile dicant ineſſe iuſto. Sunt ⁊ qui ea diſtinguant cōtrariaq̧ eſſe faciāt, quę nō niſi a Pħis definiri poſſunt. Grāmatica quoq̧ ad pħiam refertur. *Grāmatica,* Nam q̧ circa tonos ⁊ tēpora verſať. Pertinebit ad mu ſicen, muſice autē vt paulo poſt dicetur, pars eſt phīę, ſʒ iam nō modo rōnales ſcīę, verū etiā hę quę mechanicę vocanť artes, oēs quideʒ ſubijciunť phīę. Architectus enim quū perpendiculo vtatur ad diſcernēdū ſit necne rectus paries, cognoſcit quod ſit perpendiculum, neq̧ quicquaʒ aliud. Pħs vō eius rei cauſam reddens dicet. Omnia grauia ſuapte natura ad centrū tendere. Ad re ctāgulos vndecūq̧ lapſu deferri. Rectangulos autem nunq̄ aliquo declinare. Simili etiā modo ⁊ faber ad li gnorum rectitudinem rubrica vtitur, ſed quę ſit rectitu dinis natura prorſus ignorat. Geometer vō phīę addi ctus, dicet, rectitudineʒ eam eſſe, quę ex ęqualibus inter ſe ſit ſignis cōſtituta. Poſſemus autem ſcientias ⁊ artes quę a pħia deductę fuerint, q̄ plurimas inuenire, ſʒ hęc ſatis. ℂ Poſtremo autē ex vi nominis diffinietur pħia *Diffō pythagore de pħia.* ſic. Pħia eſt vt Cicero interpretatur ſapientię ſtudium.

Cepit autē hęc phīę appellatio a Pythagora. Qui qui dem primus ſuperioꝝ tempoꝝ caſtigauit errores. Naʒ quuʒ ante eum omnes ſapientē nominarent, quicunq̧ artem aliquam recte pertractaret. Quorū numero fuit Archilochus quum dixit. Et gubernator ſophos, ſo phos poeta. Vir ſcientiſſimus ac deo plenus, quum in telligeret ſolū illuʒ vocari debere ſapientē, qui ſummā ⁊ ſapientiam ⁊ perpetuā rerum omniū cognitioneʒ ha beret. Non ſe Sophon ſapientem, ſed philoſophon. i. ſapientię ſtudioſum appellari voluit. Quum autē per ſpexiſſet, alios de grāmatica, de rhetorica alios, Alios de naturalibus rebus quęſtionem habere, grāmaticos, rhetoras. phyſicos, propterea nominibus appellandos eſſe cenſuit. Eos vō qui diuinarū rerum contēplatione animū exercerent. Pħos. Ipſumq̧ eoꝝ ſtudium philo ſophiam. i. diuinę ſapientię amorem. ℂ Sunt autem ⁊ aliꝫ phīę diffinitiones, ſed ⁊ hę ſufficiunt.

QVONIAM vō in oībus re bus quęri ſolet, in quot partes diuidanť. Neceſſariuʒ q̄ deʒ eſt, vt ⁊ nos hoc loco de ipſius phi loſophię diuiſione dicamus, ac primuʒ quid ſit diuiſio, q̄d ſupradiuiſio, ac ſub diuiſio. Diuiſio principaliter quidē eſt integrę rei inci ſio. *Diuiſio.* Supradiuiſio diuiſę rei ſectio. verbi gratia diuidať *Sub diuiſio* animal in rationabile ⁊ non rationabile, ideſt diuiſio. Rurſus in ſuperceleſte ac terrenū. Mortale ⁊ immorta le, ſupradiuiſio. Subdiuiſio autē eſt diuiſę rei ſpecierū partitio. Species vō eas nūc intelligimus quę ſunt ſub alternę, hoc modo. Superceleſtium aliud eſt fixum, aliud vō vagum atq̧ errans, hic nūc ſuperceleſte ſpecies ani malis, ſubdiuiſum. ℂ Diuidiť auteʒ pħia diuiſione ſu prema, vt nōnulli voluerunt, in duas, vt pleriq̧ in tris partes, in contēplatiuam, actiuam, ⁊ rationalē. Quę res an ſic ſe habeat videamus. ℂ Quādoquidē omnia re ruʒ omniū principia ſunt a diuinis, ⁊ vt ait ille, ab Ioue omnia. Iouis indigemus omnes. Merito quidē theolo gicuʒ genus primū. Poſterius vō naturale, q̄ꝙ̄ qua ad nos q̄ cognoſcere non poſſumus quę ſunt in intellectu, niſi pręcognouerimus quę ſunt in ſenſu. Hoc quidem prius, illud aūt poſterius Mediū vō ſibi ordinem ven dicauit mathematicuʒ, a Platonicis iccirco vt reſidētes in animo ideas fideliter cōtineremus, recordaremurq̧ quę a nobis ſemel eſſent percepta, mathematicis demō ſtrationibus vtentes. Quēadmodum in Menone facit Socrates, ab Ariſtotelicis vō iccirco, vt aſſueſcerim⁹ a corporea ſubſtantia tranſire ad incorporeā, quę quū ſit prorſus ab oculoꝝ ſenſu remota, vim quandā maio rem hʒ, q̄ quę cerniť. Linea quidem hęc quę eſt in hac ſubiecta mā ligni, ęris, aut cęrę, nunq̄ veluti materia ip ſa lignū, ęs, cęraue a nobis perfecte intelligetur. Niſi eā in animū adduxerimus, illic enim altius eaʒ contēpla bimur, vt quę ſe moueatur a materia. Qȯ aūt oīs figu ra in materię ſubſtantiā non tranſeat, vel ex hoc mani feſtū. Licet eniʒ triāgulus in hac cęra ſtatiʒ tranſmuteť, dimoto vno aliquo latere, nō ſimul quidē trāſmutabiť ⁊ cęra. Trāſmutabať aūt. Si amboꝝ ſubſtantia fuiſſet cōmunis vtriq̧. ℂ Sed poſtq̄ nonnulli vt dictum eſt, duas partes fecerunt phīę, contēplatiuam ⁊ actiuā. Nō alienum hoc loco erit, inueſtigare, quam ob cauſam, duas ſolum illas, neq̧ plures neq̧ pauciores. Ac pau ciores quidē fieri nullo modo potuit, vnum ſiquidē in vnum non diuiditur. Quare autē non plures ſed illas ſolum duas, Duę ſunt cauſę. ℂ Prima hęc, quum phi

Phīa ſ trez ſecať ptes pn cipaleo i ſpeculatiuaz pra cticaz ⁊ diale cticā: ſʒ inter ſpeculatiuā ⁊ practicā nō ē ordo eſſentia lis: ſed tñ ad bene eſſe. Hāc opinio nem. iter gre cos olympio dor⁹ hic inter latinos Boe nec⁹ ac Rai mūdus ⁊ Al bert⁹ ſʒ ōcipi unť quā ma the. nō ſit me dia niſi op⁹ ici Terte ipſe met infra fa ct ibi. poſſu mus tñ nos li gneū eneū ac lapideū circu lū triāgulūue aſpiciētes. Et ſic ſubm nul lo pacto nā ſua ē mediās vt ꝗ plures credūt iter ꝗ eſt anonimus interpres. Hu ius opinionis ē Ari. 6. ethi coꝝ cap. 9. ꝗ puer põt eſſe i mathe. pru dens vel ſapi ens minime.

Debile medium. quī deus ipſe mā eſſen mā intelligēdo intelligit inuiſibile mo abſtractiue alr vile fecera.

Phia ī ſpeculatiuā ⁊ practicam.

Hec quoque Simpli. phyſicoꝝ. p° in prohemio vid. q; Themiſ: ⁊ ſi illud phemiū ſit Simp. vid. Alcinoū platonicū in lib. de doc. Platonis cap. p° 2. ⁊. 3.

Diuina nālia mathema.

loſophia, vt dictum eſt, dei ſit ſimilitudo, ac deus duplicem habeat actionem. Notionis alteram, qua cuncta cognoſcit. Alteram prouidentię, qua inferiora gubernat. Iure quidem merito philoſophia diuiſa eſt in contemplatiuam ⁊ actiuam. Per contemplatiuam enim res ipſas intelligimus. Per actiuam vero diſponimus inferiora. Sicq; deo perq̄ ſimiles efficimur. Altera eſt hęc, noſtrarum animarū duplices ſunt actiones. Alterę intellectiuę, vt mens/ratio/ſenſus/opinio/⁊ phantaſia. Alterę vero vitales ſiue appetitiuę/ vt voluntas/electio/animus/⁊ concupiſcentia. ❡ Quūq; per contēplationem perficiatur in nobis virtus intellectiua, per actionem vero vitalis atq; appetitiua, rationabiliter quidē erunt philoſophię partes duę, contēplatiua ⁊ actiua. Sed quū contēplatiuam ipſam diuiſerint in theologicū/mathematicum/⁊ naturale, id quoq; quare ita factum ſit pernoſcamus. Rerum omniū tres ſunt ordines. Alię enī penitus a materia ſeparantur, vt ſunt diuina, Alię non ſeparantur vt ſunt naturalia, eaq; ſpecies quę ſine materia non poſſunt intelligi, vt lignum/oſſa/caro/⁊ eiuſmodi, quęcūq; a natura iterum atq; iterum procreanť corpora. Alię vero ſunt intermedię, quę ⁊ ſeparari ⁊ nō ſeparari poſſunt vt ſunt mathematica, circulus quidē triangulus ⁊ eiuſmodi per ſeſe conſiſtere ſine materia haud quaq̄ poſſunt. Poſſumus tamē nos ligneū ęneū ac lapideum circulum triangulūue aſpicientes, eorum ſpeciem mente noſtra voluntate, ac ſeorſum a materia concipere. veluti cera, quę cum imprimiť a ſigillo, nō materiam trahit, ſed formam. Dicenturq; qua per ſeſe non conſiſtunt, a materia non ſeparari, qua vero ad noſtram cogitationem qua quiduis imaginari poſſumus, ſeparari. Quum itaq; rerum omnium alię penitus ab intelligentia materię ſeparentur, alię non ſeparentur, alię tanquā intermedię ⁊ ſeparentur ⁊ non ſeparentur. haud quidem irrationabiliter, contēplatiua ſpecies diuiſa eſt in theologicum/naturale/⁊ mathematicum, quę ſeparantur enim ſubyciuntur theologico, quę minime, naturali. quę vero intermedię ſeparantur ⁊ non ſeparantur, mathematico. Quod autē ſpecies rerum corporearum a materia ſeparari non poſſint. ⁊ quod mathematica ſeparētur, patet id quidem ex diffinitionibus ipſis. In diffinitione nāq; circuli nulla materia ſuſcipiť ſic, Circulus eſt figura plana, quā vna linea circūſcribit, in quo omnes quę ducuntur a centro ad circūferentiā rectilineę ſunt inter ſe coequales. ❡ At vero quum domus diffinietur, diffiniri ſine materia nullo quidem pacto poterit, ſic. Domus eſt ędificiū quod a cęli nos iniuria defendit, ex cęmento ligniſq; conſtructum. Niſi enim materia aliqua pręceſſerit, nullam vnq̄ ędificiū intelligemus. Ac iure quidem medium eſt mathematicum, quoniam cum minime cuiq̄ liceat, continuo a naturalibus ad diuina trāſire, proficiſci ab his quę nullatenus a materia ſecluduntur ad ſecluſa, nunquā poterimus niſi per mathematica. Mathemata enim iccirco dicta qđ oporteat qui eas diſciplinas perdidicerint, intelligere ſe mox ad diuina trāſituros ſine ſanguine facturos. Etenim ⁊ diuinus Plotinus, ex principe quidem Platone in 7° de republica libro/pagina ſecunda ſic inquit, Tradendę ſunt adoleſcentibus mathematicę, vt aſſueſcant incorporeā naturam, nam ſi a naturalibus rebus continuo ad theologiam deducanť, occecabimus. Vt enim ex tenebricoſis carceribus in ſplendidiſſimā lucē exituri, in ea domo aſſuefacere ſe prius ſolent, quę mediocre lumen admittit. Sic ⁊ adoleſcentuli poſt naturalia, anteq̄ ad theologiam ducantur, mathematicis diſciplinis exercitandi erunt, ſunt enim ad illam hę tanq̄ gradus, quę qua non ſemouentur a materia, iunguntur naturalibus, qua vero ſegregantur, diuinis. ❡ Dicendū mihi nunc eſſet, in quot partes diſtinguantur theologicum ⁊ naturale. Sed quum prolixiores ſint minimeq; ad productionem neceſſarię, preteribimus. Ac de mathematico tantum dicamus. Mathematicum diuiditur in partes quatuor, in arithmeticā, muſicen, geometriā, ⁊ aſtronomiam, arithmetica numerum conſiderat, non illum qui dicitur apud idiotas. Sed ſpeciem ipſam numerorum diuinam, vt quum quęritur quā rationem habeat, ſenarius ad ternarium, aut nonarius ad ſenariū, nōne duplarē ille, hic triplarem, ſiue gręce, ἡμιόλιον. Eſt autem Hemiolius qui ad quem refertur minorem numerū continet, ac eius dimidium. vt ſex ad quatuor. nouem ad ſex. conſiderat item qui a quibus naſcantur. qui ſint integri, qui abundent, qui pares ſeparesue habeantur, cuius generis ea eſſe poterunt, quę Parmenides, quęue tum alibi, tum in Phedone quęrit Socrates, Muſice vero, nihil quidem aliud conſiderat, q̄ chordarū vocūq; concentus, non qđ Plato reycit, ad voluptatē afferendam, ſed tum ad mouendos, tum ad leniendos animorum noſtrorum affectus. Quod quidem declarāt adhuc, delapſę iam e manibus vix ſeruata veſtigia, audientes enim tubam excitamur animo ſtatim vehementius, audacioreſq; reddimur, propter qđ in pręlys ſemper exerceri ſolita. Audientes vero theatralē melodiam fracto animo ⁊ quaſi ſoluto deficimus. ſcitum quidem eſt illud. ❡ Fertur Pythagoras quū forte animaduertiſſet adoleſcentulum quēdam Tibiarum ſuauitate effractum, ac quocūq; tibias inſequentē, iuſſiſſe tibicini ſonum imutaret, ſtatimq;. vbi id factum eſt, ceſſauiſſe in puero affectionem. Quapropter omnia quidem credenda, quęcūq; de diuiniſſima muſica dicunť. Atq; ob id diuinus Plato iuuenes ortatur per Muſicā ⁊ gymnaſticā iter faciant, vt per muſicam quidem excolant animum, corpus vero per exercitationē. Geometria vero conſiderat magnitudines ac figuras. Aſtronomia autē motus aſtroꝝ, ſic enim nūc placet ἐποχὰς interpretari. ❡ Sed age q̄obrē in quatuor diuiſū ſit mathematicum, neq; in plura, neq; in pauciora. Deinceps videamus. Mathematicū circa quātitatem verſari manifeſtū. Quātitas aūt alia cōtinua, alia vero diſcreta, cōtinua quātitas diuidiť in quātitatē quę moueť, ⁊ quę nō moueť, quę moueť alia ſemper, alia non ſemꝑ, quātitas vero diſcreta in quātitatē quę eſt per ſe, ⁊ quę eſt ad aliud. Quātitas cōtinua quę non mouetur eſt terra, circa quā verſatur geometria. Eritq; geometria cognitio quātitatis ꝯtinuę quę non moueť, quātitas cōtinua quę moueť eſt cęlum circa qđ verſatur aſtronomia. Eritq; aſtronomia cognitio quātitatis continuę quę ſemꝑ mouer, cōtinuū aūt id eſt cuius partes in diffinitione cōueniūt cum toto, quātitas aūt diſcreta per ſe eſt numerus qn̄ eū integer ne an abundans, par an impar ſit ꝯſiderauerimus, neq; quicquam aliud qđ extrinſecus aduenit. Pertineret enim ad muſicen. Arithmetica igitur eſt cognitio quātitatis ꝑ ſe diſcretę. Quantitas diſcreta ad aliud, eſt habitus tonoꝝ inter ſe qui maxime per numeros diſcernunť, circa quos verſatur muſica. Eritq; muſica cognitio quātitatis diſcretę reſpectū habētis ad aliud. Diſcretū autē id eſt cuius partes ꝑ ſe cōſideranť, nec dimoueri ſimul pñt. Vñ geometria ⁊ aſtronomia erūt circa quātitatē cōtinuā. Arithmetica vero ⁊ muſice

circa

ad nos ⁊ ordo doc. nā cū pa: ⁊ quo ad nāz ⁊ ordo ꝑfectiōis eſt. p° ordie doctrie a mathe. 2° a ſcia nāli incipere ꝯ hem°. 3° a metaphyſica: ⁊ iō poſt phyſicaꝫ ſiue poſt rez nāliū traditionē di. vt Themiſ. phyſicoꝝ p° ⁊ q: inter mathe. ⁊ phiſiam nālem ⁊ diuinā nō ē ordo cēntialis ſed ad hm ē ecōuerſo vero ordine nāe: hec Ariſto 6. metaphy. 3°.

Diuiſio mathema.

Arithmetica.

Quid muſica.

Notum dig° opa muſicalia.

Quātitas 2e ꝯtinuā diſcretā.

Quid aſtronomia.

Arithmetica

Muſica.

Decipit quā nec ordie doctri. nec nāe ſic ꝓcedere ō hem°. dico duplicē ordinē tm̄ fore eſſentialē ⁊ quo

circa diſcretã. Diximus iam de cõtemplatiua. Nũc vero de altera parte quã actiuã vocauimus, dicendũ.

Actiua phia in quot ſecat partes. Ethica. Oeconomica. Politica.

¶ Diuidit quidẽ in moralẽ, domeſticã, & popularẽ, ſed grece ſignificãtius, in Ethicã, œconomicã, & politicam, quicunqꝫ enim qd recte facit, vel in ſeipſum faciẽs dicitur ethicus, vel in domeſticos œconomicus, vel in rẽpublicam politicus. Quãq̃ nõnulli dicant, qui politicus ſit, eundem poſſe & ethicũ & œconomicũ dici, ſubijciantqꝫ actiue ſolã politicam, ſed male. Pleriqꝫ enim ob inani gloria dominati, Reſpublicas quidẽ recte adminiſtrarũt, ſeipſos vero penitus neglexere, ac nullã ſui ſuarũqꝫ rerum curam habuere. Nõ imerito igit in tres partes a nobis diuiſa eſt, in ethicã, œconomicã, & politicã. Diuidit autẽ vnaqueqꝫ in nomothecticã, ea eſt ferẽdarum legum ratio, & in iudicialẽ. Politicus enim Phs & leges fert ad populũ, & qd iure aut iniuria factũ querit, ex quo vindicãs, bonos afficit premijs, malos vero ſupplicijs. Similiter & œconomicus paterfamilias leges fert ad domeſticos, vindicans que punit ſi a legibus declinarint. Similiter etiã & ethicus ſibi leges proponet hoc modo.

Hec quoque Pythagoras in ſuis aureis carminibus.

In primis venerere deos, venerere parentes,
Et ventri, & ſomno parcas veneremqꝫ repellito,
Atqꝫ animos iramqꝫ tuam frenare memento.

¶ Et quecũqꝫ ſcribit ad Demonicũ Iſocrates. Ea enim morales ſunt leges. vindicabit vero ſeipſum, ſic.

Non mollem captare decet tua lumina ſomnum,
Ante recenſendo q̃ ter tua facta probaris,
Quo veni: quidnam potui feciſſe: quid actum eſt:
Ordine cuncta ſuo memorans, ac mox tibi ſiquod
Turpe malum occurret, doleas, letaris honeſto,

¶ De œconomico autem & politico oportunius fortaſſe alias. Nunc pauca quedã de Ethico, ἦθος vnde Ethicus, qd noſtri dixerũt morẽ, nihil aliud eſt q̃ hois ornamẽtum ac pulchritudo, pulchritudo cuiuſlibet rei eſt perfectio. Perfectio aũt ois fit ex priuatione rerum vitioſarum, exceſſus. ſ. atqꝫ defectus, quibus cõſtat turpitudo, nam ſi turpẽ dixeris cui mẽbrũ aliqd defuerit, dices & turpẽ eum qui pluribus abundarit, quales apud Apollonium gigantes. Turpitudo enim cõtraria pulchritudini. & quã vel exceſſu vel defectu impfecta eſt, cõtraria erit & perfectioni. Perfectio igit ois, quã cõtraria, contrariarum rerũ priuatione pficiunt, omnino cõſtabit obſeruatione turpitudinis.

Quid ethic & ei aduerſo ne oignũ eſt.

Laus phie.

¶ Hec de diffinitione & diuiſione ipſius phie ſummatim quidẽ a nobis dicta ſint. Diuia certe eſt, atqꝫ ab omnibus q̃ maxime expetenda. Sed preclare de ea dictum, ferunt. Tale tantũqꝫ bonum, neqꝫ iam perueniſſe, neqꝫ vnq̃ ad homines peruenturũ. Nunc aũt ad ea que ad ppoſitũ magis pertinere videbũtur, deueniamus.

Vñ orta phia ſit.

QVVM intellexiſſent phiam omnium rerum vti res ſunt eſſe cognitionem, ceperũt inueſtigare Phi, quo pacto in eã ipſam rerũ omnium cognitionẽ puenirent. Qũqꝫ aiaduertiſſent particularia cũcta generari atqꝫ corrumpi, eorũqꝫ ob id experientiã haberi non poſſe, ſcientiãqꝫ ſempiternarum certarũqꝫ rerum eſſe, atqꝫ id qd cognoſcẽdum eſſet a notione cõprehendi oportere. deduxerunt ſe a particularibus ad vlia, que videbãtur eterna & definita, ſciẽtia nãqꝫ a grecis, παρὰ τὸ ἐις ἐπίςασιν ἡμᾶς καὶ ὁροντικὰ ὠράγειν τῶν πραγματῶν, vt in Cratylo interpretatur Socrates, ideo dicta latine, qd nos incertiſſimũ quẽdam rerum ſtatum finẽqꝫ perducat. Exquiramus igitur quo progreſſum hunc fecerint a particularibus ad vniuerſalia. Quum intelligerẽt verbi gratia in hominibus, haudquaq̃ oportere quotquot in mundo homines eſſent a ſe dignoſci, a particularibus cunctis hominibus, deuenerunt ad vlem hanc hominis naturã. Animal rationale mortale. Nam qui id nouerit, noſcet quicũq̃ ſunt, fuerũt, aut futuri ſunt homines. Eodem modo a particularibus equis, deuenerũt, ad vniuerſalem equi naturam, que omnes cõplecteretur hanc. Animal quadrupes hinnibile, non enim neceſſarium erat Pho, ſcire qui flauus eſſet, qui maculoſus, qui giluus, ſed vlr tãtũ quid eſſet equus. Vniuerſalia nãq̃ ſemper eodem modo, nec nũc hoc rurſus alio atq̃ alio queadmodũ particularia. Alia quidẽ eſt natura flaui, alia maculoſi, alia & giluĩ, ſicuti alia Platonis, alia Socratis, alia & Alcibiadis. At vero vniuerſalia homo & vlis equus, non ita, ſed ſemper eodẽ modo equus erit animal quadrupes hinnibile. & homo animal rõnabile mortale.

Vlia ſemper manere eadẽ particularia vero minime.

¶ Porro quum cõſideraſſent varias ac prope infinitas id genus animalium ſpecies, deuenerunt in cõmunem omnibus cõitatẽ, animal. Animal enim & hõ & equus. ¶ Item ab hac ficu/platano/vite/ceteriſq̃ arboribus. deuenerunt, ad vniuerſalem ficum/platanum/vitẽ/quas adduxerunt in cõe his oibus genus plantam. Habebãt ergo has duas cõitates animal & plantã, que qui noſſet, omnia que continentur ab eis nouerit. Item & animal & plantã duxerunt ſub animans, animantes enim ſunt & plante, ſiquidẽ augẽtur nutriũtur, ac ſibi ſimile gignũt, quum vero animãti opponeret id qd non eſſet animans, vt ſunt lapides/ligna/& eiuſmodi, quorũ pleraq̃ poterant nobis eſſe incognita. deuenerunt a particularibus lapidibus ad vlem lapidẽ, & a particularibus lignis ad vle lignum, que adduxerunt ſub cõmune genus nõ animans, a quo ſinguli & lapides cõtinerent & ligna. Sicq̃ habuerunt & has alteras duas cõitates animans & non animans que adduxerunt ſub corpus. Item a demonibus animabus & eiuſmodi que corporibus vacant, deuenerũt in cõmune genus incorporeũ qd corporeo oppoſitum videbat, nã q̃ vt tripliciter illud dimetiri, & in partes ſecari põt, ſic neq̃ dimẽſurabile hoc, neq̃ vllas in partis diuiſibile. Item querentes quid cõmune eſſe poſſet corporeo & incorporeo, inuenerunt ſubſtantiam, que vtrũq̃ cõplecteret, Aeque enim ſubſtantia eſt corporeum vt lapis/lignum/& eiuſmodi atq̃ incorporeum vt ſunt anime demones deus. Item quum intellexiſſent, ſubſtãtias rem quãq̃ ſubiectam ſignificare, eſſeq̃ eis cõtraria, que non per ſe, ſed in alijs cõſiſterent vt eſt albedo/nigredo/& eiuſmodi, inuenerunt cõe his omnibus genus accidens, ſub quo cõtinerẽtur.

Accidẽs non niſi in ſubſtãtijs ſuũ eẽ habent.

¶ Quecũqꝫ igitur per ſe cõſtiterint, vt homo/lignũ/lapis, Subſtantie, que vero cõtra non niſi in alijs, vt albedo nigredo, Accidentia vocabũtur. Num ergo oia que ſunt, ex ſola ipſa ſubſtantia cõprehendẽtur: Itaqꝫ rerũ omniũ cognitionem a Pho haberi poſſe dicemus: minime. Erant nãqꝫ adhuc duo/tria/quatuor/decem/& viginti, que adduxerunt ſub cõmune genus, numerum. Item aliud paruũ, aliud magnum, que adduxerunt ſub cõtinuum, cumqꝫ numerus & continuũ quãtitates eſſent, vtrũqꝫ enim vt docuimus quantitas, adduxerunt ea ſub vle quantum. Sicqꝫ habuerunt generaliſſima duo, ſubſtantiã & quãtitatem.

Subſtãtia & accidẽs ſũt gñaliſſima.

Item erat quoddã album nigrum & id genus multa, que particulariter inſunt pluribus, vt albedo in ceruſa/& niue/& cygno. nigredo in ethiope & coruo. Inuenerũt vniuerſalẽ albedinẽ & nigredinem. quas ſub cõe vnum his oibus genus adduxerunt colorẽ. Item & dulce/& amarũ/calidũ/ac frigidum, q̃ adduxerunt ſub cõe oibus genus quale. Quale aũt id eſt, ex quo qui id ſuſcipit denominatur, vt ab albedine albus, & a grãmatica grãmaticus.

Qualitas.

Ad aliqd ſiue relatio.

Erat item dextrum ⁊ ſiniſtrū, duplum dimidium, quę adduxerūt ſub cōe his genus dictū ad aliqd qđ ſ. reſpectū haberet alteri⁹ ad alterꝫ. ℂ Erat itē aliud, eē in ſcholis, in foro, in tēplo, quę adduxerūt ſub cōe genus vbi, qđ loci eſſet ſignificatiuum.

Tempus.

Erat itez heri/hodie/cras, quę adduxerunt ſub qñ, qđ tēporis ſignificatiuūz eſſet.

Situs.

Erat item recumbere/ſtare/ſedere, quę adduxerūt ſub poſitionē, qđ ea corpoꝝ ſtatus oīs complecteret̃. Erat item accingi/amari/annulū geſtare, quę adduxerūt ſub habitū, qđ is oēm cōprehenderet ornatus cōpoſitionē. Erat itē verberare/calefacere/ac frigefacere, quę adduxerunt ſub agere. qđ eſt circa aliquid verſari. Erat itez verberari/calefieri/frigefieri, quę adduxerūt ſub pati. qđ eſt ab aliquo alterari. Itaq̃ habuerunt hęc decem genera, ſubſtantiā, quātitatē, qualitatem, ad aliqd, vbi, qñ, poſitionē ſiue ſitum, habitū, actionē ac paſſionem, ſub q̄bus quęcūq̃ eſſent in humanis rebus ꝯtinerēt̃ur. Dicta aūt ſunt a ph̃is, κατηγορίαι, hoc eſt prędicamēta, quod de his quę ſunt ſub ſe vľr dicerent̃. Scripſerat itaq̃ Ariſtoteles libellū de p̃dicamētis, in quo mētionem fecit de his quinque vocibus, genere, ſpecie, differētia, proprio, atq̃ʒ accidenti. quę quum incognitę nobis iaʒ eſſent longa deſuetudine, ⁊ Ph̃i ⁊ boni viri functus officiū Porphyrius, ipſuʒ hunc libellū ꝯpoſuit, docēs nos qd quęq̃ illaꝝ vocū ſignificaret, vt quū hęc didicerimus, multo facilius ea aſſequi poſſimus, quę ab Ariſtotele tradita ſunt de decē p̃dicamētis.

Ab ne?iū eē hunc libꝛuʒ ſʒ vtilē ad libros Ariſto.

Dictuʒ eſt igit̃ quot modis ph̃ia diffiniat̃. Demōſtratū eſt in quot queue vniquęq̃ ph̃ię pars diuidatur. poſtremo ⁊ quō ſub decem generaliſſimas cōitates oīa adducta fuerint declaratum. ℂ Nunc de his dicendū quę a Ph̃is προλεγόμενα, ἤτοι προτεχνολογούμενα ἐπὶ πάντος βιβλίου, appellant̃. Ea v̾o ſunt hmōi, propoſitū ſiue intentio, vtilitas, opus legitimum, nomen authoris, ordo libroꝝ, titulus, diuiſio ꝑ capita, docēdi modus, ⁊ relatio.

Octo ſere cō ſideranda in initio cuiuſcūq̃ libri.

Cōſueuerunt aūt interpretes ea in enarrādis Ph̃iloſophoꝝ ſcriptis ſemꝑ ꝓponere, nō vt ipſi quicq̃ addidiſſe viderent̃, aut aliquā aliā ob cauſam, ſed ſolum ꝓmptiores vt redderent̃ qui legerent, quiue audirent.

Reddi⁹ cāe.

Intētionis.

ℂ Si q̇s eniʒ ꝓpoſitū ſiue ſcribētis intētionem ignorarit, pigreſcet, medioq̃ in curſu ſtabit, velut his accidit qui eo proficiſcunt̃ quo neſciūt. Neq̃ v̾o id ſatis, q̄uis enim ſcribētis intētionē quis nouerit, non tñ ꝓmptior efficietur ad opus aggrediendū, niſi ⁊ vtilitatem quoq̃ꝫ ꝑdidicerit.

Vtilitatis.

Quare poſt intētionē ⁊ vtilitas oñdēda, ac neq̃ id quidē ſatis, niſi legitimū opus eſſe demōſtrabitur eius quē ſcimus ſapiētię ſtudio fuiſſe clariſſimū, veluti Ariſtotelis ⁊ Platonis a quibus nihil niſi qđ vtile, dictuʒ exiſtimamus.

Ordinis.

Sequit̃ mox qđ de ordine, vtrum p̄us an poſterius colloceť, quare ⁊ ordinē declarāt.

Tituli libri.

Pręterea ⁊ titulū, qm̄ ex eo breuiter intentio dignoſci ſolet.

Diuiſionis.

Poſtremo diuiſionē, modū pręceptionis, ⁊ relationeꝫ,

Modiq̃ docendi.

hoc eſt in quā partē ph̃ię referatur, iccirco, vt ſciamus, vbi maxime conferat. Sed age nos quoq̃ huius libelli τὰ προλεγόμενα, dicamus.

Intētio Porphyrij.

ℂ Intētio Porphyrij eſt de quinque vocibus diſſerere de genere/ſpecie/dr̃ia/ꝓprio/atq̃ʒ accidēti, ſub quibus particulariter oēs ſignificatiuę voces ꝯtinent̃.

Vtilitas.

ℂ Vtilis aūt liber eſt ad omnē ph̃iam. docet enim nos quęcūq̃ ſupra ſpēs adueniunt. ex quibus ſuſcipere ſolemus demōſtrationes. Ex demōſtrationibus aūt ph̃ię finē cōſeq̄mur. Vtilis igit̃ ad cōparandū ph̃ię finē.

Opus legitimum.

ℂ Legitimuʒ v̾o eſſe Porphyrij authoris opus ꝑʒ, cū ex ipſa elocutione, tuʒ ēt ex eo qđ ſępius alibi, ꝺ his quę in hoc libro tradita p̄cepta ſunt, mētionem fecit. Alloqtur aūt Chryſaoriuʒ cui ⁊ alios multos dedicarat libellos, ob hanc cauſam. Adoleſcēs erat chryſaorius Porphyrio magr̃o ob ętatis ⁊ ingenij decorē grauſſimus, rogauerat is Porphyriuʒ, de Ætna vt ſcriberet. interim v̾o, quū forte incidiſſet, in Ariſtotelis p̃dicamēta, neq̃ʒ oīno incūbens ꝑſeciſſet quicq̃, ſignificauit id Porphyrio, qui tum illic in Sicilia erat, rogitās ſi qđ pollicitus fuerat, de Ætna ꝑſcripſiſſet. ad ſe mitteret, ſin minus, daret operā quo eū ipſuʒ Ariſtotelis librū percipere poſſet, cui Porphyrius nil quicq̃ grauatus, cōtinuo hunc libellum cōſcripſit, ex principe Platone yſdē fere verbis oīa colligens.

Chorum gręcorū nota vt č. ꝑ̃dicato ſcribitur.

Ex quibus rebus manifeſtiſſime cōſtat, viuo patre legitimoʒ natum, ſuūq̃ʒ heredē huc a Porphyrio iure fuiſſe inſtitutū, nihilq̃ʒ ꝓhibere, q̄n teſtamēto patriā ſponte adire poſſit hereditatē, vt verbis vtar iuriſcōſultoꝝ. ℂ Ordie v̾o hic liber p̄mus, introducit ſiquidē nos ad Ariſtotelis p̃dicamēta, p̃dicamēta de ſimplicibus ſunt rerum vocibus. Simplices aūt de quibus hic agitur voces rōnalis ſunt ph̃ię principia. Primus igitur, meritoq̃ʒ cęteris in ph̃ia libris ꝓponendus.

Libri titul⁹.

ℂ Titulus aūt inſcribit̃ εἰσαγωγή.

Cur introductio inſcribat̃.

ℂ Introductio iccirco q2 tanq̃ʒ aditus eſt, ⁊ via ad oēm ph̃iaʒ.

Dubiatio.

ℂ Addubitarent hic fortaſſe nonnulli cur īdeterminate inſcript⁹ ſit liber. (Introductio) incertum enim grammaticę ne ſit an rhetoricęs, an logicęs.

Rñſio.

ℂ Rñſuʒ his ſit, ſolere nos ſemꝑ excellētiſſimā quāq̃ʒ rem indefinite ꝓnūtiare, atq̃ʒ vti nos quū Homerum aut Demoſthenē ſignificare volumus, poetā dicimus ⁊ oratorē per excellētiā, ita nihil ꝓhibuit volentē ph̃iā ſignificare eo mō dixiſſe. Pręterea. introductio oīs ex ꝯfeſſo vel artis vel ſcię eſt introductio. Sed quum ph̃ia ſit artiuʒ ars, ⁊ ſciaꝝ ſcia, quo mō ſatis digne poterat, q nos ad illaʒ introducturus erat ꝑ quę eā ad cęteras omnis artes ⁊ ſcias ſi vera eius diffinitio, vnius tñ artis introductione libri titulū inſcripſiſſe?

Diuiſio libri in partes.

ℂ Diuidit̃ autem in tres ꝑtes, in p̄ma diſputat de ipſis quinque vocibus.

Prima.

in ſcḋa eas ꝯplicat.

Scḋa.

in tertia docet, quā habeant inter ſe ſilitudinē ac diſſimilitudinē.

Tertia.

Docēdi modū quo vtat̃, facilē ⁊ qui ad erudiendos pertineat adoleſcētulos fore promittit, ipſo ſtatim prohemio, quūʒ dicit, ſe ab altioribus q̄ōnib⁹ velle abſtinere, ⁊ ſimpliciora ꝯſectari.

Cur organū appellet.

ℂ Refert̃ poſtremo hic liber ſub rōnale organū. Organum enim logicam appellat, quaſi inſtrumentū philoſophię. Docet eniʒ quę ad principia demōſtrationis cōducunt. Introducitq̃ʒ nos ad Ariſtotelis p̃dicamenta quę ad logicā ſpectant, logica autē non pars eſt ph̃ię. Sed organū vt alibi demouſtrabimus.

QVVM SIT neceſſarium Chryſaori ⁊c.] Quęcūq̃ʒ in humanis rebus ſunt, oīa ſuapte natura bonum expetūt.

Oē ſub rōne boni expeti.

Oēs vel ſpecie ipſa boni afficimur, boni cupiditate incenſi ſumus oēs, ad id qđ bonuʒ eſt trahimur rapimurq̃ʒ oēs, rerū nāq̃ʒ oium ⁊ origo ⁊ perfectio bonum, malū v̾o qui appetat nemo. ſi q̇s tñ appetiuerit, idipſum expetet tanq̃ʒ bonū. Quare qñcūq̃ʒ voluerimus quēpiaʒ ad aliqd cohortari, ex illa ipſa re bonum futurū eſſe oſtēdemus, qđ ⁊ Porphyrius nunc facit. Nā quū vellet Chryſaoriū ad hui⁹ libri lectionē attentū facere, futurū ex eo bonū oſtēdit.

Duplex bo\[m].

Sed qm̄ duplex bonū, alterū vt finis, vt cū dicimus ſanitatē eſſe bonuʒ alterū vt ad finē, vt cum venā ſecare bonū eſſe affirmamus nō per ſe ſed ꝑꝑ ſanitatem. Neceſſarium hoc loco non dicet̃ potiſſimū ꝑꝑ ſe bonum, ſed ꝑꝑ aliud maius, quēadmodū quuʒ dicimus, ſi ſanus fieri cupis, neceſſarium eſt tibi venā laxari. Refert̃ nāq̃ʒ ad prędicamēta,

ſed breuius

ſed breuius, vel neceſſarium dixit hunc libellum reſpectu maioris boni vtilẽ: vel certe ꝓpter ſe neceſſarium, quum ſine ipſo quę in phĩa tradita ſunt, percipi minime poſſint.

Neceſſarium bifariã ſumi.

¶ Intelligendum autem neceſſarium a Phĩs duobus modis accipi, neceſſarium qđ vtile, vtile autẽ eſt qđ ꝓpter aliud ſumit̃, verbi gratia, lauari, veſtibus ſuccingi. ⁊ neceſſarium qđ ę contrario opponitur vt aiũt poſſibili. verbi cauſa quãdo ſubiectum abſq; eo eſſe nõ poteſt hoc modo, neceſſe eſt quęcũq; pulmonem habẽt animalia reſpirare, ſi volumus vt viuant, neceſſaria igitur eſt reſpiratio, nam ſine ea, quę pulmonem habent animalia viuere nullo modo poſſunt.

Non neceſſarius ſed vtilis liber Porphyrij.

Dicetur itaq; neceſſarius hic liber aut ex priori, aut ex poſteriori ſignificatione, atq; ex poſteriori quidem, minime. Antequã enim Porphyrius cõmentus hanc rem fuiſſet, haud ſane ignorabatur, Phorum ſcripta quid ſignificarent, igitur ex priori, qđ illorum facillimam nobis cognitionẽ efficiant, nũquam ergo ex poſteriori ſignificatione dicetur neceſſarius liber, quoniam illa ſine hoc conſtare non poſſent, ſed ex priori quoniã ſine hoc illa haud ſatis vnquam recte intelligerentur, illud ṽo neceſſarium nõ in ſcripto ſed in ipſa rerum contemplatione intelligendum, neq; enim dixit ſic, quum neceſſaria ſit huius libri confectio, ſed ſic, quum neceſſaria ſit ⁊ ad prędicamentorum traditam ab Ariſtotele doctrinã cognitio generis, ſpeciei, differentię, proprij, ⁊ accidentis.

Libri vtilitas

¶ Hęc itaq; libri huius vtilitas eſt, quodq; diſperſim ab alijs olim dicta fuerant hic collectim habentur, ac faciliorem nobis conciſioremq; illorum intelligentiam pręſtat. Quare non ſibi inuentionem hanc Porphyrius vẽdicauit, ſed quę ab antiquioribus dicta ſunt. inquit. adducere tentabo. ¶ Animaduertendum aũt in proœmio hęc declarari, libri argumentum, vtilitatẽ, ⁊ pręceptionis genus. Argumentũ quum de ipſis quinque vocibus ſe dicturum neceſſario exiſtimat. Vtilitatẽq;, quũ dicit vtilem eſſe non modo ad Ariſtotelis prędicamẽta, verũetiam ad omnem philoſophiam. Pręceptionis genere ſe vſurum oſtendit eo, quod maxime conueniat his qui nunc primum erudiuntur. Neq; enĩ plura adducit ꝙ pertineant ad introductiones, neq; ſcribendo longius ſe extendit, neq; obſcuro vtitur dicendi ſtilo, quibus plerũq; deturbari a ſtudio ſolent adoleſcẽtuli.

Cõiunctio notanda.

¶ Coniunctio autem illa, et, ſignificat nobis non ſolũ ad prędicamentorum doctrinam conferre hunc libellum, verumetiam (vt diximus) ad omnẽ philoſophiã. Rurſus aliter, ⁊ ad prędicamentorũ quę tradita eſt ab Ariſtotele doctrinam inquiens, non ſolũ ſignificauit conferre hunc librum ad eam doctrinam prędicamentorũ quę tradita eſt ab Ariſtotele, ſed ad prędicamẽta etiam cęterorũ, qui de his perſcripſerunt vt Archytę Tarentini, Theophraſti, atq; aliorum. Plęriq; enim Ariſtotelis diſcipuli, ad pręceptoris ęmulationem cõſcripſere. De prędicamẽtis, de interpretatione, ⁊ de reſolutiuis ſyllogiſmis.

Dubitatio.

¶ Addubitarent autẽ fortaſſe nõnulli, in hoc ipſo ſtatim principio, ὄντος ἀναγκαίου. mouerentq; infirmam ſane atq; inconſequentẽ queſtionem alioqui pulcherrimam ⁊ relatu digniſſimam, hoc modo. Ens aut neceſſarium eſt aut poſſibile aut cõtingens. Neceſſarium eſt, qđ ex neceſſitate eodẽ modo ſemper habebit. veluti hoc, dum ſol eſt ſupra terram, dies eſt. Poſſibile autẽ, qđ duas inter ſe contrarias res admittet, vt ſcire ac neſcire, nunquam enim alterutrum ſi ſit, erit ⁊ alterum, tamen potentia id ita eſſe conſiderabitur. Contingens ṽo eſt qđ in actionem dirigitur, poteritq; ita euenire. His igitur ens coęquale non eſt, non enim pro eſſendi reciprocat cõſequentia vt ꝓpriũ ⁊ deffinitio, quę inuicẽ ⁊ ſuppoſita ⁊ prędicata eſſe pñt.

Poſſibile.i. ἐνδεχόμενον

Neceũ poſſ.

Contingens.i. ὑπάρχον.

Contingens.

Subm ſiue ſuppoſitũ.

¶ Suppoſitum autẽ ſiue (vt vulgo aiunt) ſubiectum, id eſt de quo fit ſermo, cui gręce articulus pręponitur vt homo.

Prędicatũ.

¶ Prędicatum ṽo eſt in quo ſubſtantiuum verbum aut actu aut potentia continetur. Omnia enĩ prędicata quum aut nomina ſint aut verba, nominibꝰ quidem continebitur actu ſic, animal eſt, verbis ṽo potentia ſic, loquitur, diſputat. Non enim quo modo dicimus. homo eſt riſibilis, ⁊ riſibile eſt homo, ita dicemꝰ. ens eſt neceſſarium, ⁊ neceſſariũ eſt ens, nihil enim idẽ ex cõmutatione conſequitur, quicquid enim neceſſariũ, admittibile ⁊ exiſtens, illud idem eſt ⁊ ens. ſed non ſi quid ens eſt, idem prorſus erit neceſſarium, admittibile, ⁊ contingens. quin ſi illorum aliqđ fuerit. ſ. potens, non erunt ⁊ reliqua. ſ. neceſſarium atq; inexiſtẽs. Si igitur inęquale ens, admittibili, neceſſario ⁊ exiſtenti. nec ſuppoſitum, qđ non idem ex cõmutatione conſequat̃, erit certe pluris. Cur itaq; Porphyrius, quum ⁊ ipſe in omni prędicato iubeat debere ineſſe vel maius vel ęquale ꝙ in ſuppoſito ac nunquã quid minus. Neceſſarium qđ minus eſt, de eo qđ pluris eſt fecit eſſe prędicatum? Sic, ὄντος ἀναγκαίου. Fatebimur quidem id ita eſſe de maiori qđ eſt minus prędicari nõ oportere. Ens ṽo pluris eſſe ꝙ neceſſarium, minime. Proprie enim ea dicuntur pluris eſſe nomina, quę de pluribus prędicant̃, in multiſq; inexiſtunt, ac per ſe intellecta propriam in ſe exiſtẽtiã habent, vt animal, qđ ⁊ de homine, ⁊ equo, ⁊ cane prędicatur, inexiſtens cunctis, propriãq; per ſe intellectum, in ſe exiſtentiã hꝫ. Dicitur enim ex diffinitione animal ſubſtantia, aĩans, ſenſibilis. ¶ Pręterea. quęcũq; in ſeſe non inexiſtunt, ſed cõmunem pluribus appellationẽ habent vt canis, aiax, ⁊ eiuſmodi, nunquã dicentur pluris eſſe, quia ęquiuocę ſunt voces, non res. Oportebit enim ipſum ꝑ ſe prius exiſtere, ꝙ altero qđ pluris eſſe dicatur, ens ṽo quum in ſe non exiſtat, ſitq; vox duntaxat cõis neceſſario, ei qđ poteſt eſſe, ⁊ cõtingẽti, nunꝙ dicetur pluris eſſe. ¶ Pręterea. Si pluris id eẽ dicant, tanꝙ genus profecto non negabunt. Sed genus eodẽ etiã tẽpore diuiſum continet in ſe ſpecies, iꝫ nihil omnino pręceſſerit, aut ſubſequatur. Neceſſe igit̃ erit, eos confiteri, vno eodẽ tẽpore, neceſſariũ eſſe, ⁊ poſſibile, ⁊ contingens, quo nihil abſurdius. Neceſſarium quidẽ ſemper eſt neceſſariũ, potens autẽ eſſe, ſiue admittibile ⁊ contingẽs, non ſemper ſed aliqñ. Quare ſi ens genus non erit, non erit ẽt ⁊ pluris, quicquid enĩ natura ipſa deſinitũ eſt, particularibus ſi adſit, nullo modo poteſt eſſe genus. ¶ Pręterea. Oĩa aut determinate aut indeterminate proferunt̃, determinationes autem quatuor, omnis ⁊ quidã affirmatiuę, non omnis ⁊ nullus negatiuę. Dicię icirco quoniã ex his determinatur qđ dicimus ſiue vl'r ſiue particulariter. Si enĩ dicamus ſic, omnes homines lucrũ appetunt, idest vniuerſale. Sin ṽo ſic, quidam ſummũ bonum virtutem ꝓpter ſe expetendam eſſe voluerunt. Particulare. Demõſtratum autem ab oĩbus fere Phĩs eſt, particulare indeterminatũ idẽ valere ac particulare determinatũ, vt quidã homo venit, idem ſit atq; hoc, homo venit Et ſi ita eſt.

Dubitatio.

Porphyrius indeterminate quum dixiſſet ὄντος ἀναγκαίου neq; prępoſuiſſet παντὸς vniuerſalẽ determinationem. Suſcepit illud τὸ ὄν. particulariter ac ſi diceret quoddam ens eſt neceſſariũ. Quod quidem, vt ipſi cõfitent̃ ęquiualet neceſſario. Et quidem ſi ęquiuocũ ens tantũ vox non fuiſſet habuiſſetq; in ſe ſubſiſtentiam vt animal, rectiſſime de eo poterat neceſſariũ indeter-

Cur p caſum rectũ nõ dixit quã p genitiuũ tñ a grãmaticis potiꝰ ꝙ a phis cõſideraõe digꝰ.

minare prędicari. ℂ Prętera. Quādocunq; volumus rem aliquam ſignificare, per rectum caſum, ſignificare ſolemus ſic. homo equus. Quando autē rei ipſius partem aliquam, aut qđ circa rem eſt, per genitiuū. Si enim dixero Socratis. Certe vel mēbrū eius aliqđ ſignificari volo, vt manus, caput, vel eorū quę circūſtant aliqđ, vt librum, domū, & eiuſmodi. Si itaq; dixiſſet Porphyrius per rectum caſum ſic τὸ ὂν ἀναγκαῖον ἐςι. Rē plane ipſam ſignificaſſet. Sed quū dixerit ὄντος ἀναγκαίου per genitiuum, certe vel partē rei, vel aliquid eorum quę rem circūſtant ſignificauit. Cuilibet autem parti eorum quę circa rem ſunt ęquiualet neceſſarium. verbi cauſa. homo idē atq; aliqđ animal, & manus idē atq; aliqđ membrū in homine. Quāuis ergo propriā quis dixerit ens ſubſiſtentiā habere, non tamen redarguendus idcirco Porphyrius qđ fecerit de ente neceſſarium tanꝗ de ęquali ęquale prędicari. ℂ Demonſtrabimus adhuc alia rōne, ens neq; ſupradictorum neceſſarij poſſibilis & cōtingentis, neq; ſubſtantię accidēns ac reliquorum prędicamentorū, poſſe eſſe genus hoc modo, in quibus aliquid prius eſt ac poſterius, qđ communiter de his prędicatur non eſt genus. Genus enim ſpecierū eſt genus. ſpecieſq; ipſę eodem tēpore per ſe ſubſiſtūt: accidens vero poſterius eſt ſubſtantia, quoniā in ea exiſtit poſterius, & eo qđ poteſt eſſe contingens, quoniā in eo habet exiſtentiā. De his igitur ens vt genus nō prędicabitur vniuocę, ſed ęquiuocę. Appareat ſane inquiet aliquis in his prius eſſe ac poſterius, vnde nam id manifeſtum erit, exiſtere in ſubſtātia accidens & in eo qđ poteſt eſſe cōtingens: non inexiſtens. Dimotis nāq; ſubſtantia & poſſibili, dimouebuntur & cū accidenti contingens, ſed ſemotis ab ente in quibus non ſubſiſtit ſpeciebus, ſubſtantia & poſſibili, non ſemouebuntur & reliquę. non enim corrupta ſpecie canis aut equi, corrūpentur & cęterę hominis, equi, bouis, cameli, & id genus, aliorū. Demonſtrata igitur eſt alienę quęſtionis abſurditas ac ſolōnis noſtrę pcinitas. ℂ Verū enimuero adhuc principium rurſus dānantes dicerent ſic. Si ens ęquiuocum, ęquiuocum autē indefinitū, ens igit̄ indefinitum, ac non oportet principium ab indefinito fieri. male igitur. Rńdebimus ens non dici debere ęquiuocū, ſed ab vno aliquo, velut a medicina. Medicinę dicimus librum, & medicinę potionem. Quid autem ſit ęquiuocum, quid vniuocum, quid ab vno aliquo aliquid eſſe, in pdicamētis dicemus. ℂ Quā vero ob cauſam ens prępoſuerit neceſſario. Tribus factum eſt cauſis. prima vt qđ vniuerſalius eſt pponeret, ſecunda ppter elocutionis elegantiam, ſi enim dixiſſet ἀναγκαίου ὄντος non ſic ſonora fuiſſet locutio, ob hiulcę orationis vitium qđ κεκηνὸς vocatur, poſtremo vt a generaliſſimis principiū ſumeretur, ab his enim ſemper inchoandū. ℂ Quęrent pterea cur non dixerit bonū aut vtile, ſed neceſſariū. ℂ Dicemus, q: hęc duo bonū & vtile adhęrent ſibi inuicē. continēturq; a neceſſario, bonum enim, id eſt qđ ppter ſeipſum expetitur, vt felicitas, virtus, vtile vero qđ propter aliud, vt diuitię, qđq; ſi adſit, non penitus ſaluam rem faciet, ſi abfuerit non corrumpet, veluti hęc toga. Neceſſarium autem duplex. vel quod propter ſeipſum expetitur, nihilq; differt a bono, vt ſanitas. vel qđ expetitur ppter aliud, nihilq; differt ab vtili, vt venę laxatio, & potio medicinę, Primo igitur ſignificato quinque vocum neceſſaria cognitio eſt, quoniā nobis, tum ad prędicamēta, tū ad logicam methodum confert. ℂ Dicit̄ autem hoc neceſſarium ſex modis. Neceſſarium vt materia gris ad informandam ſtatuam. Neceſſarium vt rationale in hominibus. Neceſſariū qđ propter ſe fugiendū, ppter alterum vero expetendum, vt venā incidere. Neceſſariū qđ propter ſe eſt expetendū vt ſanitas virtus. Neceſſarium qđ ppter ſe neq; expetendū, neq; fugiendū, vt ſunt quędā pharmaca. Neceſſarium poſtremo qđ propter ſe & propter aliud eſt expetendum. Veluti eſt hic liber.

Cur ens ipſū neceſſario prępoſuerit trib⁹ de cauſis factū fuiſſe cōſtat.

Cur bonum aut vtile non dicit quū neceſſariū dicit. Solutio.

Neceſſariū duplex & quoq; ſupra.

Sex modis neceſſarium dici pōt.

ℂ PRÆFATIO. CAP. PRIMVM.

Cum ſit neceſſarium Chryſaori & ad eam quę eſt apud Ariſtotelem prędicamentorū doctrinā noſſe quid ſit genus, qđ differentia, quid ſpecies, quid proprium, & quid accidens: & ad diffinitionum aſſignationem, & omnino ad ea quę circa diuiſionem & demonſtrationē ſunt: vtili exiſtente iſtarum rerum ſpeculatione. cōpendioſam tibi traditionē faciens: tentabo breuiter, velut introductionis modo, ea quę ab antiquis dicta ſunt aggredi, altioribus quidem quęſtionibus abſtinens, ſimpliciores vero mediocriter conſectans.

ARISTOTELES In prędicamētis de generaliſſimis decē vocibus quū pertractaret, ſeparauit eas a differētijs & proprijs, atq; harum quinque vocum ab eo illic mentio habita. Intelligere igitur qđ ſit genus, dīa, ſpecies, propriū, atq; accidēs, ad faciliorē illarū intelligētiā neceſſarium. Vtitur aūt Porphyrius [et] cōiunctione, quū non ſolū ad Ariſtotelis pdicamenta confert, ſed ad ea quę ipſe inferius narrat, ꝗꝗ nōnulli interptentur /et/ dixiſſe, & ad Ariſt. pdicamēta, & ad pdicamēta Archuę vtilē harū quinque vocum cognitionē, ſed iſta dicere mihi eſt abſurdum. ℂ Quare autem ppoſuerit genus dīę ac differētię ſpeciem ſuo loco demōſtrabimus. Nunc vlr de oībus pauca dicamus, de genere, dīa, ſpecie, proprio & accidenti. Non enim ab re quiſpiā rogaret, cur in eum ordinē ſic redegerit has voces Porphyrius: neq; enī videri vllo modo dē, temere id factum. ℂ Huius nos rei cauſam, paulo altius ab initio repetamus. Intelligēdū in oībus rebus quędam eſſe vlia, quędā particularia. Quum vero corrumpi & quaſi aboleri particularia neceſſe eſſet, excogitauit nā generalius qđdā qđ oīa cōplecteret̄ genus, & qđ vniuſcuiuſq; rei formam cōſeruaret ſpēm. ſed quo res planius itelligatur, ordine omnia exponemus, atq; vnūqđq; tanꝗ in exēplo demōſtrabimus Socratē, Platonē, ac cęteros particulares holes ſilr, & flauū, maculoſum, hunc equū & illum vocarunt Phi particularia ſiue indiuidua. Porro quę particularia ipſa cōprehenderēt, vt vlis homo & vlis equus, vocarunt ſpecies. Quę rurſus ſpecies, appellauerunt genera, veluti alal, qđ cōtinet vlem & hominē & equū. quę vero media eſſent, inter ſpecies & genera, dixerunt differentias, vt rōnale & irrationale, qđ alterū differre facerent ab altero. Rōnale enī id dicitur, qđ mentis iudicio ducitur ac ratione, vt hō, & dęmon. Irrationale vero qđ iudicio, ac rōnis eſt expers, vt equus, bos, & ſimilia. Erūtq; particularibus vliores ſpecies, ſpeciebus dīę, differētijs genera. Animal enī diuiſum cōtinebit, rōnale & irrōnale, rationale cōplectetur

Dubitatio.

Solutio.

Quid genus ac ſpecies.

Quid dīa ac rōnalitas & irrōnalitas.

tur hominē ⁊ dęmona. hō Socratē ⁊ Platonē. ¶ Pręterea id qđ alicui ſpēi videbať ſemper hęrere, vt homini riſibile, ⁊ equo hinibile, placuit vt diceret̃ proprium, qđ ꝓprietatē ſuā, intra vnā dūtaxat ſpēm cōtineret. id ꝟo qđ abſqȝ vllo detrimēto videbať poſſe ab eo cui acciderat dimoueri, vt albū nigrū ſtare, ⁊ ſedere, accńs nuncupatū, hęc ꝟo noīa, non vt grāmatici vocabula, aut iuriſcōſulti ⁊ oratores verba, ſed generalius voces appellauere. Quarū alię quidē ſubſtātiuę, alię ꝟo adiectiuę, ħ eſt alię ſubſtātię cohęrent, alię inducunť, cohęrent ſubſtātię, genus, dĩa, ⁊ ſpēs, inducunť ꝓpriū ⁊ accidēs. Vñ non immerito dicta a noſtris ſubalia, qm̃ ex his ſua cuiuſqȝ aīalis ſuba ſignãť, ac eorū vnūquodqȝ fit particeps. exēpli cã, Socrates qua homo particeps erit ſpēi, q̄ rōnabilis eſt, dĩę, qua aīal gñis. Et ȝ Alexandri bucephalus qua aīal gñis, qua irrōnabilis dĩę, qua ꝟo equ⁹ ſpeciei. Reliqua ꝟo propriū atqȝ accńs ſup ſubalia ſiue inhęrētia, qm̃ in ſubiectę ſubę rōnem non trāſferunť. Propriū tñ ꝓximius, accńs remotius, illud eniȝ ſemꝑ in aliquo inexiſtet, ħ ꝟo inibi erit, inibi non. Vocataqȝ etiaȝ ſunt ſeparabilia, qđ ſepari a ſuba poſſint per cogitationeȝ abſqȝ vllo, vt diximus detrimēto. Opouteret enim aliter nigros, non eſſe hoīes, ac ſi quis ridēdi poteſtatē abiecerit, ab humanis actionibus oīno tanq̄ ſibyꝑſt imortuuȝ vacare, quo nihil abſurdius. En igiť quo proceſſit ordine Porphyrius, ꝓpoſuit ea q̄ cohęrēt, his q̄ inducūtur, rurſus ex his q̄ cohęrēt, ꝑ loco ſtatuit genus medio collocauit dĩā, poſtremo ſpēm, genus enim vlius dĩa, dĩę ꝟo ſpē. Ex his itē q̄ inducunť, ꝓximius ſubę ꝓpriū accidēti ꝓpoſuit, remotiori. ¶ Sed ꝑcunctabiť hoc loco aliquis. Si generi ⁊ ſpēi opponiť accidēs, cur ergo in genera ⁊ ſpecies diuiſum? ¶ Dicemus, aliud eſſe quū res ꝑ ſe intelligunť, aliud quū reſpectu ad alterū. Qñ enim ꝑ id ſolū quo res eſt, rem intelligimus dicemus vel eſſe ſubam, vel quantitatē, vel eiuſmodi. At ꝟo qñ reſpicimus ad pręˇdicamēta poſt ſubam, non vt per ſe exiſtāt, ſed vt illius egeāt ad ſubſiſtentiam, accidētia nūcupabimus. Itē in oī ꝑdicamēto eſt (ſi longius ꝓſpiciať) ⁊ vlē magis, ⁊ particulare minus. Ex quo minus particularia differunt a magis vlibus. hęc quę vocamus genus, ſpeciē, ⁊ dĩā, vt demōſtrauimus, idē igiť alio atqȝ alio mō ꝯſideratū poterit eſſe ⁊ ſuba ⁊ accńs. Poterit ⁊ diuidi, in genera, in ſpēs, ⁊ in dĩas ſm aliā atqȝ aliam ꝑdicamentoꝝ rationē. [Quūqȝ ad diffinitionū traditionē ⁊ oīno ad ea quę ad diuiſionē ⁊ demōſtrationē pertinent. vtilis horū ſit cōtēplatio.] ¶ Intelligendū hoc loco aliā Ariſto. aliaȝ Platonis eſſe dialecticā. Ariſto. eniȝ probabiles opiniones quinque modis ſectatur, quēadmodum in Topicis diſſeruit. Plato autē quatuor per diuiſionē, diffinitionē, demōſtrationē, ⁊ reſolutionē. Neceſſarius igitur harū quinque vocū cognitio ad Ariſto. pręˇdicamēta, ⁊ vtilis ad dialecticā Platonis, immo ad omneȝ phīaȝ rationalē, cuius quatuor dūtaxat ſunt partes, diuiſiua, diffinitiua, demōſtratiua, ⁊ reſolutiua. Huius ꝟo loci ſenſus latēter ſic intelligendus, ac ſi diceret Porphyrius. hunc libellum non modo ad alioꝝ Phoꝝ ſcripta cōferre. verū ⁊ ſi nulla prorſus extarent ſcripta, certe ad nouā quādam rerū olum inueniendarū rationem, vtilē futuruȝ, ſed ſuo ordine vnūquodqȝ breuiter exponamus. Diuiſiuę partis propriū eſt, propoſitū genus recte in ꝓprias dĩas diuidere ſic. Animal rationale ⁊ irrationale, mortale ⁊ immortale, nō autē ſic. Animal eſt aliud homo, aliud equus, aliud hoc ⁊ illud. Similes enī ſunt qui ita dicunt (vt ait Plato) coquis male ſectātibus fruſtra obſonioꝝ, hoc eſt imperitis rudibuſqȝ hoībus.

Quid accńs.

Accńa ſeparabilia diť quā a ſubeo re ſeparari pñt necdū cogitatiōe quā ſubm ab eis non depēdeat ſed ecōuerſo.

Dubitatio.

Solutio.

Alr⁹ modus Platōis ali⁹ Ariſtotelis i dialectica.

Diuiſionis ꝓpriū.

Diffinitiuę aūt propriū eſt vnicuiqȝ rei qđ ſuum eſt aſſignare. Pręcedit aūt diuiſiua, qm̃ natura prior eſt ⁊ q̄ maxime conficit diffinitiuaȝ. diffinitiones enim oēs ex genere fiunt ⁊ cōſtitutiuis differentijs. ꝟ. g. hominez qs diffinire volens, ex generis diuiſione excerpet quę pertinebunt ad diffinitionē hoc modo. animal diuiſum eſt in rōnabile ⁊ irrationabile, mortale ⁊ imortale. diceť igitur hō, animal rōnabile mortale. Demōſtratiuę proprium eſt ex ꝓpria ſubſtantia rem oſtēdere, non veluti ſolent oratores authoritate perſonarū ⁊ teſtium eſtimatione, ſed vt Plato qui quū vellet in Phędro demōſtrare imortalē eſſe animam ex eius ipſius ſubſtātia ſic rōcinatus eſt, aīa ex ſe moueť, qđ ipſum ex ſe moueť, mouetur ſemper, qđ mouetur ſemper immortale, aīa igiť immortalis, Hęc eſt vera demonſtratio, ſic ſunt res diffiniēdę. hoc ſit ⁊ noſtrarū demonſtrationū perpetuo nobis exemplū, verę quidē demonſtrationes fiunt ex diffinitionibus, at qui diffinitiones rei naturaȝ oſtendunt. Demōſtrationes igiť ex ipſa rerū natura eſſe debebūt, non ex his quę extrinſecus haud neceſſario cōſecūtur. Iure igiť ⁊ tertiū ordineȝ ſibi vendicauit demōſtratiua, hęc ſi quidem diffinitiuę auxilio eget, illa diuiſiuę. Reſolutiuę autē propriū eſt, ꝯpoſita reſoluere in ſimpliciſſimas ex quibus conſtāt partiū rationes, ꝟbi grã, apud grāmaticos, oratio in dictiones, dictiones in ſyllabas, ſyllabę in literas ⁊ elementa, apud Phos ꝟo eos qui rerum naturaȝ indaganť. Homo in caput, manus, pedes, carnē, oſſa, neruos. Hęc rurſus in quatuor elemēta, elementa ꝟo in materiā ⁊ formam. Item ⁊ apud logicos, ſyllogiſmi in enūtiationes quę ⁊ ꝓpoſitiones dicuntur. Enūtiationes in terminos quēadmodum in analyticis docet Ariſto. Iure ergo prima omniū diuiſiua. ſcđa diffinitiua. tertia dmōſtratiua. quarta reſolutiua. ¶ Facta aūt mentio illarū dūtaxat triū, qȝ ad illas potiſſimū vtilis hic liber. Demonſtratio enim omnis, fit ex diffinitionibus, diffinitiones ex diuiſionibus, diuiſiones ꝟo fiunt ex generibus in ſpecies diductis per proprias differentias, de quibus in eo diſſeritur. Item, quia tres illę ſunt inter ſe adalligatę, nec ſeiungi poſſunt, Diffinitiua eget diuiſiuę. demonſtratiua vtriuſqȝ, reſolutiua ꝟo nullius. eſtqȝ cōtraria diuiſiuę. Soluit enim illa vnuȝ in plura, vt diximus. hominez in mēbra, mēbra in humores, humores in elemēta, elementa in materiā ⁊ formā. Hęc ꝟo ex pluribus definit in vno ſic, animaliū, aliud bipes, aliud quadrupes, bipedum aliud ſenſu ſolo agitur, aliud ⁊ ratione. Quod ratione agitur, homo. Item, qȝ qui diuidit progreditur a ſimplicioribus ad cōpoſita, qui ꝟo reſoluit a cōpoſitis ad ſimpliciora. Iteȝ, quia qui reſoluit ꝯtrarius ei qui diffinit, ille enim demolitor eſt ſubſtātię hic fabricator. Iteȝ, quia ſi cōtraria diuiſioni reſolutio, eſt ⁊ diffinitioni, ſiquidē, vt dictū eſt, diffinitio ſine diuiſione fieri non poteſt. Quinetiā ⁊ demonſtrationi quę nō niſi ex diuiſione ⁊ diffinitiōe cōſtabit. Qđ autē reſolutiuā prętermiſerit, nihil id quidē refert. Nāqȝ veluti decliue idem eſt atqȝ accliue, nec differunt niſi ſolo habitu, ita ⁊ reſolutio eadē ac cōpoſitio, tñ habitu differentes, quādo enim a primis principijs aſcenditur ad ſuprema, ideſt ꝯpoſitio. quādo ꝟo a ſupremis deſcenditur ad prima, ideſt reſolutio. Iteȝ cōpoſitio ex ſimplicibus terminatur in re ipſa ꝯpoſita. Reſolutio ex cōpoſitis in re ſimplici, cōponimus eniȝ res ſimplices. reſoluimus cōpoſitas, nam quis in re tenui ſoluenda labor? Et quū compoſitum aliqđ reſoluimus, in plura id certe reſoluemus. Falſuȝ num igitur illud eſt, qui compoſituȝ reſoluit, in vnum ſimplex reſoluere? Nequaq̄.

Diffinitionis Diuiſiua via prior ē natura diffinitiua ⁊ eā conficit.

Demſatiue Demſo Platonis i Phędro aīe imortalitatem.

Reſolonis propriū.

1⁹ diuiſiua. 2⁹ diffinitiua 3⁹ demſratiua 4⁹ reſolutiua Ex qb⁹ cōſtet demſatio.

Diuiſio.

Reſolo.

Habitu tñ reſolo ac cōpoſitio dſtat.

Cōpoſitio.

et proxime accedit magis ad veritatem, dicemus tamē reſolui compoſitum in plura cōtinua, ⁊ qđ vltimū erit, reſolui in vnū. ¶ Sed ſciendū ſimplex in plura componi, non aūt amplius reſolui. vltimus ꝟo cōpoſitū reſolui in continua plura, non autē amplius in ſupremū vnū componi. ¶ Qđ ꝟo diffinitionē quę poſterior eſt, prępoſuerit diuiſioni, ne quid dubites, dicemus. Primum quidē nihil prohibere, quin in ſubiecto quę libuerit ordinare noſtro arbitrio poſſim⁹, deinde quia ad nos ꝑus eſſe compoſita ex diffinitione cognoſci, atq; iccirco nō irrationabiliter diffinitionē diuiſioni prępoſuiſſe. Reſolutionē autē vt diximus ideo fortaſſe pręteriſit, quod eadē videbat̃ ac cōpoſitio, ratione ſubiecti, ratione ꝟo habitus, minor. [Horum contēplatio] .i. cognitio. Solent enim cognitionē ipſam Ph̃i vocare contēplationē. [Compendioſā tibi traditionē conficiens, breuiter introductionis modū quę ab antiquioribus tradita ſunt adducere tentabo.] Eſt nāq; ⁊ alia compendioſa traditio quę gratia cōmemorationis fieri ſolet per capita rerum, eaq; vehementer eſt ⁊ cōciſa ⁊ breuis, atq; iccirco dixit in introductionis modum. [Ab altioribus quidē

Tria fere perterrentia adoleſcentes. qōnibus abſtinēs.] ¶ Tria ſunt quę pigriores efficiūt, ac deterrent adoleſcentulos a ſcriptis aliorū. prolixitas operis, obſcuritas orationis circa verboꝝ interꝑtationem, ac profunditas ſententiarum, a quibus omnibus, quaſi alliciens ad ſe auditorē Porphyrius, libellū hunc ſuum longe abeſſe oſtendit, non fore prolixiorē ſignificat, quū dicit [breuiter] dictionis obſcuritatē non habiturum, quū dicit [in introductionis modum.] quū autem dicit. [Ab altioribus quidem abſtinens qōnibus.] declarat eum prorſus cariturū ꝓfunditate ſentētiarū. Itē quū dicit [ſimpliciora] oſtendit facilitatē, quum dicit [mediocriter cōiectans] docet dictionis breuitatē ac

Ad amicum ſuum. modum. [Simpliciora ꝟo mediocriter coniectās.] nō ad rem ipſam retulit. Ph̃oꝝ enim eſt omnia per certam ſcientiam ac non per coniecturas demonſtrare, ſed ad chryſaorium, ac ſi diceret perſequens chryſaori ea quę maxime videbuntur ad te inſtituendum pertinere. Nā vt dixi quod docent Philoſophi, non per coniecturas docent, ſed per veras demonſtrationes.

¶ Mox de generibus ⁊ ſpeciebus, illud quidem ſiue ſubſiſtant, ſiue in ſolis nudis intellectibus poſita ſint. Et ſiue ſubſiſtentia corporalia ſint, an incorporalia. Et vtrum ſeparata, an in ſenſibilibus poſita: ⁊ circa hęc cōſiſtentia, dicere recuſabo. altiſſimum enim eſt huiuſmodi negotiū: ⁊ alterius maioris egens inquiſitionis.

¶ Pollicitus fuerat cōpendioſam Porphyrius ſe facturum diſciplinam, aperta dictione vſurum, ⁊ profundiores quęſtiones poſthabiturum. Ne quis autem diceret, non eſſe profundam ſatis de his rebus quęſtionem, vo

Diuiſio earū. luit ex his latenter nobis ſignificare, id ita eſſe. ¶ Sed age, quo res ipſa manifeſtius intelligatur, breuiter pauca dicamus. Rerum omnium quę ſunt, alię perſiſtunt, alię in ſola notione inſunt, earum quę perſiſtūt, alię corporeę, alię incorporeę. Incorporearum, alię a corporibus poſſunt ſeparari, vt rationalis anima ⁊ dęmon, alię non poſſunt, vt albedo, nigredo, ⁊ brutorū animę. Earum rurſus q̃ per ſe in noſtra notione inſunt, alię prius, alię poſterius, in anima genitę, rerum omniū alię perſiſtunt, alię in notione noſtra inſunt, quę intelliguntur ⁊ perſiſtunt, quę non intelliguntur, nequaq̃. Sed ceſſante notione ceſſant ⁊ ipſę, vt hippocentaurus, hircocernus, ⁊ eiuſmodi. Non enim tales vſquā extant, ſed videntes ⁊ equum ⁊ centaurum conformamus ipſi nos cogitatione noſtra quoddam ex vtroq; compoſitum quod dicet̃ hippocentaurus. Similiter ex hirco ⁊ ceruo imaginabimur compoſitum quoddam quod dicetur hircoceruus. qui ⁊ vere erit hircoceruus. ¶ Neq; enim audiēdus Antiſthenes, qui ponebat genera ⁊ ſpecies rerum in nudis notionibus. Equū inquiens video, equinitatē non video. hominem video. humanitatem non video, vir ſolo vix ſenſu viuens bruto. non poterat ſeſe altius attollere, neq; quicquā aliud q̃ quę ante oculos humi ſtrata eſſent intueri. ¶ Rerū quę perſiſtunt, alię corpo- Alioꝝ opīo.
reę, alię incorporeę. Negabant hoc alij, alij affirmabāt. eorū qui affirmabant, alij ipſa dicebant eſſe corporea, alij tantū incorporea, qui dicebant corporea, in ea ipſa opinione omnes permanſerunt, qui incorporea, q̃ incorporearum rerum alię vt dictū eſt per ſe perſiſtūt, vt dęmon deus. alię in alteris, vt albedo, nigredo, figura, ⁊ eiuſmodi. Aliqui dixerunt per ſe eas exiſtere, alij in his q̃ ſenſibus perciperentur ineſſe. ¶ Rurſus, poſtquā hęc quę ſunt in his quę ſenſibus percipiuntur corpora, vel penitus cōmiſcentur, quemadmodum in ceruſſa albedo, vel ſuperficie continētur ſola, quemadmodum ſphęrica figura, aliqui ea penitus cōmiſceri aſſeuerabant, aliqui in ſuperficie ſola apparere. Cęteri ⁊ circa ea contineri quę υφεστῶτα vocantur. nos circūſtantias dicere poſſumus, loco ac tēpore. Tales igitur quum fuiſſent de hac re diuerſitates, potius quidem erat de generibus ⁊ ſpeciebus vt quęreretur, ſint necne. Et ſi Antiſthenis opinio.
ſint, an in ſola notione permanerent. Quemadmodum Antiſthenes opinabatur, qui tamē quum deꝑhendiſſet perſiſtentia eſſe, inueſtigare amplius non potuit corporea ne eſſent an incorporea hęc quę perſiſterent. quādo quidem alteram diuiſionis partem abnegabat, ſed fac quo vis modo deꝑhenderit incorporea ea eſſe, non potuit iam rurſus inueſtigare, an inſeparabilia prorſus eſſent a materia, an cēnt in multis, an ⁊ poſſent a materia ſeparari. ¶ Verū quo hęc ipſa manifeſti⁹ intelligant̃, Exēplū pulcherrimū ac notatione dignum.
tanquam exēplum ſubijciamus. neq; enim temere atq; imprudenter hoc dictū videri debet, res quę exiſterēt, alij corporeas eſſe dicebāt, alij ꝟo incorporeas. Rōnabiliter quidem vtriq;, neq; ob id inter ſe cōtrarij. neutri a veritate diſſentiunt, hoc pacto. Intelligatur annulus q̃ inſculptam habeat alicuius imaginem, forte Achillis. Intelligātur ⁊ ceruſę multę diſpoſitę, quę ab annulo cōprimantur. mox ⁊ ſuperueniēs aliquis videat ceruſeas, vbiq; animaduerterit, ſcieritq; omnes eiuſdem annuli impreſſione formatas, contineat apud ſe in mente illā annuli impreſſionem. Sigillum illud annulo inſculptū dicetur ante multa. In ceruſis ꝟo efformatum, in multis, qđ ꝟo in illius qui ſuperuenerat mente continetur. ſuper multis, ac poſterius genitum, hoc idem intelligatur in generibus ⁊ ſpeciebus. Opifex enī rerū deus, re- In toto mūdo q̃ oēs ſūt ſpēs cuius ci⁹ cēma ſit cū ꝓducendi res ſ3 grādū ſpēcimō ſ3 ſpēs q̃ ſūt accidētia cuius ſ3 penit⁹ ſūt impoſſibilia.
rum omnium penes ſe ſpecies habet, quas diuinus Plato, ἰδέας, appellauit, facienſq; hominē, habet penes ſe ſpeciem humanā, ad cuius exemplum omnis homines facit. ¶ Sed inſurgent protinus ſophiſtę pernegando vllas eſſe ſpecies apud opificem, ſed audiant hęc, Aut cognoſcit opifex quę a ſe fiūt aut non cognoſcit, ſi non cognoſcit, nihil quidem fiet, ſi quidem nemo facere poteſt quę ignorat, neq; enim dicendum irrationabili potentia agere, ſicuti naturam. ſi cognoſcit ⁊ vt par eſt certa cum ratione agit. fatendum quidē erit pręcognoſcere eum quę facit. ſi pręcognoſcit, negari certe non poteſt,

teſt, ineſſe in rerum opifice rerum ſpecies. Sunt autē huiuſmodi ſpecies in opifice, veluti in annulo typus ac ſigillum Achillis. dicenturq; ante multas, & a materia ſeparatę. ſpecies autem ſingulorū hominum, veluti cerulę ſigillo efformatę. dicēturq; in multis & a materia non ſeparatę. at ſpecies illa quā in ſingulis hominibus eandē eſſe vidētes, colligimus in mēte, veluti is qui ſuperuenerat, ſuper multas ſiue poſt multas & poſterius generata. poteritq; & a materia ſeparari & non ſeparari, ſeparari quia in anima exiſtit non in corpore. Non ſeparari, quia per ſeſe penitus ſe moueri non poteſt, quēadmodum ſpecies quas poſuit Plato. Non enim voluit, vt diſcipulus Ariſtoteles opinatus eſt, & pleriq; omnes peſſime interpretantur. Spēs eas ſimpliciter eſſe intelligentias, ſed quaſdam tantūmodo eſſentias intelligibiles, quas tanq; pictas tabellas inſpiciens mūdi opifex, inferiores has ſpecies facit. Hęc itaq; Porphyrius quęrere recuſabo, ne ſpecies ſeparentur a materia, vt quę ſunt in opifice, an non ſeperētur, vt quę ſunt in multis, an ſint poſt ea quę ſenſibus percipiuntur, hoc eſt ſuper multis, proſſus inquit recuſabo. ¶ Sciendū eſt autē in his videri Ariſtotelem ac Platonem non conuenire, Ariſtoteles eas dixit nō ſeparari poſſe a materia. Plato vero ſeparari. Differant autem inter ſe Philoſophorū opiniones vel non differant, non eſt hoc loco diſputandum. Mihi quidem Ariſtoteles videtur, non niſi naturaliter eas intellexiſſe. diuinus autem Plato, diuine.

Nota philoſophi dictū.

Differētia inter Platonē ac Ariſto.

Cōcordia inter tantos viros.

Vlla ſine ſpecies materiā ſepant a ſingularib⁹ ſm rem exiſte: vt dicūt Latini vt Alex. ſm ſubſtantiā: quia ſūt in reb⁹ & ſeparantur preter ſingularia eo quod nos etiā vel po⁹ illas ītelligimus vt ſi quo rōnes repſentauerſſes nec in hoc diſcrepat diu⁹ Plato ab Ariſt.

Laus virius q3 Phi.

Plures ſermonū modi.

¶ Illud vero quemadmodum de his, ac de propoſitis magis logice antiqui tractauerunt, & horum maxime Peripatetici: tibi nunc tentabo monſtrare.

¶ Pollicitus fuit Porphyrius libellum hunc fore vtilem ad Ariſtote. prędicamenta, idem & nunc confirmat. dicit enim ſe de his non theologice, aut naturaliter, ſed potius logice locuturū. ¶ Logices vero quę modo rōnalis modo ſermocinatiua dici poteſt, tot ſunt ſpecies, quot & modi ſermonum, ſermonū autem modi plures. Enunciatiuus, Optatiuus, Vocatiuus ſiue compellatiuus, Imperatiuus, Interrogatiuus. Sunt & alij plures, ſi diligenter inſpexerimus, ſed ad cōmemorandū non neceſſarij, non enim de omnibus hic agitur, ſed de ſolo enuntiatiuo, quippe quia is ſolus eſt intellectiuę animę nuntius. reliqui concupiſcibilis. nam qui optat alicuius rei voto optat, & qui vocat alicuius rei cupiditate vocat. Similiter & qui quouis modo quēpiam alloquitur. Item quoniā is vel ōinu verus eſt, vel falſus, veluti quum dicitur anima mortalis eſt, hic nāq; vel veritas ineſt vel falſitas, reliqui vero neq; veritatem oſtendunt, neq; falſitatem. ¶ Enūtiatiuus autem ſermo eſt ille, qui rem vel eſſe vel non eſſe oſtendit. Cōtinetq; in ſe duo, ſuppoſitū & prędicatum. Suppoſitū eſt id de quo fit ſermo. Prędicatum vero qd de eo ipſo dicitur, vt homo eſt animal. homo eſt ſuppoſitum, animal prędicatum. Item anima eſt immortalis, anima eſt ſuppoſitum, immortalis vero prędicatū, λογικώτερον. Poſſumus quidem de generibus & ſpeciebus theologice loqui vt quum quęrimus ſic. Habetne apud ſe generum & ſpecierum comphenſiones deus an non? Item ſic. Vtra nam verior eſt opinio Platonis, qui dicit ideas intelligibiles per ſeſe exiſtere, ac vere primas eſſe eſſentias. an Ariſtote. qui id ſedulo pernegat. poſſumus item & naturaliter ſic. Fortaſſis generū ac ſpecierum natura rōnes habet, non enim quo modo nix per ſe frigefacit, ac per ſe ignis adurit, ita videri & eam ipſam per ſe temere, atq; inconſulto agere, ſed ratione potius, & ſi

Sol⁹ enūtiatiuus rem eſſe vel non eſſe oſtēdit.

quę agit minime intelligat, fortaſſis non habet. Item ſic. Vtrum ſimpliciter vle animal & vniuerſalis homo dicatur eſſe in multis, an non? Vtrum cōmunis quędā ſubſtantia poſſit in ſingulis cōſiderari quum qd ſic conſideratur diuidi minime poſſit, an non? Poſſumus poſtremo & logice de ijſdem ſic. Quę quibus ſupponantur, quę de quibus pdicentur. Prędicātur quidē genera de differentijs ac ſpeciebus, ſed non ęcontrario, ita nāq; coordinata inter ſe ſunt, vt ordinē nunquā cōmutent, primo quidē genus, ſecūdo ſpecies, medio differentia. Et oportet quidē ſuperiora prędicari de inferioribus, ac nō de ſuperioribus inferiora. Si enim dicamus, ois homo aial, verū dicemus, ſin cōuerterim⁹ omne aial homo. falſum, quia ſubiectū eſt inferiori qd erat ſuperius. Item ſi dicemus ſic, omnis equus irrationabilis veri quidem erimus. ſin ęcōtrario ſic, omne irrationabile equus, mētiemur, nam irrationabile hic non debuit eſſe ſuppoſitum equo, quēadmodum neq; homini, vt dictū eſt, animal. ¶ Quū igitur logice enuntiatiua potiſſimum ſpecie ꝯtineretur. Enūciatio omnis ſuppoſitoq; ꝯſtaret & prędicato. Suppoſitū autē & prędicatū haberi ſine generum & ſpecierū cognitione nō poſſent, generaq; & ſpecies pluribus modis cōſiderarentur. De his inquit, λογικώτερον, hoc eſt vt logici potius cōſueuerunt pertractabo, non autē vt theologi aut nāles. [Illud autē quēadmodum de his ac ꝑpoſitis, λογικώτερον, antiqui ꝑtractarūt.] Logice ꝑtractare ꝓprie eſt rerū accidētia quęrere, nāliter, rerū ſubſtātias indagari. Theologice vero, vnde oīa fluxerint, vnde res principiū habuerint perſcrutari. Naturaliter igitur de generibus & ſpeciebus ac reliqs tractare, vt iam diximus eſt quum de his quę in ſenſibus ꝑcipiuntur quęrimus, quēadmodū Ariſt. Theologice autem quū quę in opifice ſunt perſcrutamur, quēadmodū in Parmenide diuinus Plato. Logice vero eſt, quum enūtiatiuas rōnes inueſtigamus, quēadmodum in hoc libro Porphyrius. In omni autē enuntiatione ſunt ſuppoſitū & prędicatum. Suppoſitū autē & prędicatum omne aut eſt genus aut ſpecies aut dīa aut ꝓprium aut accns. [Quēadmodū de his] generibus & ſpeciebus. [Et de propoſitis.] reliquis tribus dīa, proprio, & accidenti, vel potius ſic dicens Porphyrius, de his itellexit genus dīā & ſpeciē, apponēs autē illud & de ꝓpoſitis, reliqua duo, proprium & accidens. [Et horū maxime Peripatetici nūc tibi tentabo monſtrare.] Pho Porphyrius huius diſciplinę inuentionē non ſibi vēdicauit, ſed ex oībus (inquit) antiquis qui de his ipſis logice pertractarūt, Peripatetici q̃ maxime diligētes fuere. ¶ Peripateticorū autē appellationē hinc ortam eſſe aiunt. Solebat diuinus Plato in academia frequenter cū familiaribus deambulando ſe exercere, vt per exercitationē quā magnopere cōprobabat, corpus aptius ad aię ſplēdorē ſuſcipiendū efficeret. Artificis enim opus quale ſit, plerūq; ex inſtrīs dignoſci ſolet. Itaq; q cum Platone in academia erāt, a deambulando ſunt Peripatetici cognominati. Poſt Platonis vero interitū, Ariſtoteles ac Xenocrates diſcipuli gymnaſio ſucceſſere, Ariſtoteles in Lyceo, Xenocrates in academia. Qui Ariſto. ſecuti Peripatetici ex Lycęo dicebantur. qui Xenocratem Peripatetici ex academia. Mox q cum Ariſtotele erāt, obſoleta loci cognominatione, ex actione dicti tm̄ Peripatetici. qui vero cum Xenocrate cōtra, vocabulū ipſum tenuerunt, atq; actionis cognominationē perdidere, vocatiq; Academici. Confecturus itaq; Porphyri⁹, vtpote Platonicus ex his q̃ a Platone dicta fuerant, cōpēdioſam inſtitutionē. Scripturuſq; vtilem ad prędicamēta Ariſtotelis libellum. demōſtrabo

Enunciatio oīs pdicato & ſubo conſtat.

Vñ Peripatetici nomen ſortiantur.

inquit quẽadmodum de his antiquiores pertractarint, ⁊ maxime Peripatetici.[Videtur autẽ.]becẽ ſunt vt iaʒ dictum eſt, generaliſſima genera, ſubſtantia/quantitas/qualitas/ad aliquid/vbi/qñ/ſitus/habitus/actio/⁊ paſſio. Horum ſola ſubſtantia per ſe exiſtit. Reliqua ṽo tanq̃ ipſius ſubſtantię accidentia, cõueniet tñ hęc ipſa generis deſcriptio his omnibus neq̃ dixeris qui conuenire poterit omnibus: quũ inter ſe tantopere differant, quicquid enim acciderit ſubſtantię, quũ. vʒ. tanq̃ genus diuiditur in ſpecies. Illud idem accidet ⁊ reliquis. Diuiduntur enim ⁊ ipſa in ſpecies, tanq̃ genera. Aliudq̃ eſt conſiderare ea, vt ſubſtantię ſunt ⁊ accidẽtia. Aliud vt genera generaliſſima. Quod ipſum eſt cõmune omnibus.

DE GENERE. CAP. II.

Videtur autem neq̃ genus, neq̃ ſpecies ſimpliciter dici.

POSTQVAM Et ꝓpoſitum ⁊ libri vtilitatẽ ſignificauit. Oſtendit q̃ introductionis modũ. quũ dixit ſe ab altioribus q̃ſtionib᷒ abſtinere, ⁊ faciliores velle conſectari. Demonſtrauitq̃ quę altiores, quęue ſimpliciores eſſent. Nunc ad ipſam quã ꝓpoſuerat dictarũ quinque vocum inſtitutionẽ deſcen-
Cur de genere primo. dit. Ac rationabiliter quidem primũ de genere, tum q̃ ordinem habuit primum, tum q̃ plures ſub ſe ſpecies cõꝑhendit. eſt aũt q̃ ſpecies prius genus per cauſam, quãquã ad aliquid ſunt ⁊ genus ⁊ ſpẽs, ſed quędaʒ ſunt ad aliqd in quibus alia alijs antiq̃ora, ⁊ cauſas dicimus vt filio patrẽ, quatenus hoies cãm eſſe, ac primũ aſſerimus, tãetſi ſimul quę ad aliquid ſunt cognoſcant̃ ſeſeq̃ conſtituãt mutuo qua ſunt aliqd. naʒ quę ad aliquid referũtur quędam prius ſubſtantię ſint, neceſſe eſt. Cãm igitur ad aliqd relatoꝝ quã pręexiſtentẽ inuenimus vel tẽpore vel natura per cãm antiquiorẽ dicimus. Ergo in patre ⁊ filio, pater antiquior eſt, quatenus hõ eſt, qđ ipſum ſubſtantia eſt filij ſubſtãtię cõſtitutiua. ob id igitur patrẽ nam dicimus filio grandiorẽ licet ad ſe mutuo dicãtur. Princeps autẽ ſubdito, ⁊ doctor diſcipulo, per ſolam cãm antiquiores, non tẽpore. nam tẽpore poſteriores q̃ſq; ſint ſubdito princeps, ⁊ doctor diſcipulo. Ideʒ igitur in genere ⁊ ſpecie. naʒ genus ⁊ ſpecies ad aliquid ſunt, ipſa ṽo ad aliquid ſubſtãtię ſint prius neceſſe eſt. Genus ṽo non erit q̃ ſpẽs prius per rõnẽ ipſis, ſed per rõnẽ ſubſtãtię cõſtitutiuũ ſubſtãtię ſpeciei. Diuidit̃. n. genus in ſpecies. Omne aũt diuiduũ ⁊ natura prius eſt q̃ partes, ⁊ cõſtitutiuũ. Per ſubſtantię igitur rõnẽ prius genus q̃ ſpẽs. At quęcũq; per ſubſtãtię rationeʒ priora, per cãm ſunt priora. Genus igit̃ q̃ ſpecies prius eſt per cãm, meritoq; quũ antiquius ſit, ſpeciei ⁊ dĩię, ac reliquis ꝑpoſitũ. Simili nãq; ordine ⁊ natura vtitur in oĩ generatione. Primo enim ſemẽ ſuſcipiens, vitale facit. deinde ſenſus ꝑbẽs facit eſſe aĩal, deinde aĩuʒ ⁊ cõcupiſcentiã, facit irrõnabile aĩal, poſtremo ꝑfectã rõnẽ, ⁊ facit hoiẽʒ. Per ſubẽ igit̃ rõneʒ genera ꝑora ſunt q̃ ſpẽs, qua ṽo mutuo inter ſe habitu in alijs coexiſtũt ⁊ dimo-
Dubitatio. uent̃ genus ⁊ ſpẽs, noia tñ. ¶ Sed ſi q̃ſitũ fuerit, q̃re h̃
Solutio. loco de ſpẽ mentioneʒ fecerit, ac nõ ẽt de dĩia ⁊ reliq̃s. Dicemus qđ genus ⁊ ſpecies ſunt, vt diximus, ad aliquid. Spẽs enim gñis eſt ſpẽs, ⁊ genus ſpẽi eſt genus. neceſſeq; in docẽdo q̃ ad aliqd ſunt, docentẽ alterũ meminiſſe ⁊ alterius. Recte igit̃ Porphyrius quũ de gñe loqueret̃, meminit ſimul ẽt ſpẽi. ¶ Vtit̃ aũt regula q̃daʒ Ariſtotelica, quę iubet, eum qui de aliquo ęquiuoco nomine ſub quo plura contineant̃ ſit locuturus, oportere ꝑ̇m, eius ipſius noĩs ſignificationes explicare, deinde in quã ſignificationẽ loquat̃ ꝑmonere. Cõſueuit eniʒ plerũq; ομονυμια. i. ęquiuocatio, obſcuritatẽ atq; erroreʒ ingñare, quũ aliã qui loqtur, qui audit aliã eiuſdẽ noĩs ſignificationẽ accipiã. ṽ. g. ſi de cęleſti cane locutur᷒ dixeris ſic, canis ortu ⁊ occaſu fruct᷒ diſcriminat, niſi ꝑus edocueris, de quo cane loquaris. certe ambiguitateʒ faciet in animis auditoꝝ. Enumerãdę quidẽ prius erant eius ſignificationes ſic. canis alius eſt terreſtris. marin᷒ alius. alius cęleſtis, deinde dicẽdũ, nũc đ cęleſti loquor. qđ idem Porphyrius hic facit. Enumerat quidẽ primuʒ ſignificationes generis, deinde oſtẽdit de quo loquatur. Illud auteʒ [videt̃]non ſomnians dixit, ſed q̃ apparet.
[Simpl'r dici.] ἁπλῶς, ſimpliciter quattuor modis intelligit̃ apud oratores vl'r, ἁπλῶς εἰπεῖν, vt vl'r dicamus, apud Ariſto. Proprie, ἡ ἁπλῶς γένεσις, ꝓpria generatio ſignificat, itẽ immerito. vt quum dicimus ſimpliciter dñs ſeruũ verberat, hoc eſt indigne, nõ ex merito. Significat ⁊ ſimpl'r, hoc ẽ abſq; perplexitate, vt quũ dicimus ſimplex ſermo verus, ἁπλῶς, igitur hoc loco accipit̃ in poſtremã hanc ipſam ſignificationẽ pro ſimplici ⁊ vnica ratione, perinde ac ſi diceret genus quideʒ ac ſpecies pluribus modis dicuntur. Simpl'r 4^or^ modis oĩ.

¶ Genus eniʒ dicit̃ ⁊ aliquorũ quodãmodo ſe habentiũ ad vnuʒ aliqđ, ⁊ ad ſeinuicẽ collectio. Sc̃dm quã ſignificationẽ Romanorum dicit̃ genus ab vnius ſcilicet habitudine (dico autem Romuli) ⁊ multitudinis habentium aliquo modo adinuicem eam (quę ab illo eſt) cognationem, ſm diuiſionem ab alijs generibus dictum. ¶ Dicitur autem ⁊ aliter rurſus genus qđ eſt vniuſcuiuſq; generationis principiuʒ: vel ab eo qui genuit, vel ab eo loco in quo quis genitus eſt. Sic eniʒ Oreſtẽ quidẽ dicimus a Tãtalo habere genus: Hylũ auteʒ ab Hercule. ⁊ rurſus, Pindarũ quidẽ Thebanũ eẽ genere: Platonẽ ṽo Athenienſem. Etenim patria principiũ qđdaʒ eſt vniuſcuiuſq; generationis: quemadmodũ ⁊ pater. Hęc autem videtur ꝓ̇ptiſſima eſſe ſignificatio. Romani enim dicũtur qui ex genere deſcendunt Romuli: ⁊ Cecropide qui a Cecrope, ⁊ horum proximi. Et prius quidẽ appellatum eſt genus vniuſcuiuſq; generationis principiũ, dehinc etiã ⁊ multitudo eoruʒ qui ſunt ab vno principio, vt a Romulo. qđ diuidẽtes ⁊ ab alijs ſeparantes: dicebamus omnem illam collectionem, Romanorum genus.

Heraclidarũ Herculis.

¶ Dicit primã generis ſignificationẽ, oſtẽditq; eã ipſuʒ duos habere relationis habitus, alterũ multitudinis ad vnũ, vt Heraclidaꝝ ad Herculẽ quatenus ex hoc dicũtur illi hr̃e genus. Alterũ multitudinis ad multitudinẽ, vt Heraclidarũ iter ſe, quatenus alteri alterius dñr auũculi ⁊ nepotes, illud autem quodãmodo pulchre appoſitum, eorum enim quę ſub eodẽ genere ſunt, alius atq; Pŕia gñis ſignificatio duos hñs relationis habitus.

alius

alius eſt relationis habitus, nã vel auũculi ſunt aliorũ alij vel filij vel fratres ⁊ eiuſmodi. [Heraclidarũ dicit genus.] Dicendo heraclidarũ ſeparat id ipſum ab alijs generibus, Tantalidarũ, Atridarũ ⁊ cęterorũ. ⁊ ab habitu vnius ⁊ a multitudine habentiũ quodãmodo mutuam inter ſe ab illo affinitatẽ, ſm qđ duo rurſus ſuſcipiuntur relationis habitus. Vnius ad vnũ, vt Herculis ad Lycũ, ⁊ cauſę ad cauſatũ, vt patrię ad ciuẽ, vt quum dicimus Platonem genere Athenienſem, Pindarũ vo thebanũ.
Quatuor modis hab. dr. ⸿ Sciendũ eſt aũt quatuor modis dici habitum, reſpectu artis, vt ꝑceptoris ad diſcipulũ. Reſpectu fortunę, vt dñi ad ſeruum. reſpectu electionis, vt amici ad amicum. Et reſpectu naturę, vt patris ad filium, ſuperioꝝ autẽ habitus eſt reſpectu naturę. [Scđm diuiſionẽ
Dĩa inter nãs ⁊ artem in ſignificãdo res eam quę ab alijs generibus eſt nuncupata.] Intelligendum hoc loco naturam rebus omnibus ſignificatiuas voces ⁊ nomina ꝓbuiſſe, vt diſtincte cognoſceremus, hunc vocari hominẽ, hunc bouẽ, hunc equum, Artes vo ſingulas quiddã ſibi proprium ac nouitium excogitaſſe, atqȝ vt apertius res ipſe intelligerẽtur, proprijs rebus atqȝ inſtrumẽtis proprias voces ac nomina impoſuiſſe. Exẽpli cauſa, geometrę cũ multas adinueniſſent triangulorum differentias, aliũ ſ. habentẽ tria ęqualia latera, alium duo tñ, alium inęqualia tria, proprijs vſi ſunt nominibus, vocaueruntqȝ illũ qui tria ęqualia latera haberet iſopleuron, qui duo iſocheles, q vo inęqualia tria ſcalenon, eiuſmodi nominibus vniuerſam eorũ proprietatẽ declarantes. Itaqȝ nomina res ſignificarũt. [Hęc autem videtur in promptu generis ſignificatio.] Paulo obſcurior hoc loco Phs, debuerat nãqȝ prius q̃ ad primam generis ſignificationẽ deueniret, ſignificare de quo genere loqueretur. Verũtamen exẽpla ipſa late declarant. Loqui eũ de priori ac non de poſteriori. Videtur inquit hęc ipſa generis ſignificatio in prõptu eſſe, id eſt nobis notior, ac conſuetudine quadam vſuqȝ frequentior. In promptu autem ac conſuetudine notiorem nobis ſignificationem dicit habitum multorũ ab
Dubitatio. vno, vel multorũ ad multos. ⸿ Sed dubitare quis merito hic poſſet. Quã ob cauſam potius primi generis ſignificationem in promptu dixerit, q̃ ſecũdi. Quũ pręſertim hoc ipſum ſit multo notius naturę. quę ſemper
Solutio. ex vno vnum prius facit q̃ ex multis multos. ⸿ Sciendum ꝙ ſecunda generis ſignificatio, quę eſt qua ad nos ſecũda. Qua ad naturã eſt prima. Primo enim ab Hercule ſit vnus, deinde plures. Prima vo ſignificatio quę eſt qua ad naturam prima, qua ad nos ſecũda. Nam vt ſemel in vniuerſum dicã. Quęcũqȝ ſunt priora naturę, nobis fiunt poſteriora, ⁊ ecõtrario quęcũqȝ ſunt nobis priora. Naturę fiunt poſteriora. Exempli cauſa. Priora naturę ſunt primum materia ⁊ forma. mox quatuor elementa. deinde caro, nerui, oſſa, ⁊ cęterę eiuſdem generis partes. Poſtremo homo. fertur nãqȝ natura ſemꝑ a ſuperioribus ad iferiora. Nobis vo qui reſupine ſemper quę inferiora ſunt aſpicimus, quiqȝ a proximioribꝰ ad remotiora, hoc eſt ab his quę adſunt ad ea quę lõge a corporibus abſunt, deducimur. Primũ cognoſcit homo. deinde ex quibus ꝯponitur oſſa / caro / nerui. mox quatuor elementa. Poſtremo materia ⁊ forma. Quare quę ſunt priora naturę, nobis ſemper fiunt in cognitione poſteriora, ⁊ quę ſunt naturę poſteriora, cognitione nobis fiunt priora. Manifeſtior igitur generis ſignificatio, prima. immanifeſtior ſcđa, meritoqȝ Porphyrius eo modo perdocuit. Etenim in oi ꝑceptione tradẽda prius quę nobis ſunt manifeſtiora. [Et qđ Phorũ genus de quo eſt ſermo vĩ cũ ſupradictis generibus ſimilitudinẽ quandã habere.] ⸿ Dubitabitur forſan, quã Dubitatio.
ob cãm quũ ⁊ alię ſint generis ſignificationes, ſolã hãc enumerauerit, nam qđ ⁊ alię ſint, oſtendit Plato qui genera entis in Sophiſta dixit eſſe. Subſtãtiã, duo quidẽ nomina ſed quę iam in vſuz venerunt, idẽtitatẽ, alteritatem, motũ ⁊ ſtatum. ⸿ Dicemus hoc ideo factum, q2 Solutio.
ꝓpoſuerat, vt ex ſuperioribus patuit, de his ſe potius ſcripturum quę pertinerẽt ad Ariſtotelẽ, q̃ quę ad Platonem. Nec naturaliter quẽadmodum in Phyſicis, vbi inuenitur ſubiectam vnicuiqȝ arti materiam, genus vocaſſe, vt in fabrili ligna, in medicis corpora humana. Et in cunctis naturalibus materiam primam. Sed logice. i. quatenus ad logicam videbuntur pertinere.

⸿ Aliter autẽ rurſus genus dicitur, cui ſupponitur ſpecies: ad horum fortaſſe ſimilitudinem dictum. etenim principium quoddã eſt huiuſmodi genus, earum quę ſub ipſo ſunt ſpecierum. Videtur etiam ⁊ multitudinem continere omnem ſpecierum quę ſub ipſo ſunt.

⸿ Tertiã dicit generis ſignificationẽ, de qua agit. Hꝫ Tertia gñis ſignificatio.
aũt ſimilitudinẽ quandã eoꝝ quę prępoſita ſunt. Nam quẽadmodũ prima generis ſignificatio duos quoſdam hꝫ relationis habitus. Multoꝝ ad vnũ, ⁊ multoꝝ inter ſe. Sic ⁊ ſpecies ad genus. Et inuicem inter ſe. Itẽ quẽadmodũ ſecũda ſignificatio hꝫ relationẽ vnius ad vnum, ⁊ cauſę ad cauſatũ. Sic ⁊ genus vnius ad vnũ, vt aialis ad hominẽ, ⁊ cauſę ad cauſatũ [Fortaſſe.] Primi quidẽ nomẽclatores quũ vellent familię diſcernerent, hoc heraclidarũ vocarunt genus. hoc ęacidaꝝ, illud pelopidarum, ad quoꝝ imitationẽ Phi ſua genera nuncuparũt. Nãqȝ veluti Heraclidarũ dictum genus id qđ vniuerſos cõtinet qui ab Hercule ſunt procreati. Sic ⁊ particularũ aiantiũ genus dictũ vniuerſale animal, qđ hoiem / equũ / canẽ / ac cętera ꝯtineret. ⸿ Dixit autẽ [Fortaſſe] cũ addubitatiõe, q2 ambiguũ videbat, vtrũ ne Phi hãc appellationem prius adinueniſſent. An nomẽclatores. Plerũqȝ etenim a nomẽclatoribus Phi. ⁊ a Phis nomẽclatores deꝑhenſi rerum denominationes accepiſſe.

⸿ Tripliciter igitur cũ genus dicatur de tertio apud Philoſophos ſermo eſt, qđ etiam deſcribentes aſſignauerunt, genus eſſe dicentes qđ de pluribus ⁊ differentibus ſpecie in eo qđ quid eſt prędicatur, vt animal.

⸿ Poſtq̃ enumerauit Porphyrius generis ſignificationes. Dicit tertium eſſe genus quod a Phis cõſideratur. [Quod ⁊ deſcribentes aſſignauere.] Dicendum eſt nobis hoc loco quid ſit deſcriptio. Et qd diffinitio. quęue inter vtrãqȝ differentia. Mox ⁊ quare per deſcriptionẽ genus ipſum edocuerit, ac non per diffinitionem, quũ diffinitio ſubiectę rei ſubſtantiam oſtendat, ac propria complectatur nihil de alienis adimat. In omnibus quidem rebus ⁊ vnũ ineſt ⁊ plura. Proinde vnumquodqȝ vel per nomen ſignificatur, vel per orationem. Per nomen vt quum vnũ aliqđ dicimus ſic homo. Per orationem qñ quid multiplex ſignificamus. Sic. homo aial rationabile mortale. Qui ſermo ſi ex his fuerit, quę rebꝰ (vt ita dicam) ſubſtãtialiter inexiſtunt, vocabitur diffinitio vti hoc, homo ẽ animal rõnabile mortale. Sin vo ex his quę adueniunt, deſcriptio. vti hoc, hõ eſt aial,

qđ recte incedit,latos vngues hʒ, ⁊ manibus vtit̃. Aduenıunt quidē hęc atqʒ coincidunt in ſubſtantiaʒ hoīs, ſed non componunt perfecte hominē ſicuti ſuperiora.

Dr̃ia inter diffinitionē ⁊ deſcriptionem.

℄ Differt autem diffinitio a deſcriptione. Quod diffinitio ex ſubſtantia rem oſtendit. Deſcriptio ex accidentibus. ℄ Dicta autem ὑπογραφή. Deſcriptio quaſi σκιαγραφία, hoc eſt vmbratilis pictura, quam vulgo deſignationē vocant. Vt enim quę in tabulis fiunt vmbrę, quid imago ipſa rēpſentet, oſtendunt, nō tamē perfecte, quēadmodū pictura, ita ⁊ deſcriptio quid res ſit docet, non tamē perfecte quēadmodū diffinitio. Eritqʒ diffinitio ſimillima picturę expſſę. Deſcriptio ṽo adumbrantı. Quum itaqʒ omnis diffinitio ex genere ſuſcipiatur ac conſtitutiuis differentijs. Generaliſſimiqʒ generis non ſit genus, ac cōſequenter neqʒ differentia, ex quibus potuiſſet diffiniri. neceſſario quum diffinitionē non inueniſſet, confugit ad deſcriptionē. Semper enim quas non poſſumus res diffinire, deſcribimus.

Cur gñi non ſit aſſignāda diffinitio.

℄ Diffinitionem autē generi cur non aſſignamus multę ſunt cauſę. Primum qꝛ vt ſupradictum eſt de quo loquimur vniuerſale eſt, atqʒ oībus poteſt alijs generibus adaptari, nec vllum habet ſupra ſe genus, ⁊ conſequenter neqʒ diffinitionē quę ex genere conſtat ⁊ cōſtitutiuis differētijs. Conſtitutiuę autē differentię nunqʒ poterunt eſſe, ſi non ſit genus. ſunt enim eę ſpecierū diuiſiuę. Species autē ipſę generum, vt paulopoſt dicetur. cuius quidem non eſt genus nunqʒ ⁊ ꝯſtitutiuę eius erunt differentię. Deinde qꝛ genus ipſum ęquiuocū. Decem quippe modis apud Ariſtotelē dicitur genus. Æquiuoca aūt diffiniri non poſſunt. quiaʒ ſimplices ſint tm̃ voces a rebus quę per ipſas ſignificantur differentes. Diffinitio enim ſolaʒ rei ſubſtantiā oſtendit. Quoꝝ quidem diffinitiones eędem, eorum ⁊ res quoqʒ neceſſe eſt eſſe eaſdem. Non igitur eſt in ęqu uocis cōmunem omnibus diffinitionē aſſignare. Significamus aūt ipſa ꝑ deſcriptioneʒ. Poſſunt enim in his quę per ſubſtantiā differunt, eadeʒ accidentia eſſe. vt in hoc loco. vbi quū multa ſint quę ꝑ ſubſtantiā differunt genera, vnus atqʒ idē omnibus accidit reſpectus ad comp̄hēſas ſub ipſis ſpecies, per quē alia vocant̃ genera alia ⁊ ſpecies. Generaliſſimi igitur generis Porphyrius ideo nō diffinitionem tradidit ſed deſcriptionē, vt omnibus decē generibus id cōueniret.

Dubitatio.

℄ Fortaſſis aūt hoc loco quiſpiā quęſierit ſic. Si ęquiuoca non diffiniuntur, quū tenues ſint voces, ac diffinitio ſubſtātiaʒ ſignificare ſoleat. cur ergo deſcribimus? Deſcriptio quidē ipſa per accidentiuʒ concurſus ſubiectaʒ ſolet ſubſtantiā ſignificare. duci tqʒ nos in notitiaʒ ſubſtantię cui accidunt. Quare vnam ęquiuocorūʒ deſcriptionē aſſignando in ſubiectę ſubſtantię notitiā deuenicmus. Inuenienturqʒ non ſolum nomina, ſed ⁊ res eędem. quo quid abſurdius? inuenientur quidē decem ipſa genera eſſe eadē ſubſtantia, quātitas, ⁊ reliqua, quibus omnibus eſt ęquiuocum genus.

Solutio.

℄ Eiuſmodi ſane dubietas poterat a nobis propulſata videri, quando dicebamus. Poſſe in his quę per ſubſtantiā differrent eadem accidēna eſſe, per quę deſcriptio fieret. Accidit igitur ⁊ decēʒ p̄dicamentis ad ea quę ſunt ſub ipſis eundē reſpectum habere. Nam ſicut ſubſtantia quę corporeuʒ ⁊ incorporeum complectitur, genus eſt harum ipſarum ſpecierum, corporei ⁊ incorporei. Sic ⁊ quātitas duarūʒ ſpecierū continuę atqʒ diſcretę comp̄henſiua eſt genus. Sic ⁊ qualitas ⁊ cętere quę plures ſub ſe ſpecies comp̄hendunt. idem ergo reſpectus omnibus accidet prędicamentis. Neqʒ ṽo mirum eſſe debebit ſi quum diuerſę alicuius ſubſtātię rebus vna dari poſſit deſcriptio. Nō poſſe res ipſas deſcriptas, facere eſſe eaſdem, ſemper enim idipſum de pluribus prędicari, idem ineſt decem generibus, de pluribus inquam non de tot ⁊ talibus. Aliud enim ſi euenerit prędicabitur de quatuor ſpeciebus, aliud de duabus, aliud de hiſce vel illis, omniaqʒ erunt ęquiuocę, ac de pluribus, non autem de hiſce ⁊ illis prędicabūtur. Deſcriptio autē omnis vel ex etymologia ſuſcipitur, vel ex accidentiuʒ concurſu, quę ⁊ proprie deſcriptio dicitur, ex etymologia, ſic, ἄνθρωπος homo, id eſt quod poteſt ἄνω ἀθρεῖν. quę ſuperiora ſunt aſpicere. vel ἀναθρεῖν ἃ ὄπωπεν contemplari ea quę vidit, vel vt alij interp̄tantur ἄνω ἔχον τοὺς ὦπας, Quod ſublimem habet vultum. ex accidentium autem concurſu ſic. Homo eſt animal quod recte incedit manibus vtitur, ⁊ latos vngues habʒ, vt ſupradictū eſt. ⁊ eiuſmodi.

Diffinitio ex quibus cōſtet.

℄ Diffinitio ṽo omnis vel ex materia ſuſcipitur, vel ex ſpecie vel ex vtroqʒ ſimul. Ex materia vt quum iram dicimus eſſe ebullitionem ſanguinis circa cor. Ex ſpecie vt quum dicimus iram eſſe vlciſcendi appetitionem. Ex vtroqʒ ſimul ſic, ira eſt ebullitio ſanguinis circa cor, propter vlciſcendi appetitionem: verū quando ex ſola materia, vel ex ſola ſpecie ſuſcepta fuerit diffinitio, imperfecta, quādo autem ex vtroqʒ ſimul, perfectiſſima. Perfectiſſima igitur diffinitio erit ea quę conſtabit ex genere ⁊ conſtitutiuis differentijs. Continet enim materię rationem genus. ſpeciei autē differentia, Hęc igitur diffinitio ex medijs eſt rebus. neqʒ enim prima genera habet neqʒ vltima, neqʒ ⁊ conſtitutiuas differentias, ſed ſpecies, quarum vtpote indiuiduorum deſcriptiones traduntur ac non diffinitiones. Exempli cauſa ſic. Socrates eſt filius Sophroniſci, Athenienſis, Ph̃s, ventroſus, caluus, ſimus, ⁊ eiuſmodi. Quicūqʒ autem dicunt generaliſſima genera conſtitutiuas habere differentias, haud quideʒ recte dicunt, quippe quę non conſtitutiuas habent differentias, ſed diuiſiuas. Si enīʒ omne conſtitutiuum antiquius eſt eo quod per ipſuʒ cōſtituitur, vt pauloante dicebamus. Conſtitutiuę quidē aliquorum differentię, multo prius adinuenientur diuiſiuę, q̄ generaliſſima genera. verbi cauſa. Rōnabile ⁊ mortale conſtitutiua hominis. Iteʒ mortale ⁊ irrationabile conſtitutiua equi diuidunt ſuuʒ genus animal. Animal enīʒ ipſum diuiditur in rationabile ⁊ irrationabile, in mortale ⁊ non mortale. Pulchre ergo dictum eſt. conſtitutiuas aliquorum differentias, antiquiores eſſe his quę conſtituuntur, Generaliſſimoqʒ genere prius eſſe nihil. Manifeſtum eſt ergo nō irrationabiliter id a Porphyrio factuʒ, vt genus edocendo deſcribere id potius q̄ diffiniret. ℄ Verūenimuero vt itelligamus. quęnā ſit, aut vnde ſuſcepta huiuſmodi deſcriptio. Reʒ paulo altius repetemus. ſimulqʒ demonſtrabimus non caſu a Porphyrio harum quinque vocum pręceptionem traditam, ſed neceſſario, omnēqʒ aliam vocem ſub harum aliquam deduci oportere. ſic.

Uoci diuiſio

Vocum alię non ſignificatiuę, vt Cnax blityri. alię ṽo ſignificatiuę, ſignificatiuę vel de vno dicuntur, vt quum dicimus, Socratem, Platonem, vel de pluribus, quę de pluribus dicuntur, vel ſubſtantialiter, vel ſuperſubſtantialiter, quę ſubſtantialiter vel in quo quid eſt. vel in quo quale quid eſt. Si in quo quale quid eſt, erit differētia. ſi ṽo in quo quid eſt, vel de differentibus ſpecie vt genus, vel de differentibus numero, vt ſpecies. Quę autē ſuperſubſtantialiter vel de vna ſpecie pędicantur vt proprium, vel de pluribus vt accidens. Ex qua diuiſione apperet omnem

vocem

vocē neceſſario ſub hiſce quinque vocibus contineri / neqꝫ pluribus / neqꝫ paucioribus. ſed apertius ſic. Vocuꝫ aliꝫ ſunt non ſignificatiuꝫ, aliꝫ ſignificatiuꝫ. Significatiuarum aliꝫ de vno ꝑdicantur, aliꝫ de pluribus. quꝫ de pluribus ꝑdicanť, ſunt hꝫ. genus / ſpēs / dña / proprium / atqꝫ accidens. Superioribus vero dimotis, ⁊ quꝫ nihil ſignificant / ⁊ quꝫ ꝺ vno ꝑdicanť, remanebunt quinque ſolꝫ voces, quꝫ. vꝫ. de pluribus dicunť. Dimouenť autē non ſignificatiuꝫ, vtpote quꝫ nihil ad cuiuſpiā reꝫ cō ferant, nec Phīs modo, ſed ⁊ grāmaticis / ac rhetoribus inutiles. Dimouentur ⁊ quꝫ de vno ꝑdicanť, qꝛ particulares ſunt voces, particulariaqꝫ oīa infinita atqꝫ incōprꝫhēſibilia non veniūt in Phoꝝ conſideratione, qui oīum rerū certā hīe ſcientiā promittūt. Scīa enim hoc eſt ἐπιστήμη vt Platonicus Socrates in cratylo interꝑtať, dicta qꝺ in ſtatū, certūqꝫ nos rerūꝫ finem perducat, quā reꝫ quū particularia efficere nullo modo poſſint, ac quꝫ de vno prꝫdicanť voces de particularibus ſolis ꝑdicentur, iure merito abÿciunť, remanebantqꝫ hꝫ quinque ſolꝫ voces / genus / ſpecies / differētia / ꝓprium / ⁊ accidēs, ſub quibus oīa continebantur, lꝫ motū, lꝫ infinitū obieceris. Hꝫc quidē in diuiſione generatim dicta. Rurſus eadeꝫ copioſius atqꝫ euidentius ſic. Vocū aliꝫ quideꝫ ſunt non ſignificatiuꝫ, vt cnax hiſtyri, aliꝫ vero ſignificatiuꝫ. De non ſignificatiuis nullus nobis eſt ſermo, vtpote de his quꝫ de nullo dici prꝫdicarive poſſunt. Significatiuaꝝ autē aliꝫ de vno dicūtur, vt Socrates Plato. Aliꝫ de pluribus, vt genera / species / dñꝫ / propria / atqꝫ accidentia. De his auteꝫ quꝫ de vno dicūtur, vtpote particularibus nulla, vt dictuꝫ eſt apud Phos mentio. Eaꝝ vero quꝫ de pluribus ꝑdicantur, aliꝫ ſubſtātialiť vt genera / dñꝫ / ac ſpecies, aliꝫ vero nō ſubſtātialiter vt propria / ⁊ accidētia, hꝫc eniꝫ ſubiectꝫ materiꝫ ſubſtantiā non cōplent vt ſuperiora. Eaꝝ rurſus quꝫ ſubſtātialiter prꝫdicātur, aliꝫ de differentibus ſpecie, vt genera ⁊ differētiꝫ, aliꝫ de differentibus numero ſoluꝫ, vt indiuidua quꝫ quidē differūt inter ſe nō ſpecie, ſed materia ac numero. Vbi cū. flauus equus a maculoſo, ſpecie nō differt, ſed materia ac numero. itē / denarius componiť ex decē vnitatibus non quidē cōpactis, ſed diſtātis, nunꝗ̄ enim ex cōiunctis decē vnitatibus diceť cōponi denariū. Habemus tandeꝫ ex hꝭ ⁊ generis / ⁊ ſpēi / ⁊ dñꝫ dñaꝫ, differūt autē inter ſe ſic. Spēs de differētibus numero. Genus vero ac dña de differētibus ſpē prꝫdicātur. Itē / quꝫ in quo qd eſt ꝑdicantia faciūt genus, in quo quid eſt ꝑdicari dicemus. interrogati eniꝫ qd eſt hō, rñdebimus aīal, qꝺ quideꝫ eſt genus. diceturqꝫ genus in q̄ qd eſt ꝑdicari. In quo aūt quale quid eſt ꝑdicari dicim⁹ dñā, vt ſi interrogati quale eſt aīal hō, rñdeamus rōnabile, qꝺ erit dña. diceturqꝫ dña in quo quale qd eſt prꝫdicari. Appareatqꝫ ex his quꝫ ſit inter genus ac dñā differētia, differūt eniꝫ hoc ipſo qꝺ genus in quo quid eſt. dña in quo quale quid eſt ꝑdicať. Earū vero vocum quꝫ nō ſubalꝫ ſunt, aliꝫ in vna quadā ſpecie inſunt vt propria, aliꝫ in pluribus vt accñtia, ex qua diuiſione patet eoꝝ dña. differunt enim eo qꝛ ꝓpriū vni tantūmō ineſt ſpeciei. accñs vero pluribus. Manifeſtuꝫ ergo eſt neceſſario oēꝫ vocē ſub harū aliquā deduci oportere, poſſeqꝫ ⁊ nos vnāquāqꝫ rem ⁊ deſcribere ⁊ diffinire, eligentes quꝫ ad cuiuſqꝫ rei traditionē pertinere videbunť, quē-

Vocum

nō ſig^tiue — ſig^tiue

de vno — De plib⁹

genus / ſpecies / dña / ꝓpriū / ac accidens.

Alia diuiſio.

admodū ⁊ ipſe fecit Porphyrius quū dixit. [Genus eſt qꝺ de pluribus ⁊ de differētibus ſpecie in quo quid eſt prꝫdicatur.] dicēdo de pluribus ſeparauit id ab indiuiduis quꝫ de vno ſolo dicūtur. dicēdo autē. [De differētibus ſpecie] ſeparauit id a ſpecie ⁊ proprio, dicendo [Qꝺ in quo quid eſt prꝫdicatur.] Separauit id a differentia atqꝫ accidenti. copioſius ecce ⁊ diuiſionē ⁊ vocuꝫ ipſaꝝ differentiā oſtendimus. ſimulqꝫ etiaꝫ neceſſitatē, qua coactus Ariſtote. ſuit hiſce ſolis quinque vocibus vti, neqꝫ pluribus, neqꝫ paucioribus. Naꝫ quum ſeptem omnino eſſent, vt monſtratum eſt voces, dimotis duabus ⁊ quꝫ nihil ſignificant ⁊ quꝫ de vno prꝫdicantur, quinque tm̄ reliquꝫ erunt. Porphyrius auteꝫ nihil hoc loco curans declarare, cur tm̄ q̄nque his vocibus vſus fuerit Ariſto. ſed ſolūmodo differentiā earuꝫ oſtēdēs, anguſtiorem hanc fecit diuiſionē. Significatiuaruꝫ vocum aliꝫ de vno dicuntur, aliꝫ de pluribus, relicta ſuperiori parte diuiſionis, quꝫ de vno prꝫdicanť ſunt indiuidua, vt Socrates / Plato / Alcibiades. quꝫ de plurib⁹, aliꝫ quidem de differentibus ſpecie, aliꝫ de differentibus numero. quꝫ de differētibus ſpecie ſunt genus, differentia, ⁊ accidens, genus quidē animal prꝫdicatur de pluribus ſpeciebus, hominis / equi / canis / ⁊ cꝫterorum. Differentia rōnabile de dÿs ⁊ hominibus. Mortale, de irrationabilibus / equo / cane / camelo / ⁊ id genus cꝫteris. Accidēs de pluribus ſpeciebus prꝫdicať, de albedine, de nigredinꝫ, ⁊ de eo qꝺ eſt ſtare vel ſedere. Quꝫ vero ꝺ differētibus numero prꝫdicanť, ſunt ⁊ propriuꝫ, ⁊ ſpēs. Earū rurſus quꝫ de ſpecie differētibus ꝑdicanť, aliꝫ in quo qd eſt, aliꝫ in quo quale quid eſt, ac quō hřis eſt, in quo qd eſt genus, in quo quale qd eſt dña ⁊ qꝺ ſeparari non pōt accñs, in quo aūt quō habēs eſt, qꝺ poteſt ſeparari. Interrogati eniꝫ quō ſe habeat Plato / dicimus vel ꝫgrotat / vel ſan⁹ eſt / vel ſtat / vel ſedet, ⁊ eius gñis cꝫtera.

Que ꝺ plib⁹

Que ꝺ vno.

¶ Addubitantibus autē ſic. ſi ſub vocem tanꝗ̄ genus adducūtur hꝫ quinque voces, ⁊ ſub has genus, erit quidem generaliſſimi generis genus, qꝺ valde abſurdum. Dicemus non tanꝗ̄ res genera ſub hanc diuiſioneꝫ venire, ſed tanꝗ̄ voces. Generaliſſimꝫ quidem res nunꝗ̄ ſub aliquod cōmunius adduci poſſunt.

Dubitatio.

¶ Eoꝝ enim quꝫ ꝑdicanť, alia quidē de vno dicunť ſolo, ſicut indiuidua, vt Socrates, ⁊ hic, ⁊ hoc. alia vero de pluribus quēadmodū genera, ⁊ ſpēs, ⁊ dña, ⁊ propria, ⁊ accidētia cōiter ſed nō ꝓprie alicui. eſt aūt genus quideꝫ: vt animal. ſpecies vero, vt homo. differētia autē, vt rationale. propriū, vt riſibile. accidens: vt album, nigrum, ſedere.

¶ Declarat quēadmodū tradita gñis deſcriptio, ſeparet id ipm̄ ab oibus alÿs. [Hic ⁊ illꝫ] Hꝫc quidē particularia ſunt ⁊ de vno ſolo dicunť, demōſtrātes eniꝫ ſemper dicere cōſueuimus hic ⁊ iſte, illud ⁊ illud. Ac pulcherrime qdē Phi de particularib⁹ loquētes hoc dicēdi genere vſi ſunt, quippe qꝺ ⁊ demōſtrationi ⁊ ſenſui mirifice cōuenit, ac multo melius, ꝗ̄ quuꝫ hoieꝫ vel aīal in vniuerſuꝫ demōſtrando dicimus, vlīs homo ⁊ vniuerſale aīal, quꝫ quū in opifice ſolo ſint, neqꝫ in demōſtratiōeꝫ, neqꝫ in ſenſum cadere vllo mō poſſunt. Pulchre igitur eiuſmodi demōſtrationis genere in ſingularib⁹ vſi ſunt non in vniuerſalibus. Dicunť aūt indiuidua, qꝛ neqꝫ in ſimiles, neqꝫ in diſſimiles formas ſecari poſſunt, quēadmoduꝫ gñs ac ſpēs, ſed ſimul ſecando corrūpunť. Aīal etenim in me ſolo dictum nō eſt cōe alÿs, ſed mihi ſoli

odſcriptū. Similiter τ rationabile, ex quibus cōpoſitus, homo deſignabiť. [Et accidētia cōiter, non aūt proprie alicui] veluti albedo τ nigredo. De pluribus enim par/ticularia non dicuntur. vt in hoc corpore albedo, τ in Vlyſſe cicatrix, ex qua eū nutrix cognouit, inerat nāqȝ Vlyſſi ſoli, aliter enim cognouiſſet eum ex ea nūquam, ſi τ alijs inhęſiſſet, atqȝ iccirco dixit. Cōiter accidentia, non autē proprie alicui inhęrentia, hoc eſt vlīa, non au tem particularia. [Eſt autē genus vt animal, ſpecies vo vt homo.] Dilucidiſſimam rem ipſam facit, quaſi exē/plo nos docens vnamquāqȝ vocem.

¶ Ab ijs igitur quę de vno ſolo prędicantur differunt genera: eo qđ hęc de pluribus prę dicantur. Ab ijs autē quę de pluribus, a ſpe ciebus quidem: qm̄ ſpecies etſi de pluribus prędicantur: non tamē de differentibus ſpe/cie, ſed numero. homo enim cum ſit ſpecies, de Socrate τ Platone prędicatur, qui non ſpecie a ſe inuicē differunt: ſed numero. aial vo cū ſit genus de homine, τ boue, τ equo prędicatur, qui differunt a ſeinuicem ſpecie, non numero ſolū. A proprio vo differt ge nus, quoniam propriū quidem de vna ſola ſpecie cuius eſt propriū prędicatur, τ de ijs (quę ſub ipſa ſpecie ſunt) indiuiduis. quēad modū riſibile de homine ſolo, τ de particu/laribus hominibus. genus autē non de vna ſpecie prędicatur: ſed de pluribus τ differē tibus. A differentia vo: τ ab ijs quę cōmu/niter ſunt accidentia differt genus, quoniā τ ſi de pluribus τ differentibus ſpecie prędi/cātur differētię, τ cōmuniter accidentia: non tamē in eo qđ quid eſt prędicātur, ſed in eo qđ quale quid eſt. interrogantibus enim ali quibus, quid eſt illud de quo prędicanť hęc: genus reſpōdebimus: differentias autem τ accidentia non reſpōdebimus. non enim in eo qđ quid eſt prędicantur de ſubiecto: ſed magis in eo qđ quale quid eſt. interroganti enim quale quid eſt hō: dicimus qđ rationa le, τ in eo qđ quale qđ eſt coruus: dicimus, qđ nigrum. eſt autē rationale quidē differē tia: nigrū vo accidens. quādo autē quid eſt homo interrogamur: animal reſpōdemus. eſt autem hominis genus, animal.

Prędicatio generis. Prędicatio ſpeciei, ¶ Oſtendit quēadmodū tradita generis diffinitio, ſiue deſcriptio ſepet genus ipſū ab alijs oib⁹, pdicať etenīȝ genus de pluribus τ de differētibus nō numero ſolum ſed τ ſpecie. ſpēs aūt de differētibus ſolū numero, Sed age vnāquāqȝ vocez diffiniamus ſiue deſcribamus ſic. Genus eſt vox ſignificatiua q̄ de pluribus τ de differen tibus ſpē in quo qđ eſt pdicať.

Differentia. Dīa eſt vox ſignificati/ua q̄ de pluribus τ de differētibus ſpē in quo quale qđ eſt pdicať. Spēs eſt vox ſignificatiua quę de pluribus τ de his q̄ differunt numero in quo quid eſt pdicať. Pro/prium eſt vox ſignificatiua ſupſubalis quę de vna ſola ſpecie pdicatur. Accńs eſt vox ſignificatiua ſupſubalis, quę de pluribus τ de his quę ſpecie differūt in quo q̄le qđ eſt, vel in quo quō hñs eſt prędicatur. [Animal aūt genus, de hoie, τ equo, τ boue prędicatur, qui nō nume/ro ſolū ſed τ ſpecie inter ſe differunt.] Sciendū quęcūqȝ inter ſe ſpē differunt, eadē differre τ numero, ac non ex diuerſo, quę numero differūt, differre ea ēt ſpecie, quip pe quoniā cōmutari non poteſt ſermo. Intelligere autē oportebit hoc loco, idem tripľr dici, idem genere, idem ſpecie, idez τ numero. genere, vt hō/equus/canis/τ bos. Oēs enim aialis genere ydem ſunt, ſpecie, vt Socrates/ Plato/Alcibiades, hominis ſpecie ydem. numero, vt hō mortalis. enſis τ gladius, vniuoca. Si igiť idē triplici ra/tione diciť, neceſſario τ rurſus illud idem triplex erit, nāqȝ vel alia ab alijs genere differunt, vel ſpecie, vel nu mero, quę genere differunt, different ſpecie ac numero. verbi cā. genere inter ſe differunt homo τ albū. hō enīȝ animal eſt, album vo quale. different τ ſpecie, alia nāqȝ ſpecies eſt hominis, alia albi. homo enim ſpecies eſt ani malis, albū vo coloris. Differēt quinetiam τ numero. alius enīȝ a Platone Socrates, alius a Socrate Alcibia des. recte igitur a nobis dictum, quęcūqȝ inter ſe genere differunt, differre eadem ſpecie τ numero. Quę autem ſpecie differunt τ numero, non amplius autē τ genere. vbi cā. homo equus differunt inter ſe ſpecie, alia quidē ſpecies hominis, alia equi, different etiā τ numero. alia enim ſubſtātia equi, alia hominis, genere autē nequaqȝ amplius different. vterqȝ enīȝ animal eſt. Quę numero differunt, neqȝ genere, neqȝ ſpecie amplius inter ſe dif/ferent. Atqȝ iccirco dixit, qui nō numero ſolū, ſed τ ſpe cie dīnt, ac ſi in aperto eſſet, quę ſpecie inter ſe dīnt, dif/ferre eadem τ numero. [A differētis vo τ a cōiter acci dētibus differt genus.] A differentijs inquit, τ ab his q̄ vlīa ſunt accidentia, differt genus, qȝ illa in quo quale quid eſt, vel quo modo quid habens eſt prędicātur, ge/nus vo in quo quid eſt. Ab his aūt quę in quo qđ eſt p/dicanť, a ſpē. vȝ. τ proprio dīt genus. a ſpecie, eo qđ hęc de pluribus τ ō differētibus numero pdicať, genus vo ipſum τ de pluribus τ de differētibus ſpecie. A pprio eo qđ hoc vni ſoli. ipſum vo multis conuenit ſpecieb⁹, dicens nāqȝ. [Quod de pluribus dicitur.] Separauit ab indiuiduis quę de vno ſolo prędicantur.

¶ Quare de pluribus pdicari diuidit genus ab ijs quę de vno ſolo eorum quę ſunt indi/uidua prędicantur. hoc vo, de differentibus ſpecie: ſeparat ab ijs quę ſicut ſpecies prędi/cantur, vel ſicut propria. in eo autem qȝ quid eſt prędicari: diuidit a differentijs τ cōmu/niter accidētibus, quę non in eo qđ quid eſt, ſed in eo qđ quale quid eſt, vel quomodo ſe habet vnūquodqȝ, prędicātur de ijs de qui/bus prędicantur.

¶ Breuiter dilucideqȝ oſtēdit, quo mō vnūquodqȝ prę dictoȝ in gnīs deſcriptione decēter cōtineať. Illa enim non in quo qđ eſt, ſed in quo q̄le qđ eſt, vel quo mō qđ hñs eſt pdicanť. Interrogati enim quō ſe hȝ Socrates, ridebimus vel ęgrotat, vel ſanus eſt. ſunt enīȝ τ alię dif ferētię pter accńtia, vt ſimū eē caluū/vētroſuz/τ eiuſmo di, dicēs aūt qđ in quo qđ eſt pdicatur, ſeparauit genus a differētijs τ a cōiter accńtibus, q̄ nō ī quo qđ eſt, ſȝ in quo q̄le qđ, vel quō hñs eſt pdicanť. atqȝ in quo quale qđ eſt, dīa, in quo aūt quō hñs eſt, cōiter accńtia. Non/

nulli

nulli aũt dicunt qđ quũ dicit, vel quũ hĩs eſt, cõplectit̃, & quę ꝓprie alicui inſunt accñtia, dicimus quidẽ & nos in quo quis hĩs eſt, ea ꝓdicari, ſed tamẽ ex his eſſe quę de vno dicunt̃. Separauit itaq; genus ab his q̃ prępoſita ſunt, dicens autẽ de pluribus prędicari, diſtinxit ab his quę de vno ſolo dicuntur, indiuiduis.

¶ Nihil igitur ſuperfluũ, neq; minus continet: generis dicta deſcriptio notionis.

¶ Diffinitiones oẽs vni tñ rei ꝯuenire debẽt, ipſamq; rem totã cõplecti. Dictę iccirco qđ rem quę diffinit̃ cõprębẽdant ab agrorũ finibus, vt initio dictũ eſt ꝑ trãſlationẽ denominatę. Fiũt autẽ vitioſę diffinitiones duobus modis, vel quũ ſuperabũdant, vel quũ deficiunt, ac perbelle quidẽ a Philoſophis dictum, vnãquãq; mediocritatẽ duas habere adiũctas ſibi extremitates, defectum & exceſſum. Vt̃ ca. Iuſtitia virtus vna, hʒ vtrinq; & defectũ & exceſſum. deficit enim qui minus iuſte q̃ oporteat agit, excedit qui plus q̃ oporteat facit, atq; ille iniuſtus, hic crudelis noiabit̃. Fortitudini quoq; duo adiacent, hinc quidẽ timiditas, inde temeritas. Item & pudicitię, hinc ſtoliditas, inde intẽperantia, ſtolidus is eſt q minus in Venerẽ cõcitatur, Intẽperans v̄o qui petulãter magis ac magis. Prudẽtię itidem imprudentia inde, hinc de ſe nimia credulitas, ac quẽadmodũ in his, ſic & in diffinitione, illa quidẽ erit optima diffinitio, quę proprie rẽ ipſam vndiq; cõplectitur, neq; aut de ſuo quicq̃ relinquit, aut de alieno ſibi quicq̃ aſſumit. Apponunt̃ autẽ huic quẽadmodum virtutibus, hinc defectus inde exceſſus, vt neq; deſit, neq; ſuperſit quicq̃. ſuperabundantes enim diffinitiones rem faciunt deficere. deficiẽtes v̄o abũdare. Vt̃ gratia hominis diffinitio hęc, animal rationabile mortale, ſeparat hominem ab alijs omnibus, cõplectiturq; oĩs homines, quę tamẽ ſi qua defecerit, rem faciet ſuperabũdare ſic, animal mortale, non enim ſolus homo animal eſt mortale, verũ etiã & equus & canis atq; alia multa: ſi q̃ v̄o abũdauerit, res deficiet ſic, animal rationabile grãmaticum, ea enim nõ omnes homines cõprehendit, ſed ſolos grãmaticos, & quidem rationabiliter, nãq; cõpoſitiora ſunt magis coarctãtur, quę v̄o ſimpliciora dilatãtur, ac ſuper pluribus extendũtur, vtpote primo atq; vniuerſali rerũ omnium principio proximiora. Atq; iccirco animal ipſum per ſe fertur in plura, cõpoſitũ autem cum rationabili in pauciora, rationabili item animal mortali adiunctũ, adhuc cõplectetur pauciora, qđ ſi & grãmaticũ apponatur, adhuc multo pauciora. Deficientes igitur diffinitiones faciũt rem ſuperabũdare, ſuperabundantes v̄o deficere. Hęc itaq; ſignificãs Porphyrius dicit traditã generis deſcriptionẽ, ab hiſce duobus quę diffinitiones vitiare ſolẽt, longe abeſſe, neq; enim ſuperabundans facit rem deficere, neq; deficiens ſuꝑabũdare.

Genera triſariam dici.

¶ Dictum eſt tripliciter dici genera, alia quidẽ ante multa, alia in multis, alia ſuper multis quę & poſteriora genita & intellectualia vocari diximus, qđ in ſolo inſint intellectu. Propoſitũ aũt Porphyrio erat, non de his quę ante multa, aut in multis eſſent, velle diſſerere, ſed de his ſolum quę ſuper multis, hoc eſt de generibus his quę noſtro intellectu concipiũtur. dixit igitur [Notitię,] hoc eſt (vt ita dicam) intellectualis generis. Intellectuale autem genus eſt quo ex eadem notitia rem diffinimus, qua concepta ab intellectu fuerit. vt ſi concipiamus propria notitia hominẽ, ex eadẽq; ſermocinabimur eſſe, animal rõnabile mortale. Dicit igitur Porphyrius nihil ſuꝑfluum nihilue minus ab hac notitię generis deſcriptione contineri.

¶ DE SPECIE. CAP. III.

Species autẽ dicitur quidem & de vniuſcuiuſq; forma. ſm quã dictum eſt, prima ſpẽs digna eſt imperio. ¶ Dicitur aũt ſpecies & ea quę eſt ſub aſſignato genere. ſm qđ ſolemus dicere hominẽ quidẽ ſpeciem animalis, cũ ſit genus aĩal: albũ aũt coloris ſpeciem, triangulũ v̄o figurę ſpeciem.

POST generis expoſitã rõnẽ omnem, de ſpecie nũc loquitur. Quicquã hũc ſibi ordinẽ vẽdicare debuerint diũ. ſed quia genus & ſpẽs ſunt ad aliquid, ſimulq; & exiſtũt & intelligũtur, nõ irrõnabilit̃ primũ de ſpecie habita rõne ꝑceptionis nõ naturę quam ꝑſertim in genere, feciſſet mentionẽ ſpeciei, nec diu ſuſpẽſus auditor erat tenẽdus. Vtitur autẽ hoc etiã loco illa, quã diximus Ariſtotelis regula. Primũ enim enumerat ſpẽi ſignificationes. deinde determinat de qua ſit locuturus. Sunt v̄o & alię eius ſignificationes. ſed his ipſis relictis, eas tñ memorat, quę ad logicum tractatũ ꝑtinere videbant̃.

Duplex ſpẽi ſignatio.

Dicit itaq; duplicẽ eſſe ſpẽi ſignificationẽ, alterã pulchritudinis, vt quũ dicit̃ ſpecioſus, puer formoſus, alteram eius quę generi ſubijcit̃, & de qua genus in quo quid eſt prędicatur quę diffinitio & ſpecialiſſimę eſt ſpeciei & nõ ſpecialiſſimę. [Dicit̃ autẽ & aliter ſpecies, quę de pluribus & differentibus numero in quo qđ eſt prędicatur.] Quũ horũ nominum ſignificationes, ſpẽaliſſimę. vʒ. & nõ ſpecialiſſimę ſpeciei nondum aperte in cõſuetudinem venerant.

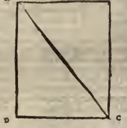
Diuiſio nota digna.

Progrediẽs declarat, per primã prędicamẽtorum ſubſtantiã, quę ꝓprie & res, & generaliſſimũ eſt genus, cętera eius tanquã accidẽtia: ſuſcipit igitur ſubſtantiam ex qua cõnectit cathenam hõ. Subſtãtia alia corporea, alia incorporea. corporeũ aliud eſt animãs, aliud nõ aĩans. Animãs, aliud eſt aĩal, aliud planta, aliud qđ vtriuſq; naturę particeps eſt zoophyton viuẽs planta. aĩal aliđ rõnabile, aliud irrõnabile. Rationabile, aliud dęmon, aliud hõ, gñaliſſimũ igit̃ genus eſt ſubã, ſpẽaliſſimũ hõ, intermedia aũt & genera & ſpẽs. ſpecies quidem reſpectu ſuꝑiorum, genera v̄o reſpectu inferiorum. Cõmuniter autem omnes ſpecies, & ſpecialiſſimę & ſubalternę, ſub ꝑori deſcriptione cõtinẽtur, quę erat, ſpeciẽ eſſe eam q̃ generi ſubijcit̃, & de qua genus in quo qđ eſt ꝓdicat̃.

Multa eẽ eadẽ ſubiecto & habitu diu.

Vtraq; enim diffinitio ſubiecto eadẽ eſt, ac ſibi ſimilis, nec niſi habitu differẽtes. Multa nãq; ſunt ſubiecto eadem, quę tñ habitu differũt, vt aſcenſus & deſcenſus, ſubiectũ idẽ habent ſcalã, differunt autem inter ſe ſolo habitu. Deſcẽſus enim nihil aliud eſt q̃ de ſuꝑioribus ad inferiora decliue iter. Aſcẽſus v̄o de inferioribus ad ſuꝑiora regreſſio, ſimilr̃ in ſemẽte & fructu, ſubiectũ idem, habitus v̄o diuerſus. Differũt itaq; ſupradictę ſpẽi deſcriptiones, inter ſe hoc q̃ altera a genere incipiẽs definit in ſpẽm, altera a ſpẽ in genus differentes ſolo habitu. ſubiecto eadẽ. Incipit aũt a notiori ſignatione. ꝓpterea qđ ſimilitudinem quãdã hʒ ſpẽi huius q̃ eſt apud Phos, quẽadmodũ enim ſpẽs q̃ pro forma capit̃, comꝓhẽdit ſingularium partium ac mẽbrorum in corpore pulchritudinẽ, ſic & ſpẽs quę eſt apud Phos, particularia. [Species autẽ dicitur & de vniuſcuiuſq; forma.] Quũ ſupra de genere quũ loqueret̃, priuſq̃ edocuiſſet qđ quis leue eſſet de quo agebat̃ gen⁹, ęquiuocationẽ diſtinxit, edocuitq; varias gñis ſignificationes, ita & hic primo diſtinguit. deinde qualis ſit de qua

agitur ſpeciei ſignificatio oſtēdit. [Dr autē ſpēs τ ea q̄ generi ſubijcit̄ qua ſignificatione boīez dicere conſueuimus ſpēm aialis, albū ſpēm coloris, triāgulum ſpēz figurę.] Tā̄ in exēplo nos docet, quō de q̄ agit̄ ſpēs ſub gen⁹ deducat̄, ſuſcipitq̄ triāgulū τ figurā, figuram vt genus, triāgulū vero vt ſpēm. ❡ Nōnulli tñ dicunt, figurā triāguli genus τ triāgulū figurę ſpēm improprie capi oportere. qō probant ſic, in quibus aliquid prius poſteriuſq̄ eſt, qō cōiter de his p̄dicatur nō eſt genus. Atqui triāgulus quadrāgulo prior, ſiquidē ex tribus hic, ille ex quatuor conſtat lineis ac tria nec̄ɩo priora q̄ quatuor. non igit̄ figura triāguli genus. Rurſus triāgulū quadrāgulo priorē eſſe, hoc modo. Oīs quadrāgulus in duos triangulos diuidit̄ rectangulares, quippe qm̄ quadrāguli ex a/b/c/d/ angulos, p diametruz a/c/ diuidētur in duos rectorum angulorum triangulos, eum. vz. q eſt ex a/b/c/ τ eum qui eſt ex a/d/c/ quadrangulo itaque dimoto nō dimo

uebit̄ τ triāgulus, at triāgulo dimoto nunq̄ eſſe poterit quadrāgulus, pz igit̄ triāgulū priorez eſſe quadrāgulo, qō idē τ in cęteris rectarū linearū figuris demōſtrabit̄, pentagono. vz. exagono τ reliquis. vnuſquiſq̄ enīz horum in triāgulū diuidet̄, ſi ergo triāgulus τ quadrāgulo τ pētagono ac reliquis prior eſt, quę de his ipſis cōiter p̄dicat figura nō erit genus, ac pariter neq̄ erunt ipſi huius ſpēs. nō igit̄ ꝓprie dictū eſt a Porphyrio, triāgulūz figurę ſpēm. ❡ In hoc allucinati qdē oēs qui Porphyriū excuſare quīz vellēt, dixerunt, improprie gr̄a exēpli eo nomine abuſum, vocaſſe triāgulū ſpēz figurę, τ figuraz genus triāguli. ❡ Nos vero multo alr dubitationez oēm dimouebimus ſic. Si vere quadrangulorum elēta eſſent trianguli, vt nunq̄ niſi ex triāgulo cōponeretur, cōſtare poſſit quadrāgulus, quēadmodū in Timęo innuere videt̄ Plato, quū oēs rectarū linearū figuras reſoluat in triāgulos, tā̄ in ſimpliciſſima elēta, id quidē veruz eſſet, ac primus figurarū omniū exiſteret triāgulus, neq̄ figura genus eſſet earū, modo verū illud ſit, non eſſe genus qō cōiter de his in quibus prius poſteriuſue quid ineſt, p̄dicat̄. Atqui nulla nos h̄ neceſſitas cogit, vti ex p̄ſuppoſito triāgulo fiat per alterius additionē quadrāgulus, vt eſt in ſexto τ quadrageſimo theoremate, apud Euclidem qui per ſolā rectitudinē docet abſq̄ triāgulo deſcribi poſſe quadrāgulū. Nā quid prohibebit, etiaz ſi triāgulus non ſit, quo minus quatuor rectas lineas coniungēdo, quadrāgulū cōficiamus: Falſum igit̄ id eſt, dimoto triāgulo, dimoueri τ quadrāgulū, ſi vero qz diametrū adijciētes diuidimus quadrāgulū in duos triāgulos icc irco dixerint triāgulū quadrāgulo priorē. Nunqd rogo quū poſſimus quadrāgulū ipſum in duas alteras lōgitudines diſſoluere. τ oppoſita latera ſepando τ coniungēdo a/b/ τ c/d/ duas alteras facere lōgitudines ſeparatas ex a/c/ τ c/d/ dicent icc irco eas ipſas longitudines quadrāgulo priores: Nimirū ſi ſic eſſet, oppoſitus h̄ quadrāgulus prior eſſet hac altera longitudine, ſi quę latus vnū duplicatū hz, ab altero ſeorſum in duos quadrāgulos diſſoluerimus, quinetiā ſi in circulo quis diametruz ducat, quę circulūz diuidat in duos ſemicirculos a/τ b. Manifeſtū erit vnūquē̄q̄ ſemicirculū eſſe figurā ex circūferentia ſemicircularis lineę τ ex recta diametro compoſitā, accidetq̄ ſimplicē figurā circulorum ex mixtis ſemicirculis cōponi, ac ſimplici prius eſſe id qō eſt mixtū. vt igit̄ in his talē cogitatione noſtra diuiſionē facimus ac nō ꝓpterea neceſſario alterę longitudines quadrāgulo priores, q̄ ex his cōponi rurſus poſſint duo quadrāguli, ſic τ quadrāgulus diametro poterit i duos triāgulos diſtingui, nec ꝓpterea ex triangulis nec̄ɩo cōpoſitus dicet̄, quadrāguloq̄ natura priores eſſe triāgulos. Pulchre igitur Porphyrius triāguli genus dixit eſſe figuram.

❡ Quod ſi etiam genus aſſignantes ſpeciei meminimus dicentes, qō de pluribus τ differentibus ſpecie in eo quod quid eſt prędicatur. τ ſpeciē dicimus id quod ſub aſſignato genere eſt. Noſſe oportet qō τ genus alicuius eſt genus, τ ſpecies alicuius ē ſpecies vtrūq̄ vtriuſq̄: icc irco neceſſe eſt in vtrorūq̄ rationibus vtriſq̄ vti.

❡ Hęc dicēs Porphyrius exiſtimat, mutua ſe demōſtratione vti oportere, mutua aūt demōſtratio apud Phōs cōfundit̄, vtpote quę eadē faciat, priora eſſe ac poſteriora, cōmutetq̄ inuicē τ ordines ꝓpōnū τ cōclōnes. Facit enim qō p̄m eſt zm, τ qō zm p̄m, eadēq̄ ijſdē manifeſtiora τ imanifeſtiora. Vbi cū. ſi interrogāti cupiā ſit, necne, aīa imortalis, imortalem eſſe rn̄ſum fuerit, h̄ mō, aīa ex ſeſe ipſa mouet̄, qō ex ſeipſo mouet̄, ſemꝑ mouet̄, qō ſemꝑ mouet̄, imortale. Eſt igit̄ aīa imortalis. Rurſus īterrogāti, vn̄ id manifeſtū ex ſeſe moueri aīam, rn̄debit̄ ex diuerſo ſic. aīa eſt imortalis, imortale mouet̄ ſemꝑ, qō ſemper mouet̄, ex ſeipſo mouet̄. Aīa igit̄ ex ſeipſa mouetur, talis demōſtratio mutua nūcupat̄. Oſtēdens enīz aīaz eē immortalē, ſuſcepi qō ex ſeipſo mouet̄, primā ꝓpōnē, immortale vero cōnē, Rurſus in oſtēdēdo aīaz ex ſeipſa moueri qō erat poſterius imortale, ſuſceptū eſt prius, τ qō erat prius, ex ſe ſe moueri, ſuſceptū poſterius, mutua igitur demōſtratio ea eſt q̄ ꝓpōnes facit eſſe cōnes, τ cōnes ꝓpōnes. Quapꝑ, exploſa quoq̄ eſt. Cum enīz demōſtratio ex veris manifeſtiſq̄ ꝓpōnibus, incerta q̄ prius erat cōnez, manifeſtiſſimā faciat, digna quidē reprehēſione q̄ eum ordinē cōmutat, h̄ eſt quę cōclusionē imanifeſtā in ordinē ꝓpōnis pinde ac manifeſtā aſſumit, ꝓpōnēq̄ cōfeſſam, incertā facit eſſe cōclōnē. Silr ſi mulierē quā lac habere demōſtrabimus ſic, mulier h̄ peperit, q̄ peperit lac hz, h̄ igitur mulier lac hz. ſi vero eaz peperiſſe, ſic. hęc mulier lac hz, q̄ lac hz certuz eſt peperiſſe, hęc igitur mulier pepit. Hic quoq̄ eadē ijſdē priora τ poſteriora, manifeſtiora τ imanifeſtiora ſuſcepimus. primo quidez manifeſtū ac prius, peperiſſe. immanifeſtūq̄ τ poſterius, lac hēre, deinde manifeſtuz τ prius lac hēre, imanifeſtūq̄ τ poſterius pepiſſe. Quū igit̄ oīs demōſtratio vel ex re manifeſta imanifeſtā oſtēdat, vel imanifeſta manifeſtā ꝑſpicuū quidē eſt ſolū eā proprie dici demonſtrationē. Quę ex manifeſta re demōſtrat imanifeſtaz. Eas vero q̄ ex imanifeſta manifeſtā oſtēdunt, falſas, ac vituperatione dignas, vtpote q̄ certi nihil hēre in ſe poſſint. Naz qd abſurdius q̄ ex imanifeſtis, fateri, poſſe manifeſtas demōſtrari. Iure igit̄ optimo vituꝑabit̄ mutua demōſtratio, qua tñ quū itelligeret Porphyrius ſe vti oportere, in generis deſcriptione aſſumpſit ſpeciez, τ in ſpeciei genus, qō ipm quīz quis vitio dare potuiſſet ꝑueniens ſe excuſat,

Quid mutua demõſtratio.

Que pprie dẽ demõſtratio.

ſat,hoc mõ.Quũ genus enim inqt ſpẽs ſit genus,ꝛ ſpẽs gñis ſpẽs,neceſſario de gñe differentẽ opꝫ meminiſſe ꝛ ſpẽi.Et de ſpecie ſcipientẽ meminiſſe ꝛ gñis. Quę eniꝫ ad aliqd ſunt,ꝛ exiſtũt ſimul ꝛ intelligunť,genus ꝛ ſpẽs ad aliqd,quippe genus alicuius ẽ genus ſpẽi, ꝛ ſpẽs alicuius eſt ſpecies generis. Ea aũt eiuſmodi ſunt, vt alterutrum ſine altero intelligi nũquam poſſit.In altero igiť alterius mentionẽ eo modo factam oportuit.Qui nãqꝫ eoꝝ quę ad aliquid ſunt alterutruꝫ ignorauerit, vtrũqꝫ neceſſario ignorare videbitur.

℄Aſſignant ergo ꝛ ſic ſpẽm. Species eſt, q̃ ponitur ſub genere: ꝛ de qua genus in eo qđ quid eſt prędicatur. ℄Amplius autem ſic quoqꝫ. Species eſt quę de pluribus ꝛ differentibus numero in eo qđ quid eſt prędicatur. ſed hęc quidem aſſignãdo ſpecialiſſimę eſt, ꝛ quę ſolum ſpecies eſt, nõ aũt ꝛ genus: alię ṽo erunt etiã non ſpecialiſſimarum.

Exẽplũ notatu dignũ quo pacto duo dẽ eẽ eadẽ ſubſtã habitu.

℄Duas h̃ loco ſpẽi dẽſcriptiones aſſignat, ſubito eaſdẽ, ambę eniꝫ de plurib⁹ pdicanť,habitu ṽo differẽtes,cuiuſmodi aſcẽſum diximus eẽ ꝛ deſcẽſuꝫ. Deſcriptiones igiť hę habitu quidẽ ſunt duę,ſpẽi ad genus,q̃ ſpẽs ſub gñe eſt,ꝛ gñis ad ſpẽm qua cõpręhẽſiuũ genus eſt ſpẽi, videturqꝫ quaſi habitus eſſe a gñe in ſpecieꝫ, deſcẽſu,a ſpẽ ṽo in genus,aſcenſu.atqꝫ hę quidẽ pleniſſimę deſcriptiones. Tradit aũt ꝛ perfectã aliã deſcriptionẽ ab ipſarũ vocuꝫ diuiſione cõpręhẽſam,hoc mõ. [Spẽs eſt q̃ de pluribus ꝛ differẽtibus numero in quo qđ eſt pdicať.] Quęrere aũt quiſpiã poſſet,cur hoc ẽt loco deſcriptione vſus fuerit Porphyrius,ac nõ potius diffinitiõe qppe quũ ſpẽs cui ſubijciať genus hẽat,nõ amplius hic locũ hẽbit,ea q̃ paulo ante,quũ de gñe loqbamur,adducta eſt cã,cur ita factũ ſit hęc eſt rõ. Diffõnes reruꝫ ſunt diffõnes,ad declarãdas eaꝝ naturas.Genera aũt ꝛ ſpecies neqꝫ res ſunt,neqꝫ determinatã hñt nãm,vt diffiniri potuiſſent.nec in vno aliquo pñtoꝝ, ſed gñalr in oĩbus pſideranť. eteniꝫ in ſuba,quãtitate,qualitate,ac reliquis pdicamẽtis,ꝛ gña ſunt ꝛ ſpẽs ꝛ diũ, nec res,ſꝫ habitus reꝝ demſ̃ratiui.Quare quũ diffinitiões,vt dictũ ẽ rerũ ſint diffõnes voceſqꝫ nõ res. iure qdeꝫ merito his diffõnes aſſignari quũ nullo mõ potuerint, deſcriptione eſt vſus.[Sed hęc ſpãliſſimę ſit ſpeciei. Reliquę ṽo ꝛ nõ ſpãliſſimaꝝ.] Hęc inquit poſterior deſcriptio nõ oĩbus cõpetit ſpẽbus,ſed ſolũ ſpãliſſimis, atqꝫ vt gnoſceremus,quę ſint ſpãliſſimę ſpẽs,vtiť hmõi diuiſione, ſuba alia corpea alia incorporea. corpus, aliud aĩans, aliud inanimũ. animãs,aliud aĩal,aliud plãta,aliud viuẽs plãta. Planta eniꝫ has tres ſolas hꝫ vires nutritiuã, auctiuã, ꝛ pgenitiuã.aĩal pter has hꝫ ꝛ ſenſitiuã ꝛ pgreſſiuã. Viuẽs autem planta amboꝝ aĩalis.ſ. ꝛ plãte particeps,hꝫ pter illas tres,ſenſum tactus,ſed de loco in locũ non progrediť,cuius generis ſunt ꝛ oſtrea ꝛ ſpõgię, ingenerãtur enim petris, aduenienteqꝫ ẽrio aliquo videmus ẽbi.recedente ṽo diffundi,amiciſqꝫ rebus gaudere.ingratis ṽo triſtari. Rurſus aĩal,rõnabile aliud,aliđ irrõnabile.rationale,Deus,homo.homo alius Socrates,alius Plato, alius hic ꝛ ille. de quibus,qꝛ particulares,nullus eſt apud Phõs ſermo,vt ſępe iam diximus. In hac igiť diuiſione primũ eſt ſuba,poſtremuꝫ homo. media ṽo quę ſunt, ſubalterna. Sic iõ vocata qm̃ ꝛ genera ꝛ ſpecies eſſe pñt. Diciť itaqꝫ ſuba genus generaliſſimũ.Homo aũt ſpẽs ſpecialiſſima,reliqua ṽo ꝛ genera ꝛ ſpecies ad aliud ꝛ aliud ſumpta. Corpus eniꝫ ſubę ſpecies,animãtis eſt genus. Animãs corporis ſpecies. genus eſt aĩalis. Aĩal ſpecies animãtis,hoĩs genus.Hõ aĩalis ſpẽs,non amplius,inquit ꝛ genus. prędicať enim nõ de differẽtibus ſpecie,ſꝫ numero, vt ſunt, Socrates, Plato, Alcibiades.Nec modo nõ erit genus,ſed neqꝫ indiuiduũ,quũ oĩa particularia ſub ſe indiuidua cõpręhẽdat. Erit igitur hõ ſpecies ſpãliſſima. Dicit ergo, poſteriorẽ ſpeciei deſcriptionẽ non oĩbus cõpetere ſpecieb⁹ poſſe, vt animanti ꝛ aĩali,ſed ſolis ſpecialiſſimis,vt hoĩ, equo,cani,ꝛ id genus cęteris,qui dũtaxat ſpecies.

Plãta q̃s potentias hẽat q̃s ṽo aĩal.

℄Planuꝫ aũt erit qđ dicitur hoc modo. In vnoquoqꝫ pdicamento ſunt quędam generaliſſima: ꝛ rurſus alia ſpecialiſſima. ꝛ inter generaliſſima ꝛ ſpecialiſſima ſunt alia: quę genera ꝛ ſpecies dicuntur eadem. Eſt autẽ generaliſſimuꝫ quidem ſupra quod nullum aliud ſit ſuperueniens genus. Specialiſſimuꝫ autem eſt poſt quod nõ eſt alia inferior ſpecies. Inter generaliſſimum autem ꝛ ſpecialiſſimum alia: quę genera ꝛ ſpecies ſunt eadeꝫ, ad aliud tamẽ ꝛ ad aliud ſumpta. Fiat aũt in vno quidem pñto manifeſtũ qđ dicitur. Subſtantia eſt quidẽ ꝛ ipſa genus, ſub hac aũt eſt corpus: ꝛ ſub corpore animatuꝫ corpus, ſub quo aĩal: ſub aĩali ṽo, rationale animal, ſub quo homo. ſub homine ṽo Socrates ꝛ Plato, ꝛ qui ſunt particulares homines. ſed hoꝝ ſubſtantia quidẽ generaliſſimum eſt ꝛ qđ genus ſolũ. homo ṽo ſpecialiſſimũ, ꝛ qđ ſolum ſpecies. corpus autẽ ſpecies quidẽ eſt ſubſtantię: genus ṽo animati corporis. ſed ꝛ animatũ corpus, ſpecieꝫ quideꝫ eſt corporis: genus ṽo animalis. rurſus animal ſpecies quideꝫ eſt corporis animati: genus ṽo rõnalis aĩalis. ſed rõnale aĩal ſpẽs quidẽ eſt aĩalis: genus aũt hoĩs. hõ ṽo ſpẽs quidẽ eſt rõnalis animalis: non auteꝫ genus particulariũ hominum. ſed ſoluꝫ ſpecies. ꝛ omne qđ ante indiuidua propinquę prędicatur, ſpecies erit ſolum, non etiam genus.

℄In oĩbus inqt pdicamentis ſunt ꝛ genera ꝛ ſpẽs, ſuba quidẽ eſt genus gñaliſſimũ, ſub ea corpus, ſub corpore aĩatũ, hanc eniꝫ diuiſionis ſolã partem ſuſcepit ptermittens incorporeũ, vel ob hoc qꝛ q̃ ſenſu pcipiunť, nobis notiora, ſub aĩato aĩal, ſub aĩali rõnabile, ſub rõnabili hõ. Suba igiť genus gñaliſſimũ, qđ ſolũ eſt genus, nihil enĩ ſuba prius. Hõ ṽo ſpẽs ſpãliſſima, quę ſola eſt ſpecies. Poſt hoĩeꝫ enim vľe nihil. corpus aũt ꝛ genus erit ꝛ ſpecies. ſubę ſpecies, genus ṽo animati. animatuꝫ, corporis ſpecies, genus aĩalis. Animal autẽ diciť id oẽ qđ aĩatũ eſt ſenſus particeps. Aĩatũ ṽo, id qđ alitur ꝛ augetur, ac ſibi ſimile gignit. ṽbi cã, plantę quę eas ipſas vires capiũt, animatę quidẽ ſunt, nõ aũt animalia. At ṽo oſtrea ꝛ ſpongię animata, ꝛ preter illas vt diximus ſenſitiuã quoqꝫ vim habẽt. accedente enim ẽrio ẽbuntur. obſcedente ṽo pręlętitia diffunduntť, quę tum plantis tũ aĩalib⁹ ſiĩa, qua radicibus tenenť, plãtis. Qua ṽo ꝛ

Oſtrea ꝛ ſpõgię vim ſenſitiuã habent.

ſentiũt ⁊ alunť,aialibus.aial ſpẽs aiati,genus autẽ rõnabilis,rõnabile genus mortalis. ſpẽs ꝟo aialis. mortale, rõnabilis hoĩs ꝟo genus. Homo ſpẽs rõnabilis,nõ autem ⁊ genus Socratis aut Platonis.[Atq; omne qđ ſuperius de indiuiduis ɔtinẽter pꝛędicatur,ſpẽs erit ſola, non autẽ ⁊ genus.]Continẽter hoc eſt ſine vllo medio. Eſt eniʒ q̃; indiuidua ſuperius animal,non continẽter, ſʒ intermedio hoĩe. Homo igitur qm̃ de indiuiduis cõtinenter pꝛędicať,ſpecies dicetur ſolum,non ⁊ genus.

¶ Quẽadmodũ igiť ſuba cuʒ ſupꝛema ſit,eo φ nihil ſupꝛa eã ſit,genus eſt generaliſſimũ. ſic ẽt hõ cũ ſit ſpecies poſt quã nõ eſt alia ſpecies,neq; aliqđ eoꝝ quę pñt diuidi in ſpẽs, ſed ſolũ indiuidua (indiuiduũ enim eſt Socrates ⁊ Plato,⁊ h albũ) ſpẽs erit ſoluʒ ⁊ vltia ſpẽs,⁊(vt dcm̃ eſt)ſpãliſſima.quę ꝟo ſunt in medio:eoꝝ quidẽ quę ante ipſa ſunt: erunt ſpẽs,eoꝝ aũt quę poſt ipſa ſunt genera. Quare hęc quidẽ duas hñt habitudines, eam q̃ eſt ad ea quę antecedũt ſm quaʒ ſpẽs ipſoꝝ eſſe dicunť:⁊ eã quę eſt ad poſterioꝛa, ſm quã genera ipſoꝝ eſſe dicunť. Extrema ꝟo vnã hñt habitudinẽ. nã ⁊ generaliſſimũ ad ea quidẽ quę poſterioꝛa ſunt hʒ habitudinẽ,cũ ſit genus oiuʒ id qđ eſt ſupꝛemũ:eam ꝟo q̃ ad ſuperioꝛa nõ hʒ,cum ſit ſupꝛemũ ⁊ pꝛimũ pꝛincipium,⁊(vt diximus) ſupꝛa qđ non eſt aliud ſuperueniens genus. ſpecialiſſimũ autẽ vnam hʒ ⁊ ipſum habitudinẽ. hãc quidem quę eſt ad ſuperioꝛa,quoꝝ eſt ſpẽs: hanc ꝟo quę eſt ad poſterioꝛa non diuerſaʒ habet habitudinẽ,ſed eandẽ, ⁊ ſpecies indiuiduoꝛũ dicitur.ſed ſpecies quidẽ diciť indiuiduoꝝ,velut ea continens:ſpecies auteʒ ſuperioꝛum,velut quę ab eis continetur.

¶ Suba aũt nõ niſi vnũ ad ea.vʒ.q̃ ſunt poſt ſe,ad ea ꝟo q̃ ſunt ante ſe minime,quippe qm̃ nihil eſt ſuba ſupꝛius. Cõtra hõ non niſi vnum ad ea q̃ ſunt ante ſe.ad ea ꝟo q̃ ſunt poſt ſe nequaq̃;,hoĩe enim inferius vl̃e nihil. At ꝟo media duos,alterũ ad ea q̃ ſunt ante ſe, qua ſpẽs,alterũ ad ea q̃ ſũt poſt ſe q̃; genera. Ex pͥ igiť reſpectu erũt ſpẽs. ex ſcđo genera. [Extrema ꝟo dũtaxat vnũ.] Generaliſſimũ intelligit ⁊ ſpãliſſimũ.[Sed ⁊ indiuiduoꝛuʒ ſpẽs dr̃.]Hʒ eniʒ ⁊ ſpãliſſima ſpecies reſpectũ quẽdam ab ipſa indiuidua,nõ aũt illũ qui eſt in pꝛioꝛibus,vt venire poſſit ſub rõnẽ gñis. Hõ eniʒ nõ genus eſt Socratis ⁊ Platonis,ſed ſpẽs indiuiduoꝝ cõpꝛęhẽſiua.[Determinãt itaq; gñaliſſimũ.]ſic. Poſtq̃; de gñaliſſimo genere,de ſubalternis ⁊ de ſpẽ ſpãliſſima diſſeruit. Nunc

Gen⁹ gñaliſſimuʒ ſpecies ſpecialiſſima. ſpẽs ſubalterne ac genera.

eadẽ ipſa deſcribẽs,dicit. Genus generaliſſimũ id eẽ qđ quuʒ ſit genus,nõ põt eẽ ſpẽs,⁊ ſupꝛa qđ nõ eſt aliquod aliud genus,ſpãliſſimã aũt ſpẽm eſſe id qđ quũ ſit ſpẽs nõ poterit eſſe genus, nec in ſpẽs amplius vnq̃; diuidi. Subalterna ꝟo ea eſſe , quę tum gñã,tum ſpẽs eſſe pñt.

Exemplum.

De his aũt diſſerẽs,ꝑſpicuitatis grã. Exemplũ ſumit e genealogia,vt enim inquit in genealogijs,ſiue vt maiores nr̃i interꝑtati ſunt ꝓſapijs. Iuppiter pͥnᵐ quoddã eſt atq; oium ſuꝑmus pr̃. Oreſtes autẽ filius ſuꝑmus oium filius. Agamẽnon ꝟo Oreſtis pr̃,filius Atrei. Atreus Agamẽnonis pr̃,filius Pelopis.Pelops pr̃ Atrei,filiꝰ ꝟo Tantali.Tantalus Pelopis pater,filius aũt Iouis. Sic ⁊ in generibus ⁊ ſpẽbus quę ſunt apud Ph̃os. Alia eniʒ ſolũ gñã ſunt,vt ſuba. Alia ꝟo ſolũ ſpẽs,vt hõ.

¶ Determinãt igiť generaliſſimuʒ genus ita. qđ cuʒ genus ſit;non eſt ſpẽs. Et rurſus. ſupꝛa qđ nõ eſt aliud ſuꝑueniẽs genꝰ. ¶ Specialiſſimã ꝟo ſpẽʒ ſic,quę cũ ſit ſpẽs non eſt genus. Et q̃ cũ ſit ſpecies:i ſpecies diuidere nõ poſſumus. Adhuc aũt ⁊ q̃ de pluribꝰ ⁊ differẽtibꝰ numero in eo qđ qđ eſt pꝛędicať. Ea ꝟo q̃ in medio ſunt extremoꝛũ,ſubalterna vocãt genera ⁊ ſpẽs:⁊ vnũqđq; ipſoꝛuʒ ſpẽm eſſe ⁊ genꝰ ponunt ad aliud tñ ⁊ aliud ſumptũ.ea eni quę ſunt ante ſpãliſſima vſq; ad generaliſſimũ aſcendẽtia:⁊ genera dicũtur,⁊ ſpẽs ſubalterna. Vt Agamẽnon, Atrides,⁊ Pelopides,⁊ Tãtalides:⁊ vltimuʒ Iouis. Sed in familijs quidem plerũq; ad vnum reducunť pꝛincipiũ. ꝟ.g. ad Iouem.

¶ Dubitationẽ foꝛtaſſe nobis ingñare potuiſſʒ eiuſmodi exẽpluʒ,quã ꝑueniẽs Poꝛphyrius dimouet. Dixiſſet eniʒ q̃ſpiã ſic,quẽadmodũ in ꝓſapijs cathenę ad vnum fere pͥnᵐ recurrũt,puta ad Iouẽ,quẽ poetę,hominumq; deoꝛũq; parẽtẽ vocãt. Ita ⁊ hic,oia ꝑdicamẽta ad vnuʒ qđdã pͥnᵐ reducenť,puta ad ens,ſuba ſiqdẽ eſt ens,ens eſt ⁊ quãtũ,⁊ quale,⁊ reliqua pñta,nec erũt decẽ gñaliſſima gñã,ſed vnuʒ erit oibus cõe genus ens,qđ ipm refutãs Poꝛphyrius dicit ens nõ eẽ genus ꝑdicamẽtoꝛum. Qđ aũt ens nõ ſit genus ꝑdicamẽtoꝝ demõſtrabimus h mõ.Quęcũq; diuidunť, vel vt gñã diuidunť in ſpẽs, vt quũ dicimus,aial aliud eẽ canẽ,aliud equũ, aliud hominẽ,vel vt totũ in ꝑtes. Id aũt bipartito,vel i homęomera vel in anomęomera , h eſt vel in partes toti ſiles vel diſſimiles,nos augẽtes linguã latinã ſimiliptitum ⁊ diſſimilipartitũ dicamus, in ſimilipartitũ q̃ diuiduntur ſunt venę,arterię, oſſa,carnes,⁊ eiuſmodi,quoꝝ partes ⁊ ſibi inter ſe ſiles ⁊ toti. In diſſimilipartitum ꝟo, caput, manus,pedes,⁊ his ſilia,quoꝝ ꝑtes nihil cõueniẽt cum toto,vel tanq̃; ęquoca vox in varias ſignificationes,vt quuʒ dicimus canis , alius eſt terreſtris,marinus alius, alius cęleſtis. Si itaq; demonſtrabiť ens,neq; vt genus in ſpẽs,neq; vt totũ in ꝑtes diuidi in decẽ pñta , neceſſe erit,vt tãq̃; ęquoca vox diuidať in varias ſignificationes.qđ aũt nõ diuidať vt genus in ſpẽs,patebit ſic. Genus quũ in ſpẽs diuidiť oibus pariter ineſt ſpẽbus,nec ɔſiderať qđ pꝛius poſteriuſue ſm gñis participationẽ, nihil eniʒ ꝑus magiſue aial eſt hõ q̃; equus. Itẽq; dimoto vna aliq̃ ſpẽ,nõ dimouebunť ⁊ reliquę,vt ablato homine,auferatur ⁊ aial,cęterę q; ſpẽs eius,equi.vʒ.canis, plãtę,⁊ eiuſmodi. Si itaq; in decẽ pñta ens diuidiť tãq̃; genus in ſpẽs,nõ opoꝛtebit eſſe in his qđ pꝛius ac poſterius,neq; aliud alio magis minuſue particeps eius fieri. At q̃ pꝛius ⁊ poſterius dimotaq; altera dimouebuntur ⁊ reliq̃,nõ igiť ens erit genus decẽ ꝑdicamẽtoꝝ. Eſt eniʒ pͥmo ſuba,poſt ſubaʒ quãtitas,poſt quantitatẽ q̃litas,e quibus,ſuba pꝛioꝛ ſi dimoueať,dimouebunť,⁊ reliqua accñtia. Eritq; necẽo magis particeps eius ſuba. Hęc ſiqdẽ vt accñtia ſint facit,indigent ſubę accidẽtia, accidentiã aũt ſuba minime. Exiſtit enim per ſe ſuba,at accidẽtia

Accñia depẽdere a ſuba.

accidentia niſi hęc cui acciderent prius exiſteret, nequaquã. Semp enim accidẽs, pręcognitum hʒ id cui eſt affuturũ. non igr̃ ens vt genus diuidetur in decem pdicamenta. Subſta qm dimota, dimouentur ⁊ reliqua, quę niſi in ipſa exiſtere nullo modo põt. Pʒ ergo ens vt genus in ſpẽs diuidi nullo modo poſſe in decẽ pdicamenta. quinimo neqʒ vt totũ in partes. Nãqʒ vel vt ſimilipartitũ vel vt diſſimilipartitũ. Similipartitũ autẽ id eſt qd̃ partes toti ſimiles hʒ, ita vt ex toto denoientur partes, nec inter ſe quicq̃ differant, vt lignum/lapis/neruus/caro / ⁊ hmõi. Vnaquęqʒ enim ligni pars lignuʒ vocatur, ſic ⁊ lapidis ⁊ nerui ac id genus cęterorum partes, ex totius appellatione denolabunt, nihil ab eo differentes, vt ſimilipartitũ aũt ens ſi diuideret̃ in prędicamẽta. Prędicamenta ipſa oportebat tanq̃ partes ex appellatione totius denoiari, diciqʒ entia. At vo quũ longe inter ſe multũq̃ differãt, non nominibus ſolum, ſed ⁊ rebus, aliud ſiquidem ſubſtãtia, aliud quãtitas. Nequaq̃ pfecto vt ſimilipartitũ diuidetur, quinimo neqʒ vt diſſimilipartitum. nãqʒ, quũ diſſimilipartitũ id ſit qd̃ partes habeat inter ſe differentes, atqʒ a totius rõne diuerſas. V. g. faciei partes, ſunt naſus, oculi, frons quę neqʒ appellantur ex nomie totius, neqʒ inter ſe ſunt ſimiles. nũquam enim dicimus, naſum aut oculũ eſſe faciẽ. ⁊ ſi quę nominibus ac rebus inter ſe differunt, partes habeat. nõ tñ habebit q̃ a ſe nõ denominẽtur partes, ens enim ſubã, ens quantitas, ens qualitas, ⁊ reliqua pdicamenta. diſſimilipartita autẽ nõ ſunt, quorum de totius noie partes appellant̃. neqʒ igitur vt diſſimilipartitum diuidetur. Si ergo neqʒ vt genus in ſpẽs, neqʒ vt totũ in partes poterit ens diuidi. certe tanquã ęquiuoca vox diuidetur in varias ſignificationes.

¶ In generibus vo ⁊ ſpeciebus nõ ſic ſe hʒ. Neqʒ enim eſt cõe vnuʒ genus omniũ ens: nec oia eiuſdem generis ſunt ſm vnũ ſupremum genus, quẽadmodum dicit Ariſtote. ſed poſita ſint (quẽadmodum in pręditamẽtis dictum eſt) prima decẽ genera: quaſi prima decem principia. Et ſi oia quis, entia vocet, ęquiuoce (inquit) nuncupabit, ſed non vniuoce. ſi enim vnũ eſſet cõe omniuʒ genus ens: vniuoce omnia entia dicerentur. Cum vo decẽ ſint prima cõio ſm nomen eſt ſolũ, non tñ ſm rationẽ quę ſm nomen eſt.

¶ Supponatur inquit nũc quaſi principia rerũ eſſe genera decẽ. Hoc enim ipſuʒ demõſtrare decẽ dũtaxat eſſe pncipia alterius erit ac perfectioris tractatus. Supponatur aũt id inqt tanq̃ in cõfeſſo. [Et ſi oia quiſpiaʒ entia vocarit ęquiuoce inquit, nõ autẽ vniuoce nuncupabit.] Equiuoca ſunt quibus vnũ ideʒ eſt nomen cõe, non autem eadem rei ſignificatio, vt canis, nãqʒ ⁊ cęleſtis eſt/⁊ marinus/⁊ terreſtris/cõmunicantes enim nomine differunt rebus quas nomen ſignificat. Vniuoca auteʒ ſunt, quorũ cõe ideʒ nomen eſt, atqʒ ex eo ipſo nomine eadẽ diffinitio. Vbi gratia. homo ⁊ equus, cõmune habẽt nomen aial. vterqʒ enim eſt aial, ⁊ diffinitionẽ ex ipſo animali eandem, hanc ſubſtantia animata ſenſibilis. Dicit itaqʒ qd̃ ſi entia ea oia appellauerimus, ęquiuoce appellabimus non vniuoce. ęquiuoca vt iam dictuʒ eſt, ſunt quę ſolum nomẽ cõe habẽt. vniuoca vo quę ⁊ nomẽ ⁊ diffinitionẽ. Ens aũt ipſum, ſolum nomẽ cõe ſuum preſtat his quę ſunt ſub ſe, dicũtur quidẽ entia ⁊ ipſa prędicamenta. non aũt ⁊ cõem oibus ex eadeʒ ipſo noie diffinitionẽ. aliud nãqʒ ab alio vnũqdqʒ pdicamentum, qua eſt, qua noiat̃, ⁊ qua diffinit̃. vt ęquiuoca igr̃ vox diuidet̃ ens in gñaliſſima pdicamẽta. in ſubaʒ, in quãtitatẽ, qualitatẽ, ad aliqd/vbi/qñ/agere/pati/ſtare/⁊ habere.

Quid equiuoca.

Uniuoca.

¶ Decẽ igitur generaliſſima quidẽ ſunt, ſpecialiſſima vo in numero quidẽ quodã ſunt, nõ tñ infinito. indiuidua auteʒ quę ſunt poſt ſpãliſſima infinita ſunt. Quapp vſq̃ ad ſpecialiſſima a generaliſſimis deſcendentes iubebat Plato quieſcere, deſcendere autem per media diuidentes ſpecificis differentijs. infinita vo (inquit) relinquenda ſunt. neq̃ enim eorum ſcientiam poſſe fieri.

¶ Infinita dicit nõ qd̃ ſint, ſed qd̃ rurſus ac rurſus generentur. [Specificis differentijs.] Specificas dĩas vocauit ſubſtantiales, vt animal, mortale ⁊ non mortale, rõne vtens ⁊ non vtens. ſunt nãqʒ ⁊ non ſubales differentię, vt animal, aliud ſedet, aliud ambulat, aliud bipes, aliud quadrupes. albũ aliud, aliud nigrũ, quę cõmunes ⁊ proprie a Porphyrio dicię, vt paulo poſt videbimus. [Infinita aũt inquit omittẽda, qñ nulla ex his effici ſciẽtia poteſt.] hoc inquit Plato in ſophiſta. poteſt enim accipere definitionẽ ſcientia, qd̃ igitur eſt incõpręhenſibile, nec ſcibile eſſe poteſt. Nã vt in demõſtratiua oſtẽſum eſt, ſingulariuʒ neqʒ definitio eſt, neqʒ ſcientia, ſed vniuerſalium duntaxat.

Specifice differentie.

¶ Deſcendẽtibus igitur ad ſpecialiſſima neceſſe eſt diuidentes per multitudinẽ ire, aſcẽdẽtibus vo ad generaliſſima neceſſe eſt colligere multitudinẽ in vnum. collectiuũ enim multorum in vnam naturã ſpecies eſt, ⁊ etiam magis id qd̃ genus eſt. particularia vo ⁊ ſingularia ecõtrario ſemper in multitudineʒ diuidunt id qd̃ vnum eſt. participatione enim ſpeciei plures homines, vnus: particularibus aũt ⁊ ſingularibus vnus ⁊ cõis plures. diuiſiuũ enim ſemper eſt, qd̃ ſingulare eſt: collectiuũ aũt ⁊ adunatiuum qd̃ cõmune eſt.

¶ Dixit ens nõ eſſe genus generaliſſimorum, quę ⁊ definitam hñt naturã, ⁊ nobis facilius pernoſcũtur. nunc autẽ de ſpecialiſſimis ſpeciebus pertractando perſcrutat̃ an ita ſe habeant, quõ gñaliſſima genera, h pacto, alia ſunt quę definuũ habẽt numerũ, quęqʒ a nobis percipi pñt, vt ſunt decẽ genera generaliſſima. alia vo quę ⁊ ſi definitum habẽt numerũ, non tñ percipi poſſunt, vt ſpecialiſſimę ſpecies, homo/equus/canis/vitis/oliua/⁊ hmõi, quę ſuapte natura ⁊ definita ⁊ incognita eẽ poſſunt. definitę qr oino certę, incognitę, qr alię alibi. Multę enim ⁊ aialiũ ⁊ plantarũ ⁊ metallorum ſpecies nobis incognitę. Verũenimuero quęcũqʒ in rebus ſunt definita eſſe, cui dẽtiori quodã ſumpto demõſtrabimus, ſic. Infinito maior nulla multitudo, hoc quũ ita ſit, ponatur ſpecialiſſimas ſpecies infinitas eſſe. ſi quideʒ in vnaquaqʒ ſpecie multa ſunt indiuidua. humana enim ſpẽs vna, in mille diuidet̃ indiuidua, hoc eſt particulares holes. Similiter ⁊ equina/⁊ canina/⁊ id genus cęterę. Manifeſtũ hoc quidem oibus, multo maiorem eſſe indiuiduorum q̃ ſpecieruʒ multitudineʒ. ſi itaqʒ multipliciora ſunt quę ſub ſpeciebus ſunt indiuidua q̃ ſpecies ipſe. Specierũqʒ ſpãliſſi-

morum numerus infinitus. Infinitioꝛ certe erit indiui duoꝝ numerus, q̃ infinitus numerus ſpecierũ. At ꝟo infinito aliqͦd multiplicius non eſt. Nõ eſt igiť ſpecierũ numerus infinitus. dicẽdo nãq; numerũ numero maiorẽ eſſe, definimus ac determinamus minorẽ. Quęcũq; enim aliquo alio maioꝛ eſt, certe exceſſu quodã maioꝛ, exceſſu ꝟo amoto, definiť determinabiturq; qđ eſt reliquũ. Quo itaq; modo demõſtratũ eſt, ſpecialiſſimas ſpẽs nõ eſſe infinitas. ſic ⁊ quę ſub ipſis ſunt indiuidua demonſtrabimus, neq; infinita, neq; multipliciora eſſe q̃ ſpecies. Si q̇s nãq; dixerit indiuidua infinita, certe q̃ ſub qualibet erũt ſpecie indiuidua, vel infinita ea eẽ cõfitebitur. ꝟbi grã, quę ſub humana quę ſub equina cęteriſq; ſpẽbus indiuidua ſunt, ipſa per ſe infinita eſſe, vel ſuapte nã definita, vel oium ſimul q̃ ſub cũctis ſpeciebꝰ ſunt, indiuiduoꝝ ꝯgregatã multitudinẽ dicet eſſe infinitã. Si igiť q̃ ſub qualibet ſpẽ ſunt indiuidua ea infinita eẽ fateať, accidet rurſus infinito aliqͦd infinitius multipliciuſq; eſſe. ſiqͦdẽ particulares hoies infiniti, ⁊ particulares quoq; equi infiniti. qͦdq; ex ambobus duplicatũ erit adhuc magis infinitũ. qͦd ꝟo ex reliquis oibus, certe ẽt multiplicius. quo quid dici abſurdius pőt? Nullo igiť pacto q̃ ſub q̃libet ſpecie indiuidua ſunt. infinita eſſe poterũt. ſin ꝟo determinata ea eſſe dicantur, certe ⁊ ipſę ſpẽaliſſimę ſpẽs determinatę erũt, atq; ex oibus cõpoſita multitudo determinata Nã quicquid ex determinatis cõponiť, ⁊ ipſm determinatum. determinatus igiť erit indiuiduoꝝ numerus. Quodcũq; eniꝫ fit ſemper, ęternũq; manet, illud infinitatẽ hꝫ, qua rõne ⁊ numerus dr̃ infinitus, qͦd quũ ſemper adaugeri poſſit, ac nunq̃ deficiat, actu qͦdẽ ipſo ſuſceptus definiri inueniеť ſemꝑ. Eodẽ etiã modo demõſtrari poterit, ⁊ arenã eſſe, numero definitam. nec falſum fuiſſe Apollinem qui ſic cecinit.

Noui ego dimenſum pelagi, ⁊ numerum ſcio arenarum,
Vel ſi hoc non placet, Sic.
Noui ego quot numero fluctu voluantur arenę,
Et quantum oceani pateat menſura profundi.

Infinita enim ſi eſſet, adiunctus ei quũ fuerit hominuꝫ numerus, erit adhuc infinitioꝛ, qm̃ qͦd ex duobus cõponiť, alterutro fit maius. ſicq; erit infinito quoddaꝫ infinitiꝰ, qͦd minime oportuit. Specialiſſima igiť ſuapte natura determinanť, nobis tamẽ incognita, indiuidua determinatã quidẽ naturã non habẽt, qꝛ rurſus ac rurſus generanť, nobis tamẽ cognita, actu dum ipſa ſunt ſpẽs effectę, principiumq; habuerint generationis, ⁊ ſi minime quot ſint intelligantur. Nõ etenim quẽadmoduꝫ in ſpecialiſſimis ſpeciebus ita ⁊ in his quotuꝫ cognoſci poteſt, definitus ſiquidem, vt demonſtratũ eſt, horum numerus. [Quum ꝟo aſcendimus ad generaliſſima multitudinem ipſaꝫ in vnuꝫ colligere oportebit.] ¶ Declarat hoc loco quid accidat aſcẽdentibus a ſpecialiſſimis ad gñaliſſima, ⁊ quid deſcẽdẽtibus a generaliſſimis ad ſpecialiſſima. [Atq; itẽ magis genus.] Species eniꝫ cõprẽhenſiua tm̃ eſt particulariuꝫ indiuiduoꝝ, genus ꝟo ⁊ ſpecierũ ⁊ indiuiduoꝝ. De inferioꝛi etenim ad ſuperius hoc eſt ab indiuiduis ad generaliſſima ꝯſcẽdẽtibꝰ, multitudine quidẽ res coarctanť, minuũturq;. Vi vero atq; potẽtia dilatanť augẽturq;. ſpecies nãq; q̃ indiuidua ſunt multitudine pauciores. potẽtia ꝟo plures. Simili modo ⁊ ſpecieꝝ ipſaꝝ genera, quouſq; ad vnũ generaliſſimũ perueniať. atq; id non irrationabiliter, vnũ ſiquidẽ rerũ oium cauſa eſt atq; principiũ, quare quę generi gñaliſſimo proximiora, coanguſtanť multitudine, adaugentur ꝟo potentia. Quę cõtra ſunt ab eo ipſo remotiora, augentur numero, diminuũturq; potentia.

¶ Aſſignato autem genere ⁊ ſpecie quid ſit vtrũq; eoꝛũ, ⁊ genere quidẽ vno exiſtente, ſpeciebus ꝟo pluribus: (ſemper eniꝫ in plures ſpecies: diuiſio generis eſt) genus quidẽ ſemper de ſpecie ꝓ̃dicatur, ⁊ omnia ſuperiora de inferioꝛibus, ſpecies autẽ neq; de proximo ſibi genere neq; de ſuperioꝛibus, neq; enim cõuertitur. Oportet enim aut ęqua de ęquis ꝓ̃dicari, vt hinnibile de equo: aut maioꝛa de minoꝛibus, vt animal de homine: minoꝛa ꝟo de maioꝛibus minime. neq; eniꝫ dices animal eſſe hominem: quẽadmodũ hominẽ dices eſſe animal. De quibus autẽ ſpecies pręgdicatur: de ijs neceſſario ⁊ ſpeciei genus pręgdicabitur, ⁊ generis genus vſq; ad generaliſſimũ. ſi enim verum eſt dicere Socratem hominẽ, hominem autẽ animal. animal autẽ ſubſtantiã. verum eſt ⁊ Socrateꝫ animal dicere, atq; ſubſtantiã. ſemper enim cum ſuperioꝛa de inferioꝛibus pręgdicentur: ſpecies quidẽ de indiuiduis ꝓ̃dicabitur: genus aũt ⁊ de ſpẽ, ⁊ de indiuiduo. generaliſſimum ꝟo: de genere vel generibus ſi plura ſint media ⁊ ſubalterna, ⁊ de ſpecie, ⁊ de indiuiduo. dicitur eniꝫ generaliſſimũ quidem de oibus ſub ſe poſitis generibus, ⁊ ſpeciebus, ⁊ indiuiduis. genus aũt qͦd ante ſpecialiſſimũ eſt: de oibꝰ ſpẽaliſſimis ⁊ indiuiduis, ſolũ aũt ſpecies, de oibus indiuiduis. indiuiduum autem, de vno ſolo particulari.

¶ Propoſuerat Porphyrius de ꝓpoſitis quinque vocibus logice potius pertractare q̃ vt diximus nãliter aut diuinę. Poſtq̃ ꝟo docuit quę eſſet generis ac ſpeciei natura, viſuꝫ eſt etiã velle oſtẽdere, quẽadmodũ vtilis ſit eorũdem contẽplatio, ad ipſam differendi rationeꝫ, ſerme hoc pacto. Omnis quideꝫ diligens differendi ratio verſať circa demõſtrationẽ. Demõſtratio aũt cõſtat ex ſyllogiſmo. Syllogiſmus ex enũtiationibus. Enũtiationes ex duobus terminis, quoꝝ alter ſuppoſitum, alter ꝟo dicitur pręgdicatũ. Suppoſitũ auteꝫ id eſt de quo ſit ſermo, Pręgdicatuꝫ ꝟo qͦd de eo ipſo diciť, ſic, Socrates diſputat. Enũtiationis huius ſuppoſitũ eſt, Socrates, de quo ſit ſermo. pręgdicatũ ꝟo eſt, diſputat, qͦd de illo dicitur. Itemq; ⁊ ſic anima per ſeipſa moueť. ſuppoſitum eſt, aĩa. pręgdicatum aũt hoc, per ſeipſa mouetur. Itemq; ſic, homo eſt animal. ſuppoſitum eſt homo. pręgdicatuꝫ autẽ animal, atq; in omni ſimiliter enuntiatione docet, quę genera ſint, ⁊ quę ſpecies, hoc eſt quę quibus ſupponi, ⁊ q̃ de q̇bus pręgdicari debeant, atq; vt pernoſcamus quomodo inter ſe implicita ea. ſ. genera ⁊ ſpecies, efficiant enuntiationes, ex quibus vt dictuꝫ eſt fit ſyllogiſmus, circa quẽ tota differendi ratio verſať. Dicit, de ſpecie ſemꝑ pręgdicari debere genus, vt de homine aĩal, de aĩali ſubſtãtiã, non aũt de genere ſpeciẽ, quippe qm̃ nequaq̃ verum erit, ſi quis ſubſtantiã dixerit eſſe aĩal, aut aĩal, hoies, ac pꝫ id quideꝫ, de ſpeciebus ſemper ꝓ̃dicari debere genera, de generibus ꝟo ſpecies nunq̃. Intelligendum

Vtilis ⁊ ſpẽ cõtẽplationes vtiles ſunt ad differendi rationem.

Suppoſitum pręgdicatum.

Suppoſitus cõceſſuꝫ ſiue ſub: qd ſiſte ꝛẽ ſiue ꝓ̃dicatum quid.

gendū eſt aūt oportere ꝓdicata oīa, vel pluris eē q̄ ſuppoſita, vt hō ⁊ aīal, vel ſaltē ęq̄lia, vt hoi riſibile, inuicez eni3 de ſe ęq̄lia ꝓdicanť, vt enim dicim⁹ hō eſt riſibilis, ita ex diuerſo dicimus riſibile eſt hō. ⌊ Et oīa ſupiora de inferioribus. ⌋ Vt ſubā de corpore, corpus de animāte, aīans de aīali, aīal de hoīe. ⌊ De qbus aūt ſpēs ꝓdicantur de his ⁊ ſpēi genus ⁊ gn̄is genus neceſſario vſq ad generaliſſimū pręḋicabiť. ⌋ Aliud tradit ꝓceptū, ⁊ ipm ad diſſerēdi rōnē nō inutile, eſt aūt hō. De quo ſpēs ꝓdicatur, de eodē ⁊ ſpēi genus vſq3 gn̄aliſſimū ꝓdicabiť. Vbi cū, de Socrate ꝓdicať hō, deq3 hoīe aīal. Aīal igiť ⁊ de Socrate ꝓdicabiť. Itez, de aīali pręḋicať id qđ eſt aīans, igiť ⁊ de hoīe ⁊ de Socrate. de aīante corpus, igitur ⁊ de aīali, ⁊ de hoīe, ⁊ de Socrate. de corpore ſubſtantia, ſubſtātia igiť, de corpore, de aīante, de animali, de homie, ⁊ de Socrate pręḋicabiť. ⌊ Generaliſſimū eni3 de oībus quę ſub ſe ſunt generibuſq3 ⁊ ſpeciebus ⁊ indiuiduis ꝓdicať. ⌋ Si eni3 verū illud eſt ſupiora ſemꝑ de inferioribus ꝓdicari, manifeſtū quidē generaliſſimū de omnib⁹ quę ſub ſe ſunt generibus atq3 indiuiduis pręḋicari.

℄ Indiuiduū autē diciť Socrates, ⁊ hoc albū, ⁊ hic veniēs Sophroniſci filius, ſi ſolus ſit ei Socrates filius. Indiuidua aūt dicuntur hmōi, qm̄ ex ꝓprietatib⁹ cōſiſtit vnūqđq3 eoꝝ, quaꝝ collectio nūq̄3 in alio eadē erit. Socratis eni ꝓprietates nūq̄3 in aliquo alio particulariū erūt eędē. ex ꝟo quę ſunt hoīs ꝓprietates (dico aūt eius q eſt cōis) erūt eędē in pluribus, magis aūt ⁊ in oībus particularibus hominibus. in eo qđ homines ſunt.

℄ Apponēs demōſtratiuū illud ꝓnomē hoc, effecit particulare idipſuz vl'e qđ demōſtrauit, ꝑ ſe enim albū vl'e. ⌊ Quoꝝ cōgregatio nūq̄3 in aliquo alio eadez erit. ⌋ Nō dixit quoꝝ vnūqđq3 ſed quorum ꝯgregatio, illud enim vnūqđq3 ⁊ in alijs exiſtere poteſt, cūcta aūt ſimul nulli. ⌊ Vl'is quidez hoīs ꝓprietates fieri eędē pn̄t in plurib⁹, at ꝟo Socratis in aliquo alio nequaq̄3. ⌋ Hoīs itaq3 proprietates ineſſe poterunt ⁊ particularibus hoībus, vt ħ aīal rōnabile mortale, ⁊ eiuſmodi. Intelligendū eſt aūt hoc loco, genera, ſpēs, ⁊ indiuidua, hīe quaſdā ꝓprietates, ac gn̄is ⁊ ſpeciei ꝓprietates inexiſtere in plurib⁹, indiuiduoꝝ aūt in illo ſolo cui inſunt, Indiuiduo. V.g. Aīalis ꝓprietates ſunt ſubā, aīatū, ⁊ ſenſitiuū. inerunt autez plurib⁹, hoi, equo, cani, ⁊ cęteris. Hoīs autē ꝓprietates ſunt, aīal rōnabile mortale, mētis ac ſciē capax, q̄ oībus inexiſtēt hoīb⁹. Socratis ꝟo ꝓprietates ſunt eſſe ꝑhm, caluū, vētroſuz, Sophroniſci filiū, Atheniēſem ⁊ eiuſmodi. Quoꝝ qdē vnūqđq3 ꝑ ſe pōt ⁊ in alijs exiſtere, inuenienť nāq3 ⁊ alij, calui, ſimi, ꝑhi, Athenienſes, ⁊ forſitaſſe ēt Sophroniſci filij. Cōgregatio ꝟo q̄ facta fuerit ex hiſce oībus, ꝑhm. vz. caluū, ſimū, vētroſuz eſſe eodē ipſo tēpore niſi in ſolo Socrate exiſtere non poterit.

℄ Cōtineť igiť idiuiduū qdē ſub ſpē: ſpēs aūt ſub gn̄e. Totū. n. qddā eſt gen⁹: indiuiduū3 aūt ps: ſpēs ꝟo ⁊ totū eſt ⁊ ps. ſed ps qdez alteri⁹: totū aūt nō alterius. ſ3 in alijs, i ptib⁹ eni3 totū eſt. ℄ De gn̄e igiť ⁊ ſpē. ⁊ qd gn̄aliſſimū, ⁊ qd ſpāliſſimū. ⁊ q̄ genera eadē, ⁊ ſpēs ſint: quę ēt indiuidua, ⁊ quot modis genus ⁊ ſpēs dicantur, ſufficienter dictū3 eſt.

℄ Totū, qua reſpicit indiuiduū, ps q̄ reſpicit gen⁹. ⌊ Sed ps quidē alteri⁹, totū ꝟo nō alteri⁹ eſt, ſed in alijs. ⌋ Totū eni3 ⁊ ps ſunt ad aliqđ. Eoꝝ aūt q̄ ad aliqđ ſunt, q̄dā ꝑ rectū caſum ꝓferunť ſic, dn̄s ⁊ ſeruus, q̄dā ꝟo ꝑ obliquum ſic, pr̄ filij pr̄ ꝑ genitiuū. ꝑ datiuū ſic, amicus amico amicus. ꝑ accuſatiuū ſic, amatus amatorē amat, atq3 idcirco dixit, ps qdez alterius, totū ꝟo in alijs. dicimus eni3 ptē tot⁹ eſſe ptē. Nō ſic aūt totū partis totū, ſiquidē ex vna ſola pte nunq̄3 diceť cōponi totū, ſ3 ex plurib⁹. Quare illic relationē facimus ꝑ genitiuū. hic ꝟo ꝑ ablatiuū, ex plurib⁹ nāq3 ptib⁹ neceſſe eſt fieri idipſ3 totū, qđ ex Platonis Parmenide fere ſumptū. Pulchre igiť dixit, totū ꝟo nō alterius, ſ3 in alijs. Intelligēdum eſt aūt, nō ꝑ ſingularē mō, ſed ꝑ pluralē genitiuū potuiſſe dici, ħ mō. Totū partiū eſt totū, ſed cōez potius dicēdi conſuetudinē ſecutus Porphyri⁹, maluit ꝑ ablatiuū. ⌊ Quędā ⁊ gn̄a ⁊ ſpēs ſunt. ⌋ Scil3 ſubalterna, hęc nāq3 ⁊ gn̄is ⁊ ſpēi rōnē eadē hīe pn̄t. ⌊ Et quot modis genus ac ſpecies dicanť. ⌋ Genus tripl'r. Species ꝟo dupliciter.

Totū ⁊ pars ſūt ad aliqđ.

℄ DE DIFFERENTIA. CAP. IIII.

Differētia ꝟo ⁊ cōiter, ⁊ ꝓprie: ⁊ ꝓpriſſime diciť. Nā3 cōiter qdē differre alteꝝ ab altero dr̄: qđ alteritate differt quocunq3 mō, vel a ſeipſo vel ab alio. differt eni Socrates a Platone alteritate: ⁊ ipſe a ſeipſo ⁊ puero, ⁊ viro, ⁊ faciēte aliqđ, vl' quieſcēte: ⁊ ſemꝑ in aliquo mō hn̄di ſe alteritatib⁹ ſpectať. Proprie aūt differre alteꝝ ab altero dr̄: qn̄ inſeparabili accn̄te alterū ab altero differt. Inſeꝑabile ꝟo accn̄s eſt, vt cęſitas oculoꝝ, aut naſi curuitas, aut cicatrix cu3 ex vulnere occalluerit. Propriſſime autez differre alterum ab altero diciť: qn̄ ſpecifica dr̄ia differt. quēadmodū homo ab equo ſpecifica differētia, differt rationalis qualitate.

QVAM ob cām, quū dr̄ia prior ſit q̄ ſpēs, ꝓpoſita tn̄ ſpecies fuerit, iā diximꝰ. Nūc itaq3 de dr̄ia locutur⁹, ſupra dicta quoq3 regula vtiť, eius ipſi⁹ ſignificationes enumerādo. Verū enimuero vt q̄ dicēda erunt, ꝑſeq facil'r poſſimus, ꝓus hęc pnoſcēda. Dr̄ia, nihil qdē aliud ē q̄ rerū diſſimilitudo, ſiue vt verbū verbo reddamus, alteritas, alteritas, id eni eſt ἑτερότης vl' ſeꝑabilis ac ſ3 qd accn̄s, q̄. vz. ab illis i qb⁹ ineſt ſuapte nā ſepať. V.g. Qui ſtat ⁊ q ſedet, q̄q̄3 ille q ſtat ſedere, hic q ſedet ſtare poſſit, differūt tn̄ ħ q2 ille ſtat, hic ꝟo ſedet. Dr̄ hęc ſeꝑabilis, ⁊ ſm accn̄s dr̄ia, Porphyri⁹ eaz vocat cōez, eo q2 nō determinate in aliquo ineſt, ſed cōiter in oīb⁹. Vel pror ſus inſeꝑabilis, q̄. vz. minime ſeparať. Inſeꝑabilis rurſus vel ꝑ ſe exiſtit, ſubīę nāę cōpletiua, vt hoīs, rōnabile mortale, differim⁹ enim a brutis ħ, qđ nos ⁊ rōnis ⁊ orōnis pticeps ſumus, illa ꝟo penitus expertia, vel per accn̄s nulli⁹ rei effectiua, vt naſi aduncitas, ſimitas, oculoꝝ glaucitas ⁊ eiuſmodi. differunt nāq3 inter ſe, hic q2 ſimus, ille ꝟo q2 aqlin⁹. Dictę aūt hę dr̄ię ſ3 accn̄s, qm̄ nihil ad ſubiectę rei ſubāz cōferūt. Itē, ⁊ inſeꝑabiles q2 nequaq̄3 aptę natę ſunt poſſe a ſubīo ſeꝑari, nunq̄3 eni3 poterit hō nō eē rōnabilē mortalē, nūq̄3 ⁊ Socrates poterit nō eē ſimū, ac Socratē eē. Verū hę q̄ ꝑ accn̄s nulli⁹

Quid dr̄ia.

Seꝑabilis ⁊ iſeꝑarabilis ē differentia.

Dfferēʒ aliæ cōmunes, aliæ proprie, aliæ pluſq̄ proprie.

dicunt̃ rei effectiuæ, dictæ a Porphyrio ꝓpriæ, qđ deter/minatæ inſit in aliquo, eē ſymū ⁊ eſſe aquilinū, illæ vero q̄ ꝑ ſe ſunt ſubiectæ māæ cōpletiuæ, vt rōnabile mortale, dictæ a Porphyrio pluſq̄ propriæ. Diuerſaʒ naq; ſiue in latino vocabulo interdum variis, diſſimilitudinuʒ, aliæ cōes, aliæ ꝓpriæ, aliæ ⁊ pluſq̄ ꝓpriæ. Cōes dĩæ ſunt, quæ per accidēs ſunt ſeparabiles. ꝓpriæ cōtra, quæ ſunt ꝑ ac/cidēs inſeparabiles. pluſq̄ propriæ vero, a ſubiecta mā prorſus inſeꝑabiles, ac non irrōnabiliter q̄dē hic dĩſta/xat agit̃ de pluſq̄ propriis. Phs eniʒ circa ea potiſſimū verſat̃ q̄ cōferunt ad ineūdā ꝑbīæ rōnē, diuiſiōi. Hac diſ/ſtitutaʒ, diuiſio aūt ⁊ diffinitio nunq̄ ab aliquo acciñti ſuſcipiunt̃, niſi ex ſubſtātiuis, quales ſunt hæ quæ pluſq̄ ꝓpriæ dicunt̃ dĩæ. Prima vero dĩaꝝ diuiſio hæc quā di/ximus, ſupra diuiſio aūt quæ ſequit̃ hæc. [Differentiaꝝ aliæ ſubiectuʒ ἀλλοῖον eſſe faciunt, aliæ ἄλλον.] ἀλ/λοῖον aūt frater id dicit̃, qđ ex accidētibus ita immutatū eſt vt vix agnoſcas idē eſſe, noſtri modo diuerſum, mō alienū, modo diſſimile dixerunt, ἄλλον vero qđ per ſe ab altero penitus differt, nos aliud dicimus. Cōes itaq; ac propriæ dĩæ ſubiectū faciunt eſſe ἀλλοῖον, hoc eſt a ſeipſo diuerſum, vt ſedere ⁊ ſtare ſymū ⁊ aquilinū eē. Pluſq̄ ꝓpriæ vero ἄλλον aliud, vt rōnabile ⁊ irrōnabi/le. Ex. g. ab aſtante Socrate, ſedens non alius dicetur So/crates, ſed diuerſus, ⁊ ab homie equus nō diuerſus, ſed alius. Illud enim accidentiū varietateʒ ſignificat, hoc vero ſubſtātiæ. Tripliciter itaq; quū dĩæ dicātur, cōiter, pro/priæ, ac pluſq̄ propriæ, de his quæ pluſquā propriæ ſunt apud Phos ſermo, propriæ nāq; ⁊ cōes ad generū diui/ſionē nil quicq̄ cōferunt. Nemo enim dicet, aīaliuʒ alia ſtant, alia ſedent, aquilina alia, alia ſyma, niſi fortaſſe q̄ iampridē deſiperit, ſi igit̃ ad diuiſionē inutiles, erunt ⁊ ad diffōnem, ac dūtaxat pluſq̄ propriæ dĩæ neceſſariæ. [Et pluſq̄ propriæ dicat̃.] Dicatur inquiens, ſignifica/uit id nomen poſuiſſe, cōſueuerunt enim antiqui quum vulgato nomine vterētur dicere dicit̃, vocat̃, ⁊ eiuſmo/di, quū vero ipſi nominatur, poſuiſſent, vocet̃ vel dicat̃. [Differt enim a Platone Socrates alteritate.] Qua ho/mines quidē non differunt, ſed qua hic fortaſſe ambu/lat, ille vero ſedet. [Et ſemꝑ in hoc quō hʒ alteritatib⁹.] Hoc eſt in differētiis quæ ſunt ſm accñs, illud eni quō hʒ, poſuit ꝓ eo qđ dici ſolet ſm accñs, accñs nāq; ſolo eo qđ eſt quō hʒ cōſiderat̃. [Quēadmoduʒ ab homine equus differt ſpecifica differentia.] Ideſt qualitate ſpe/ciei expletiua, vt eſt rationalis, animal nāq; ſuſcipiens mortale rationabile facit hominē, mortale vero ⁊ irratio/nabile, equū, canem, ⁊ id genus, cætera ratione ⁊ oratio/ne carentia animalia, quæ differentiæ appoſitæ generib⁹ efficiunt ſpecies, vnde ⁊ ſpecificæ dictæ.

Vlr ergo oīs dĩa addita alicui alteratum facit. ſed eæ quidē quæ ⁊ cōiter ⁊ ꝓpriæ ſunt, alteratū faciunt: quæ vero propriiſſime aliud. Quæ quidē igit̃ aliud faciūt ſpecificæ vocan/tur: illæ vero quæ alteratum, ſimpliciter diffe/rentiæ. aīali enim aduenſens rationalis dĩa, aliud fecit, eius autē qđ eſt moueri, alteratuʒ ſolum a quieſcente fecit. quare hæc quidem aliud: illa vero alteratum ſolum fecit.

Differentiaꝝ inquit aliæ aliud faciunt, aliæ vero diuer/ſum. Quæ aliud efficiūt ꝑ ſe, q̄ vero diuerſuʒ, ꝑ accidēs di/cunt̃ ac ſeparabiles. Separabilē aūt dico cōemq; ⁊ pro/priā, propria quidē ſeparabilis in intelligentia, poſſum enim Socratem aquilinū intelligere, ventre gracilē, co/matum, ⁊ eiuſmodi, ac tamen Socrates manebit, pluſq̄ vero ꝓpria ſeparari nequaq̄ poterit, neq; per ipſam mē/tis imaginationē, eiuſmodi enim hō vt pter rōnabile ⁊ mortale intelligi nunq̄ poſſit. Oēs nāq; hoīes rōnabi/les, oēs ⁊ mortales. Symū igitur quēpiam aquilinū, rur/ſus ⁊ aquilinū ſymū intelligere quidē poterimus, nō ſic pter rōnabile ⁊ mortale hoiēʒ, aliter enim amplius non eſſet hō. Proprias igitur atq; cōes differētias ſeparabi/les manifeſtuʒ. Quum enim qs modo ſtans ſederit aut mō ſedens ſteterit, non fit ab ſeipſo alius ſed diuerſus. Qđ ipſum vtriuſq; poetæ authoritatibus cōprobabit̃. Noſter de monitore Hectore loquens, ſic.

Quantum mutatus ab illo
Hectore qui redit exuuias indutus Achilli
Vel Danaum Phrygios iaculatus puppibus ignes.

Græcus vero de Vlyſſe, ſic. ἀλλοῖός μοι ξεῖνε φάνης νέον ἢ τὸ πάροιθεν. Quē locuʒ ex quintodecimo odyſ/ſeæ, pagina tertia, ne forſan ⁊ in q̄rendo labores, ita nos tibi interpretati ſumus, ac multo ante nos varie in locis tuus Maro. Verba ſunt Telemachi ad Vlyſſem patrē, a Pallade iam immutatum, ſic.

Hoſpes mi dudum appares diuerſus ab illo
Qui fueras, qualis mihi nunc quantuſq; videris?
Non eadem veſtis, non vultus, non color idem,
Sed certe, o, quis in cæleſti e ſanguine diuum:
Sis felix, tandemq; mei miſerere laboris,
Sis felix, equidem ipſe tibi ſolēnia ſacra
Et ſimul ante aras ſtatuam ſolēnia dona.

Ecce Vlyſſem poeta non alium dixit, ſed diuerſuʒ ac ſibiipſi diſſimilē. Quinetiaʒ ⁊ ſi aquilinus quis ſymus eſſe intelligatur, ⁊ contra quis ſymus aquilinus, non ob id alius fiet, ſed diuerſus, poterit nāq; ille idem eſſe nō aquilinus. [Quæ vero aliud efficiunt differentiæ ſpecifi/cæ.] Quoniam vt diximus ſpecieruʒ ſunt effectrices, ra/tionabile nanq; non diuerſum eſſe faciet hominem ab equo, ſed alium, alia vero ea dicimus quæ ſubſtantia ipſa differunt, veluti homo ⁊ equus.

Addidit interpretis

Scdm igitur aliud facientes differentias: diuiſiones generū fiunt in ſpecies, ⁊ diffini/tiones aſſignant̃: quæ ſunt ex genere ⁊ hmōi differentiis. Scdm autē eas quæ ſoluʒ alte/ratum faciunt: alteritates ſolum conſiſtunt: ⁊ aliquo modo ſe habētis permutationes.

Dicimus enim aīal, aliud eſt rōnabile, aliud irrōnabi/le, mortale aliud, aliud imortale, ex qua diuiſione diffi/nimus hoīeʒ ſic. Homo eſt aīal rationabile mortale.

A ſuꝑiorib⁹ ergo rurſus inchoāti dicēdū, dĩaꝝ quideʒ alias eſſe ſeparabiles, alias vero inſeꝑabiles. moueri eniʒ ⁊ q̄ſcere: ⁊ ægruʒ eſſe ⁊ ſanū eſſe. ⁊ q̄cūq; his ꝓxima ſunt, ſe/parabilia ſunt. at vero aq̄linuʒ eſſe, vel ſymū, vel rōnale, vel irrationale: īſeparabilia ſunt. Inſeparabiliū autē aliæ quidē ſunt ꝑ ſe, aliæ vero per accñs. Naʒ rōnale ꝑ ſe ineſt homini ⁊ mortale ⁊ diſciplinæ eſſe ſuſceptiuū. at vero aquilinū eſſe, vel ſymū per accñs, ⁊ nō ꝑ ſe.

Perfectiorem hoc loco diuiſionē facit a principio re/petitam hoc modo. Differentiarū aliæ ſunt ſeparabiles aliæ inſeparabiles, hac diuiſione diſcernūtur cōes a ꝓ/priis ⁊ pluſq̄ ꝓpriis, rurſus. Differētiarū aliæ aliud ef/ficiunt, aliæ diuerſum, hac diſcernuntur pluſq̄ ꝓpriæ a

propriis

propꝛijs ꝛ cōībus. Ex hm̄oi ꝟo dif̃arū diſtinctionibus fient iugationes ſex. Separabilis ꝛ inſeparabilis, diuerſum efficiens ꝛ aliud efficiens. Separabilis ꝛ diuerſum efficiēs. Separabilis ꝛ aliud efficiens. inſeparabilis ꝛ diuerſuꝫ efficiens. Inſeparabilis ꝛ aliud efficiens, quoruꝫ non cōſtitutiuę ſunt, ſeparabilis ꝛ inſeparabilis. diuerſum efficiens ꝛ aliud efficiens. item ſeparabilis ꝛ aliud efficiens, vt quę nil quicꝙ conſtituāt. Cōſtitutiuę ſunt reliquę tres. Separabilis ꝛ diuerſuꝫ efficiens, quę ꝛ cōis dicitur. Inſeparabilis ꝛ diuerſum efficiens, propꝛia. Inſeparabilis ꝛ aliud efficiens, pluſꝙ propꝛia, hoc modo.

	Separabilis ꝛ inſeparabilis	
	Diuerſuꝫ efficiēs ꝛ aliud efficiēs	Nō ꝯſtitu[ti]ue
Cōmunis	Sepabilis ꝛ diuerſuꝫ efficiēs	
	Separabilis ꝛ aliud efficiēs,	
Propꝛia	Inſepabil' ꝛ diuerſuꝫ efficiēs	Cōſtitutiuę
Pluſꝙ ppa	Inſeparabilis ꝛ aliud efficiēs	

℄ Separabiles ergo ac ſubiectā rem diuerſaꝫ efficiētes, vt ſedere/ſtare/deambulare/ꝛ eiuſmodi dicunt̃ eē cōes. Inſeparabiles ac diuerſaꝫ rē ſubiectā efficiētes, vt ſymitas/aquilinitas/ꝛ eiuſmodi, propꝛię. Inſeparabiles atqꝫ aliud efficiētes, vt rōnabile/irrōnabile/mortale/ꝛ imortale. Pluſꝙ ppꝛię. Illa aūt iugatio ſepabilis ꝛ aliud efficiens, nō ꝯſtitutiua, ideo facta eſt, qđ rōnabile per ſe ineſſet hoi. Quaten⁹ enim hō, hō ois rōnabilis, at ꝟo ſtare/ſedere/nigrū/albū/aquilinū/ac ſymū eſſe, nō per ſe, ſꝫ p acciñs inhęrebit. Nunꝙ eniꝫ quaten⁹ hō, dicet̃ quis albus/niger/ſymus/vel qđ eiuſmodi aliud, ſic nāqꝫ opoꝛteret oēs hoies ꝛ nigros ꝛ aqlinos eſſe, ꝛ ſi qs/vel ſymꝰ/vel niger eſſet, hoieꝫ non eſſe, qđ valde abſurdū. Quāꝫ igitur rem ex parte diuerſaꝫ efficiat hm̄oi iugatio ſeparabilis ſ. atqꝫ aliud efficiens, haud irrationabiliter quidem inter non conſtitutiuas eam annumerauimus.

℄ Illę igit̃ q̄ p ſe ſunt, in ſubę rōne accipiunt̃, ꝛ faciunt aliud. Illę ꝟo quę ſm̄ acciñs, nec in ſubę rōne accipiūtur nec faciūt aliud, ſed alteratū. Quę qdē igit̃ p ſe ſunt, nō ſuſcipiunt magis ꝛ minus. quę ꝟo p acciñs (etſi inſeparabiles ſint) intēſionē accipiūt ꝛ remiſſionē. nā neqꝫ genus aut magis ꝛ minus p̄dicatur de eo cuius fuerit genus, neqꝫ generis differētię ſm̄ q̄s diuidit̃. ipſę eniꝫ ſunt q̄ vniuſcuiuſqꝫ rōneꝫ cōplent. eſſe aūt vnicuiqꝫ vnū ꝛ idem: neqꝫ intenſionē, neqꝫ remiſſionē ſuſcipiens eſt. aquilinū autē eſſe, vel ſymū, vel coloratū, aliquo modo ꝛ intēdit̃ ꝛ remittitur.

℄ In ſermone ſubſtātię hoc eſt declarāte rei ipſius nāꝫ, ſcilꝫ in diffōne, q̄ ex gñe ſit ꝛ cōſtitutiuis ſiue ſpecificis differētijs. Nō ſuſcipiūt magis ꝛ minus. Hoc quoqꝫ ſratr ex philebo, nō eniꝫ dicet̃ magis minuſue mortalis hō, aut minus magiſue rōnis particeps alius alio, pueri ſiquidēꝫ ꝛ ſi ab organo impediant̃ ad rōnis effectū ſuſcipiēdū, ſunt tñ ꝛ ipſi rōnabiles. Intelligendū eſt autēꝫ illa ſuſcipere magis ac minus, q̄ in eodē exiſtūt ſubiecto ꝯ̃ria, inuicēqꝫ admiſcētur, vt albū nigro, nigruꝫ albo, alicubi magis, alicubi minus. In ſubſtantijs ꝟo id nequaꝙ accidere, vt magis ac minus ineſſe in ipſis poſſit, qm̄ neqꝫ ꝯ̃rium quicꝙ eſt ſubſtantię, neqꝫ rōnabile ꝛ irrationabile in eadem ſubiecta materia conſiſtent.

℄ Qđ ſi diceret quis, cur ergo Ariſto. in pdicamētis dixit. Subſtantiā eſſe ꝛ pmo ꝛ principalr ꝛ maxime dictā. dicens enim maxime, magis ac minus eaꝫ ſuſcipere ſignificauit. ℄ Rñdebimus pmū quidēꝫ, ſic locutum Ariſtotelē ad noſtrā cognitionē reſpexiſſe, pmāqꝫ ꝛ maximā ab eo dictā, indiuiduā, qđ a nobis prius compꝛehēderetur cognoſcereturqꝫ magis. Ex ea enim ꝛ ſpe ꝛ ſcientia adaucti, pꝛoficiſcimur ad ſecundā, hāc quę fit per genera ꝛ ſpecies. Deinde ſi collocare quiſpiā vellet in ſubſtantijs, magis ac minus, non erit in his ſubſtantijs quę habēt latitudinē. Quippe qm̄ homo nō magis homo magiſqꝫ ꝛ rōnabilis homie, neqꝫ magis, aial, bo, ue, equus, aut hiſce hō. Sed in his ſolum quę altitudinē. qm̄ ſuperna infernis ſemper ꝛ integriora ꝛ meliora. ꝟbi gratia ſic. Rationabile ipſum magis quidem erit in mēte, in aīa minus, magis adhuc in dęmonibus, minus in cęleſtibus corporibus. Sunt nāqꝫ ꝛ ipſa aiātia rationabilia, magiſqꝫ in hiſce q̄ȝ in nobis. Item ſubſtantia magis in aiali q̄ȝ in hoie, aial autēꝫ magis in hoie q̄ȝ in Socrate, qm̄ non cōtinenter ſubſtātia ineſt Socrati, ſed intermedio aiali. Permanifeſtū ergo idipſum magis, magis ſuſcipi ab his quę ꝯtinenter aliqđ ſuſcipiunt, q̄ȝ quę poſteriora ſunt ꝛ intermediata, pulchre igitur dictū magis ac minus non ſuſcipi niſi ab his quę habēt latitudinem. Quę ꝟo per accidēs ſunt, ꝛ ſi inſeparabiles, intēſionē tñ remiſſionēqꝫ ſuſcipiunt. Intēſionem ac remiſſionē, hoc eſt magis ꝛ minus. Hęc aūt noīa per tranſlationē ſunt a chordis ſumpta, q̄ illic in cytharā intēſę cōſtrepāt vehementius, remiſſę ꝟo lāguidius. Vehementeꝫ igit̃ rei compꝛehēſionē vocarunt Phi, intenſionē, minoreꝫ ꝟo, remiſſionē. Atqꝫ hę ſunt quę vniuſcuiuſqꝫ rei rationē complent diffę. Quę perficiunt ſubaꝫ, ꝯficiunt diffinitionē. Diffinitiones autē eiuſdē rei eędem ſunt ſemp vt h̃. Hō eſt aial rōnabile mortale, ſemp eni idē, idē id erit, neqꝫ intēſionē remiſſionēue ſuſcipiet vnꝙ, vt dicat̃ eſſe non eſſe, magis minuſue aial rōnabile hō. Vel colorari. Hoc eſt albū vel nigrū fieri. Intendit̃ ac remittitur. Eſt enim aliud alio albius nigriuſqꝫ.

℄ Cū igit̃ tres ſpēs diffę conſiderent̃, ꝛ cū hę qdē ſint ſepabiles, illę ꝟo inſepabiles. ꝛ rurſus, iſeparabiliū cū hę quidē ſint p ſe, illę ꝟo p acciñs. rurſus eaꝫ q̄ p ſe ſunt diffaꝫ, alię qdē ſunt ſm̄ quas diuidimus genera in ſpēs, alię ꝟo ſꝫ q̄s ea q̄ diuiſa ſunt ſpecificant̃. vt cū p ſe diffę oēs hm̄oi aialis ſint, aiatuꝫ ꝛ ſenſitiuū, rōnale ꝛ irrōnale, mortale ꝛ imortale, aiati qdē ꝛ ſenſitiui dr̃ia cōſtitutiua eſt ſubſtātię aialis (eſt eniꝫ aial: ſuba aiata ſenſitiua) mortalis ꝟo ꝛ imortalis dr̃ia, ꝛ rationalis ꝛ irrationalis, diuiſiuę ſunt aialis diffę. per eas eniꝫ genera in ſpecies diuidimus.

℄ Rōnabilr quidēꝫ hāc Porphyrius neglexit docere, demōſtraturus q̄ ad diuiſiuā, diffinitiuāqꝫ rōneꝫ pertinerēt. dicit igit̃ ſic, Specificaꝫ diffaꝫ alię ſunt ꝯſtitutiuę, alię ꝟo diuiſiuę, nō alię atqꝫ alię, ſꝫ eędē. Alicubi eniꝫ ſiūt diuiſiuę, alicubi ꝯſtitutiuę, alr atqꝫ aliter ſumptę ſm̄ mō, rōnabile ꝛ irrōnabile, mortale ꝛ imortale, aialis ſūt diffę diuiſiuę, aial nāqꝫ in ea ipſa diuidit̃. Qđ ſi q̄ adiūgi poſſunt ſimul capiant̃ ſ. rōnabile ꝛ mortale fient cōſtitutiuę hominis differentię, conſtituitur nāqꝫ ex his hominis natura, ac manifeſtum quidem diuiſiuas differentias, ad diuiſiuā rationē q̄ȝ maxime pertinere. Cōſtitutiuas ꝟo ad diffinitiuaꝫ, quādo hęc genera in ſpecies

Solutio.

Quę diff̃ ſuſcipe magis ꝛ minus.

Dubitatio.

diuidi,neq̃ diffões tradi alr̃ q̃ ꝑ eas pſſit. Intelligẽdũ eſt autẽ ex his ſimul adiugatis,rõnabili.ſ.ꝛ irrõnabili, mortali ꝛ imortali,quatuor effici poſſe iugationes,quarũ tres erũt conſiſtẽtes,inconſiſtẽs vna,hoc modo.

Rationabile mortale. Rationabile imortale.
Irrationabile mortale. Irrationabile imortale.

❡ Ecce vt tres conſiſtunt,rõnabile mortale, hõ,rõnabile imortale,dęmon,irrationabile mortale,equus. Neq̃ uero amplius quicq̃ erit irrõnabile imortale, q̃q̃ contra ſentire videtur Poeta,quũ ait, ἀλλ' ἀθάνατον κακόν ἐστιν, Quem locum ex 12mo Odyſſeę ita nos interpretabimur, Verba ſunt Circes ad Vlyſſẽ de Scylla,quã ſe debellaturum comminabatur ſic.

Vix ea fatus eram,reſpondit diua dearum.
Ah miſer infelix,etiam num bellica facta
Immenſuſq̃ labor curę tibi:pone furorem,
Illa quidem non eſt mortalis,at improbum ꝛ atrox
Immortale genus,bello inſuperabile monſtrum
Non quiſquam ferro,non quiſquam viribus vllis
Illius imperium fugere aut vitare valebit,

❡ Si igitur quęratur,ſit necne irrõnabile aliqd imortale. Opinati quidẽ ſunt nõnulli infimũ qddã genus eſſe irrõnabiliũ dęmoniorum. Nõnulli contra pnegarint,qd imortale ẽ obijciẽtes,id rõnabile oĩno eẽ oportere,deueniendũ erit ad ſubaſ,atq̃ illic ſi verũ erit,adinuenietur mõ q̃ ſupius ſic. Aĩans ꝛ inanimũ,ſenſibile ꝛ inſenſibile,fietq̃ ex his iugationes cõſiſtentes tres, inconſiſtens vna,hoc modo.

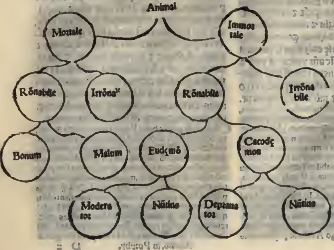
Animans ſenſibile Inanimum ſenſibile
Animans inſenſibile Inanimum inſenſibile.

❡ Aĩans ſenſibile ẽ brutũ.aĩans inſenſibile,plãta. inaĩaſ inſenſibile,lapis.inaĩum uero ac ſenſibile nihil. Quicqd eniz ſenſum hz,multo magis ꝛ aĩaz, vbicũq̃ etenĩz vitalis aĩa, non oĩno ꝛ ſenſitiua,at vbi ſenſitiua, illic oĩno erit ꝛ vitalis. Nõ erit igitur ex irrõnabili ꝛ imortali ſuperior illa iugatio,cõſiſtẽs. Num ergo Ammoni ꝛ totius pħię parens mentietur Homerus:periculoſa nimiũ frater eſt oĩs interpretatio,vbi verborum vis aut neſcitur aut diſſimulatur, vbi aliã qui ſcripſit,qui interpretatur aliã eiuſdẽ verbi ſignificationẽ acceperint,facile eniz ſi ei rei ꝑuiſum nõ fuerit, ꝛ noſmet in errorẽ trudemus, ꝛ alios, λογικὸν igitur gręci quum dixere,id intelligi voluerunt qd rõnis ꝛ orõnis. Vtrũq̃ eniz λόγος,ꝑceps eſſet,niſi vnico verbo quã id vellẽt,relicta altera pte ſignificatiõnis,rõnabile, ἄλογον uero contra qd rõne ꝛ oratione prorſus careret,nos id nũc irrõnabile,olim noſtri Mutũ ꝛ Brutũ,vt Mutũ eſſet orõni oppõm, Brutũ uero rõni. Eſto itaq̃ hoc horum verborum ꝓprietas, vt quum rõnabile dicimus λογικὸν intelligatur,rõnis ꝛ orõnis particeps,quũ uero irrõnabile, qd illorum ſit expers,nouã quãdã aĩalis diuiſionẽ efficiemus homericã ac de cęlo petitã,hoc modo,aĩal,mortale ꝛ imortale.mortale rurſus ꝛ immortale,rõnabile ꝛ irrationabile. Rurſus mortale rõnabile ꝛ imortale rõnabile,bonũ aliud/aliud malũ.mortale rõnabile,hõ.mortale irrõnabile,equus.imortale rõnabile,dęmon.imortale irrõnabile Scylla Caribdis.mortale rõnabile bonũ, Socrates.mortale rõnabile malũ,melitus. imortale rõnabile bonũ,Eudęmon.imortale rõnabile malũ,Cacodęmon,Eudęmon aũt alij ſunt q noſtras actiones moderantur,qualis fuit in Socrate,alij qui qd bonũ malũue futurũ ex aliqua re eſt pnuntiãt,dici ob id gręco vocabulo ἄγγελοι qualis in fratre tuo,Cacodęmonũ uero alij q humanas actiones pcipitãt quos vulgo diabolos vocãt,qualis fortaſſe in Melito, alij qui q̃b9 caueri amplius non põt iamiam futura mala denũciant, qualis q a Caſſio noctu Athenis paulo ante exitũ viſus eſt,triſtes ſemper atq̃ infelices nuntij,hoc modo.

Alogõ qd.

Videas pſellum in libro de demonibus ſ bonis ꝛ malis.

❡ Dicerẽ tibi atq̃ affirmarẽ,qui dextra occurrãt,qui ſiniſtra,qui quibus numeris vtantur,ſi mihi id exploratum ſatis eſſet,nã quũ aliqñ ꝑnotaſſez,mutare deinceps rurſus ac rurſus ſoliti ſunt oĩa,vt plane dignoriz,nolle eos rões ſuas teneri,ſed qd mihi potius futurorum pſenſio, q̃ diſciplina:ingratus tñ ne ſim,nã dudũ neſcio qd mihi minantur,Sacra quoq̃ debebo,qui me participẽ diuinitatis eſſe voluerũt,qui me maximis multiſq̃ rerũ periculis ſoſpitarũt,quorum munus eſt, ꝛ qd viuo, ꝛ quod nomen quantulumcũq̃ gero,ſed ad rem.

❡ Sed ex quidẽ q̃ diuiſiuę ſũt dĩ̃ę generũ cõpletiuę ſiũt, ꝛ cõſtitutiuę ſpẽrũ. Diuidit eniz aĩal rõnalis ꝛ irrationalis differẽtia, ꝛ rurſus mortalis ꝛ imortalis dĩ̃a,ſz rõnalis ꝛ mortalis dĩ̃ę ꝯſtitutiuę ſiunt hoĩs,rõnalis uero ꝛ imortalis dei irrõnalis autẽ ꝛ mortalis,irrõnaliuz aĩalium.ſic uero ꝛ ſuprem ę ſubę cũ diuiſiuę ſint animati ꝛ inaĩati dĩ̃ę, ꝛ ſenſitiui ꝛ inſenſitiui,aĩata qdẽ ꝛ ſenſitiua, aĩal pfecerunt: aĩata uero ꝛ ſi iuxta ſubſtantiã ſumantur

ſumantur inſenſitiua perfecerunt plantam.

℄ Queadmodum in ſupradictis, ſunt aliq̄ ſolūmō gn̄a, aliq̄ ſolūmō ſpēs, aliq̄ ⁊ gn̄a ⁊ ſpēs, ſic ⁊ in differentijs. Specificaꝝ enī3 dr̄iaꝝ aliç ſunt tātūmō diuiſiuç, vt quç ſunt gn̄aliſſimoꝝ generꝝ, aliç tm̄mō cōſtitutiuç, vt quç ſpāliſſimaꝝ ſunt ſpēꝝ, aliç ⁊ diuiſiuç ⁊ cōſtitutiuç, vt q̄ ſunt ſubalternoꝝ. Sūbç, naꝗ dr̄iç. ſ. corporeū ⁊ incorporeū, diuiſiuç ſolūmō dicūtur ac nullo pacto cōſtitutiuç. Hois ꝟo, vt eſt rōnabile mortale. Cōſtitutiuç non aūt ⁊ diuiſiuç. Medioꝝ aūt. v3. aialis, mortale ⁊ imortale, rationabile ⁊ irrōnabile, ⁊ cōſtitutiuç ſunt ⁊ diuiſiuç, hīs nāq3 ſupra ſe aliqd ſupraueniēs. Cōtrariç igiṫ dr̄iç, generū ſunt diuiſiuç, vt aialis mortale ⁊ imortale, rōnabile ⁊ irrōnabile. Subalternç aūt ꝯſtitutiuç ſpēꝝ, vt rōnabile mortale hoīs, rōnabile ⁊ imortale dęmonū, irrōnabile ⁊ mortale equi. Irrōnabile ꝟo ⁊ mortale dr̄iç brutoꝝ aialiū. Omiſit aūt Porphyrius irrōnabile imortale. Nā quid indignius Phō q̄ꝫ putare, imo ne meminiſſe quidē velle, hęc quç vulgo iſti fabulanṫ ad populū. Irrationabiles eſſe quoſdā, vt aiūt, diabolos. Cęlo olī3 exules ob ſupbiā factos. In inferioribꝰ terrç viſceribꝰ, ad viciſcēdas eoꝝ g mole vixerint aīas tanꝗ ad metallum ꝑpetuo dānatos, vinctoſq3 ferreis cathenis teneri. Interdū ēt ad nos velut Poetaꝝ Eumenidas aſſiſtere, ⁊ eiuſmodi territamētis nutricū quū infantes flere vetāt perꝗ ſimillima. Quā opinionē3 frater, ne forte heſternā aut vulgarē credas, in Aegypto quondā olī3 cēties millibus annoꝝ in myſterijs habitā. Hebręus Moſes ⁊ Pherecides ſyrus docuere, ⁊ Plato ipſe vt qḋ vulgo ad bene viuēdu3 maxime cōferret, minime repudiauit.

Nō dari dęmones ꝗ; fabulas aniles eſſe.

℄ Qm̄ ergo eędē aliquo mō quidē3 acceptę fiūt cōſtitutiuç: aliquo mō aūt diuiſiuç, ſpecificç oēs vocanṫ ⁊ his maxime opus eſt ad diuiſiones generū3, ⁊ ad diffinitiones: ſ3 nō his quç ſm̄ accidēs inſeparabiles ſunt, neq3 etiam magis ijs quç ſunt ſeparabiles.

℄ Aduertēdū hoc loco qūū dicat hꝫ differentijs maxie opus eē ad diffōnes oſtēdere. In accidētiu3 diffōnibus voces debere eſſe ſubales. Semꝑ enim ex ſubalibus vocibus fieri ſolēt diffōnes, vt hoc. Albū eſt color g pręcipue diſcernıṫ a viſu, appoſuit autē illud maxime, qm̄ plerūq3 humana ībecillitate labantes, aſſumere ſolemꝰ diffōnes non ex differētijs ipſis, ſed ex accidētibus, vt quū dicimus, coruū eſſe nigrū, cygnū albu3, equū hinnibile aial, propriū ſubſtātiale pro ſubſtantiali ipſa differentia ſuſcipiētes, quū difficile eā fuiſſet inuenire.

℄ Quas ēt determinātes dicūt. Dr̄ia eſt qua abūdat ſpēs a gn̄e. hō enī3 aial plus hꝫ q̄ꝫ rōnale ⁊ mortale. aial enī3 neq3 nihil horū eſt.

℄ Nā vn̄ ſpēs haberēt dr̄ias. Neq3 oēs oppoſitas hꝫ, qm̄ idē ſimul habebit oppoſitas ſpēs. S3 quēadmodū cēſent poteſtate qdē hab3 oēs eoꝝ quç ſub ſe ſunt dr̄ias, actu ꝟo nullā, ac ſi neq3 ex ijs quç non ſunt, aliqd ſit, neq3 oppoſitç ſpecies circa idem erunt.

℄ Enumeraturus dr̄iç ſignificationes, dicturuſq3 de q̄ ſit apd̄ Phōs ſermo, hāc ꝑus deſcriptionē aſſignat, dr̄ia eſt qua ſpecies excedit genus, vt ħ, hō eſt aial rōnabile mortale, hic enī ꝑ rōnabile mortale, pluris eſt homo q̄ꝫ aial. Dubitat aūt ex hac diffinitione Porphyrius dubitationē, quā tn̄ ipſe ſoluit, aſſumens duo manifeſta q̄dā ἀξιώματα, ſic a Peripateticis vocata, qḋ ex ſeſe dignā ꝓbationē facere videanṫ. Cicero ꝑ excellētiā enūtiationes dixit, nōnulli veras ac maximas ꝓpōnes, hmōi.

Quid axiomata.

℄ Primu3 ħ. Ex nullatenꝰ viſꝗ; exñte fieri nihil poſſe. Abacus enī3 fieri nūꝗ potuiſſet, niſi ex quo ꝯfecꝰ eſt, lignū ꝑus extitiſſet. Ite3 domus, niſi ex qbus ędificareṫ cemēta ꝑus extitiſſent, ex cemētis qdē nunꝗ fuiſſet cōſtructa.

Primum.

℄ Alteꝝ ħ. Cōtraria in vna eadēq3 ſubiā mā ſemel eē nō poſſe. Oīa enī iter ſe ꝯ̄ria ſibiīuicē exitioſa. Hiſce ꝓpoſitis, exurgit dubitatio in hūc modū. Differētiç vel ꝑexñtes ex gn̄e in ſpēs fient, vel ex nullatenꝰ viſꝗ; exñte. Atqui vtrūq3 abſonū, nā ſi in gn̄ibus tanꝗ corꝑibus drīç extiterint, inerunt ſimul in eodē ſubiecto ꝯ̄ria. ſ. mortale immortale, rōnabile irrōnabile. Sin ꝟo non extiterint, vn̄ igiṫ fient dr̄iç in ſpēbus: niſi forte ex nullatenus viſꝗ; exñte aliqḋ fieri poſſe dixeris, neq3 ꝟo ex aliquo alio eſſe dicenṫ, quu3 inter gn̄a ac ſpēs intermediū aliud nihil ſit q̄ꝫ drīç.

Secundum.

Eſt igitur hmōi dubitatio nō leuis, quā tn̄ Porphyrius ipſe Peripatetice ſoluens, dicit ꝯ̄ria in eodē ſimul ſubiecto ſemel eē, actu qdē non poſſe, potētia ꝟo nihil quicꝗ ꝓhibere. Quç res vt planius intelligaṫ, dicemus ſic. Aliud eſt potētia quid eē, aliud actu, Potētia id eſſe dr̄, qḋ eſt imꝑfectū, neq3 dum in actionē deductū, idoneu3 tn̄ ſe hn̄s vt actu fiet, verbi cā Puer potētia eſt grāmaticus, quippe qui grāmaticus eſſe poterit. Ac frigida aqua potentia eſt calida, poterit enim effici calida, idq3 eſt eſſe potētia. Actu ꝟo dicetur grāmaticus is g ea3 ſcia3 ſit ꝑfecte cōſecutus, quiq3 grāmaticā ipſa3 edocet. Silr ⁊ aqua diceṫ actu calida q̄ ꝑfecte calorē bulliens ſuſceperit. Dicit itaq3 q̄ ꝯ̄ria ſunt frigidū. v3. ac calidū alicui ſimul actu adeſſe quidē nō poſſe, potentia ꝟo quin ſimul inſint in eodē ſubiecto, nihil ꝓhibere. Vt enim tepeſcens aqua, neq3 calida eſt, neq3 frigida actu, Potētia ꝟo vtrūq3. Atq3 infans poᵃ ⁊ virtutē hꝫ ⁊ viciū, Ita ēt vnaquęq3 ſubiecta materia, poterit in ſe poᵃ ſemel hīc plura ꝯ̄ria. Conſequēterq3 ⁊ ipſum qḋ materiç rōne3 ſuſcipit genus, habere in ſe oēs ſimul poterit ꝯ̄rias dr̄ias. Item in vno eodēq3 ſubiecto quin plura ꝯ̄ria eſſe poſſint, nihil prohibet, aliud enī3 erit potētia, aliud actu. Actu quidē qḋ frigidū eſt, diceṫ poᵃ calidū, na3 ſuapte nā idoneū vt tranſmutari poſſit in calidū. Hoc aūt nō intelligaṫ in his, q̄ alterius tantūmodo ſunt ſuſceptiua, q̄lis eſt cryſtallus, q̄ quū frigida ſit, nunquā caleſiet. Et ignis qui nunꝗ admittet frigiditatē, ſed in his q̄ vtrūq3 admittūt, quales aer ⁊ aqua. Poᵃ igitur pn̄t ꝯ̄riç res in eodē ſubiecto ſimul ineſſe, niſi enī3 ꝯ̄ria duo admiſerit potentiis, nunqua3 ⁊ actu ſubiectū ipſum trāſmutari in vtrūq3 poſſet, trāſmutaṫ aūt ideo, qm̄ admittit. Dicit igiṫ, genera hīc ꝯ̄rias dr̄ias potentia. Neq3 tn̄ dici debere ex eo qḋ nullatenus viſꝗ; ſit fieri, aut ī eodē ſubiecto ꝯ̄ria eſſe. Hmōi aūt ſolōne quç Peripateticorū eſt, ideo Platonicus viſus eſt Porphyrius, qꝛ quū3 q̄ ad Ariſtotelis ꝑdicamēta pertineret. ſcripturū ſe ꝓpoſuiſſet, interdū ēt Peripateticū agit.

Dubitatio.

Solutio.

Duo ꝯtraria in eodē ſubo in actu remiſſo pn̄t ſtare.

℄ Intelligēndu3 eſt autē Platonicos huic ſolutioni ꝯ̄rios, vt qui actu velint dr̄ias ineſſe generibus, ac non potētia. Dicuntq3 nihil ambigēdū, quin drīç hç rōnabile irrationabile, mortale ⁊ imortale, actu inſint generibus, in quo demōſtrādo ſolent ratiocinari ſic. Ac primū quidē non inquiūt, eſſe ꝯ̄rium mortali imortale, ⁊ irrationabili rationabile, qḋ ita probant. Cōtraria oīa ſeſe inuicē corrumpunt. Atqui hęc non modo non corrūpunt ſe, ſed inuicē ſeſe ſuſtinēt, igiṫ non ꝯ̄ria. rōnabile quidē imortale deus, ſuſtinet rōnabile mortale hoiem, ⁊ irrationabile mortale equū, rōnabile mortale hō, curā3 hꝫ irrōnabiliū, dęmo-

Platonicoꝝ opinio.

nes imortales mortaliū ſunt cuſtodes & q̄ſi gubernatores. Non igr̄ rōnabile & irrōnabile, mortale & imortale ſunt inter ſe ɔ̄ria. ſi nō ɔ̄ria, ꝓhibebit nihil, qn ſimul ineſſe poſſint generibus, mō quo appetitus aiorū vires, ira, ɔcupiſcētia, ſenſuūq; motus, & rōnalis vita, in eodē aiali hoie ſimul ɔſiderant̄. Dicūt deinde, ſint lȝ inter ſe ɔ̄ria, nō tñ abſurdū, quin & actu in eodē gñe inſint, quippe quū nō in ſubiecta aliqua mā̄ corpea cōſiderent̄, ſed q̄ prorſus corpe vacat, quū vo genus corpe vacans ſit, qd ꝓhibebit, quo minus in ſeſe ɔ̄ria ſuſcipiat: Erūt igr̄ in eodē gñe ɔ̄ria. qḋ enim in ſubiecto corpe duo ɔ̄ria ſimul eē nō pñt, fit qꝛ neceſſe erat ambo in eandē ſubiecti rōnē trāſire, & vtrūq; vni⁹ eiuſdē corpis particeps eē, pticulare aūt corpus nullū q̄ ſeinuicē corrūpūt ɔ̄ria admittit. At vo in his quę corporibus vacant non ita, hȝ eni in his nā ɔ̄rioꝝ oiuȝ rōnē quēadmodū oculus albi & nigri, aia boni & mali, Corpus frigidi & calidi, ſiqdem vna atq; eadem eſt rō ɔ̄rioꝝ. Nihil g̃ incōueniēs fateri, actu ineſſe gñib⁹ dr̄ias. Patebit aūt id manifeſtius exemplo ſic. Abacus hic Pluteuſue, triāgularis q̄drāgularis & rotūdus ſimul fieri iccirco nō pōt, qꝛ ɔfunderent̄ figurę, verū non ſic in aia, in qua quū incōfuſe ꝑmaneāt infinitq; oia, nihil ꝓhibebit, vt hic idē Pluteus & triāgularis & rotūdus eſſe nō poſſit, poſſumus nāq; eū ipȝ incōfuſe & triāgularē & rotūdū & quadrangularē, imaginari. Priſt igr̄ in his q̄ corporib⁹ vacāt, ɔ̄ria ſimul ineſſe actu.

¶ Argumētant̄ pterea ſic. Si po° inſunt gñib⁹ dr̄ię, qdnā id erit, qḋ facit eas actu ineſſe ſpēbus: Quicqd certe po° aliqd eſt, deducit̄ in actū, p id qḋ eſt eiuſdeȝ rōnis. verbi cā. Aqueus humor frigidus, po° tñ calidus. Calidus qdē actu fieri nullo mō poterit, niſi per ignē, q actu eſt calidus, & puer po° grāmaticus, grāmaticus actu fieri nō poterit, niſi p euȝ qui actu eſt grāmaticus. Si itaq; po° inſunt gñibus dr̄ię, adducunturq; in actū, Egebunt certe ad id alicuius alterius, q actu habeat dr̄ias. Atqui nihil eſt aliud pter hęc. Nō inſunt igr̄ po° gñibus dr̄ię.

¶ Itē qḋcūq; po° aliqd ineſt, imꝑfectū, qḋcūq; vo actu ꝑfectū. Si igitur genera in ſe cōtinerēt dr̄ias po°, ſpēſq; actu, erunt quidē ſpēaliſſima gñaliſſimis & ꝑfectiora & digniora, qḋ valde abſurdū. Frunt nāq; cauſatoꝝ ſcętus, ꝑfectiores cauſis. Neceſſariū eſt igr̄ dr̄ias ineſſe gñib⁹ actu, ac nō potētia. Abijciēdū ne ergo eſt Peripateticoꝝ ſermo: minime. nā quum tria ſint, vt ſępe dictū eſt, genera, Platonici de his loquebant̄, q̄ ante multa vocari diximus. in quib⁹ q̄ſi corporib⁹ vacāt, quū rerū oium rōnes actu inſint. nihil ꝓhibebit, qn ſilr̄ & dr̄ię. Peripatetici vo nō niſi nālr̄ de his q̄ in multis. Intelligendū eſt autē ſemper ab vlibus ad pticularia ꝑficiſci nās, hęcq; illis priora eſſe potētia, ex imiſſo, vbi gr̄a, ſemine humano ſit vt aiunt medici carūcula p̄ᵐ in matrice. Ea autē corpus eſt, corpuſq; eſt vle, corpus itaq; actu. aians vo potentia, nondū eniȝ aians. Vbi vo nutritionē augumētūq; ſuſceperit, actu qdē dicet̄ aians, potētia vo aial, vbi ſenſibus mouebit̄, actu aial, po° rōnabile, vbi rōnis atq; orōnis particeps factum, actu erit rōnabile. potētia vo grāmaticus. Ecce vt in gñibus quę ſunt in multis, ineſſe potētia poſſint dr̄ię. Ac pulcherrime quidē ita Ariſtotelici, quorū ſolōne haud irrōnabilr̄ vſus eſt Porphyrius, Peripateticū vt diximus hoc loco agēs, potius q̄ Academicū. Verū enimuero, q̄ quidē eas ipſas quinque voces incorporeas diximus, abſq; vlla demōſtratione, nūc age demōſtremus, h̄ mō. Corpus nunq̄ quo i maiori, ita & in minori cōſiderat̄, ſed aliter in elephāte, alr̄ in formica, at voces ɔſiderant̄. Itē, corpus corpori quū additur, adauget̄ id ſemper qḋ ſuſcipit additionē. At genus ſpēs ac reliquę voces, Socrati ſi adijciantur, nihilo plus excreſcet Socrates. Itē, nunq̄ idē corpus ſemel in pluribus ɔſiderabit̄, ſimile lȝ, nō idē, alius eniȝ q in Ciceronis facie tuber, ab illo qui eſt in facie Varronis, ſimilis lȝ, alius tñ. at genera & ſpecies cōſiderant̄. Itē nunquā corpora diuiſa, & ſpecie & quantitatē cōſeruant eandē. Victoriatus quidē nūmus ſi diuidat̄, & ſpecie & pōdere victoriati priuabit̄. at genera & ſpecies ſeruabunt. Itē, oē corpus ex materia cōponitur & ex forma. at gen⁹ & ſpecies, nequaq̄. Nunq̄ enim ſpecies ex ſpecie cōponet̄. Incorporeę igr̄ ſunt quinque voces. [Hactenus.] Quę in toto hoc ope interp̄tando dicēda oportuit, oia iam ni fallor, late cōplexi ſumus. Dictionē deinceps ipſam tātūmodo declaremus, legamus itaq; eas, ac ſicubi qd explicationis indigēs inciderit, non diſſimulabimus. [Aial enim neq; nihil hoꝝ eſt.] Particeps ſubaudiēdū, vel qd tale, perinde ac ſi dixiſſet. Aial vtrūq; ſuſcipit niſi eniȝ rōnabile mortale ſuſcipiant̄ ab aiali. Vñ ea ſuſcipere poſſet ſpecies nō hīct. neq; oēs oppoſitas, qm ɔ̄ria ſimul ineſſent, ſed vt i exiſtimant. Platonicus Porphyrius Ariſtotelica pertractans, quum non ſatis recte, quę ſibi viderētur dicere potuiſſet, vt i exiſtimant inquit Peripatetici, ac pulcherrime quidem hi, quū tantū naturaliter loquantur, priora autumant vniuerſalibus particularia, procedere ex potentia in actum.

¶ Diffiniūt aūt eā & h̄ modo. Dr̄ia eſt q̄ de plurib⁹ & differētibus ſpecie in eo qḋ quale qd eſt p̄dicat̄. Rōnale eniȝ & mortale de homine prędicatū in eo qḋ quale qd eſt: homo dr̄: ſed nō in eo qḋ quid eſt. quid eſt eniȝ homo: nobis interrogatis, cōueniēs dicere animal. quale aūt aial inquiſitis: qḋ rationale & mortale eſt conuenienter aſſignabimus.

¶ Perfectam differentię deſcriptionem tradit, ex ipſarū vocum diuiſione ſuſceptam.

¶ Rebus enim ex mā̄ & forma cōſtantibus, vel ſm proportionē ad materiā & formā, cōſtitutionē habētibus, quēadmodū ſtatua ex mā̄ quidē eſt ęre: ex forma autē figura. ſic & homo cōis & ſpecialis ex materia quidē, ꝓportionabiliter ɔſiſtit ex genere: ex forma autem, dr̄ia. totū autē hoc, aial rationale mortale, homo eſt, quēadmodum illic ſtatua.

¶ Aſſignat cām quare genus in eo qd eſt, ac dr̄ia in hoc quale quid ſit p̄dicent̄, hoc modo. Res oēs vel ꝓprie ex mā̄ & formā cōſtant, vel ꝓportionabiliter mā̄ę ac formę rōnē hñt, quę proprię ex mā̄ & forma cōſtant, nāles, vt hō, equus, quę ꝓportionabilē his rōnē hñt, artificiales, vt effictus a Lyſippo Alexander, Bucephalus. In nālibus igitur rebus nectō ineſt & mā̄ & forma. Mā̄ autem quā primā appellant, idēſt qḋ dixere chaos, rudis indigeſtaq; moles, nec quicq̄ niſi pōdus iners. Forma vo ea q̄ ei ingenita eſt ſpecies, rerum omniū quę illic ſunt exornatrix. In artificialibus vo, materiā qḋ & ſubiectū dicitur, vocant ęs, quū, vȝ. ex eo fit ſtatua. Formam vo ſpeciē eam quā ex informatione ſuſcepit. Hic vo non ꝓprie ęs eſt mā̄ ſtatuę, aut forma, proprie forma eius q efficitur eſt. Sed ꝓportionabiliter proprię, idēſt naturalis, Ars eniȝ imitatrix eſt naturę, non autē ęmula. Sed cum ſubiectis naturalibus vna illa tāū materia: qꝛ quū inuicē trāſmutent̄ oia, eiuſmodi nunq̄ futura erat tranſmutatio

Formę ſubalterne inter ſe ſūt ī eodē ſubto. & oēs ſunt ɔ̄rię q; ſūt ſub eſſe ſmiſſo & actu incōpleto/ nō perfecto ſicut ſūt iſ ſpēbus proprijs.

Materia p°.

Forma.

tatio, niſi certa q̃dã ꝛ cõis oĩbus mã ſubiecta fuiſſet. Fit q̃dẽ ex terra aq̃, ex aqua aer, ex aere ignis. Ex ea mã q̃ ſuſcipit humiditatẽ ꝛ frigiditatẽ aqua. Ex ea q̃ frigiditatẽ ꝛ ſiccitatẽ aer. Ex ea q̃ ſiccitatẽ ꝛ caliditatẽ, ignis. Silr ex ęre fit argentũ, ex argento aurũ. Cuius q̃dẽ rei rõnez ſecutũ, vt pleriq; me fateor, nondũ tñ ↄ̈ſecutũ, vt noſter Antonius barbatus. Idq; iõ q̃ñ vna eadem oĩbus eſt ſubiecta mã. ſiet igĩ ex lebete ſtatua. Ligneus ꝟo abacus nunq̃, nunq̃ eniz q̃ vnius gñis ſunt, in alteꝛ̃ tranſmutabunt̃. Patet ergo queadmodũ nãlcs res oẽs ex ꝓ̈p̃tie mã ↄ̈ſtẽt ac forma. Et cur necio vna ſit oĩbus eadẽ ſubiecta mã. [Habet quidẽ mãę rõnez genus, dĩię ꝟo ſpeciei.] Queadmodũ enim nihil inter ſe differũt, q̃tenus ex ęre ſunt lebetes. Sic q̃tenus aĩalia, nihil a nobis differẽt equi, canes, ꝛ id genus cętera. Differẽt autẽ per dĩias. Rõnis q̃dẽ nos ꝛ oꝛõnis p̃ticipes, illi ꝟo expertes. Quũ itaq; mã ipſa det reb⁹ ſubaz, ſpẽs ꝟo qualitatem. Rõnabilr quidẽ genus ſilem materię rõnẽ habẽs, in h̃ quid eſt, dĩia ꝟo, formę, in hoc quale quid eſt pręedicantur. Et cõis ꝛ ſpecificus. Vniuerſalis ꝛ ſingularis.

¶ Deſcribũt aũt ꝛ h̃ mõ. Dĩia eſt qȯ aptuz natũ eſt diuidere ea q̃ ſub eodẽ gñe ſũt. Rõnale eniz ꝛ irrõnale: hoiez ꝛ equũ, q̃ ſub eodẽ gñe ſunt (qȯ eſt aĩal) diuidũt. ¶ Aſſignãt aũt ꝛ h̃ mõ. Dĩia eſt qua differũt a ſe ſingula. Naq; hõ ꝛ equus, ſm genus nõ differũt ſum⁹ eniz aĩalia, nos, ꝛ equi, ſ; additũ rõnale diſiũxit nos ab illis, ꝛ rõnales ſum⁹ ꝛ nos ꝛ dĳ, ſ; mortale appoſitũ; diuiſit nos ab illis.

¶ Vt rationabile hominem ab equo, mortale a dĳs.

¶ Exacti⁹ aũt p̃tractãtes ea q̃ ad dĩiã p̃tinẽt, dicũt nõ qȯlibz diuidẽtiũ ea q̃ ſub eodẽ gñe ſunt, eẽ dĩiaz ſed qȯ ad eſſe cõducit, ꝛ qȯ q̃d erat eſſe, ꝛ q̄ rei p̃s eſt. Neq; eniz qȯ natuz eſt nauigare, eſt hoĩs dĩia, ꝛ ſi ſit ꝓ̈priũ hominis. dicere eniz poſſumus aĩaliũ hęc quidem apta eſſe ad nauigãdũ, illa ꝟo minime, diuidẽtes hoiez ab alĳs. ſed aptũ natuz eſſe ad nauigandũ non eſt ſubę completiuũ, nec eius pars, ſ; aptitudo ſolũ ipſius. iccirco q̃ nõ eſt talis dĩia, quales ſunt q̃ ſpecificę dicũtur differẽtię. Erunt ergo ſpecificę differentię, quęcũq; alterã faciunt ſpẽm, ꝛ quęcũq; in eo qȯ quid erat eſſe accipiũtur. Et de differentia quidem iſta ſufficiant.

¶ Vt ſedere ac ſtare, ſymũ ꝛ aquilinũ eẽ, q̃s cões ac proprias appellatas a Porphyrio dixim⁹, ſ; tãtũmõ pluſq̃ ꝓ̈priã, vt mẽtis ac ſcię capax eẽ, q̃ dĩia ſoli cõuenit hoĩ, nõ deo, q̃ is eſt toti⁹ mẽtis ꝛ ſcię origo, nõ ꝛ brutis, q̃ id eis minime eſt innatũ. Scię inq̃ capax nõ certe alicuius, vt grãmaticę, dialecticę, ꝛ eiuſmodi, ſed gñalr oĩuz. [Et eius qȯ quid ſit eſſe, ꝛ qȯ rei eſt p̃s.] Hoc eſt ad diffinitiones, h̃ eniz ip̃z q̃d ſit eſſe, apud Ariſtotelẽ, ſignificat diffinitionẽ, nõ ſec⁹ q̃ apud grãmaticos, arma bellũ, ꝛ toga pacẽ. Neq; irrõnabilr, poſtq̃ diffinitio, vniuſcuiuſq; rei, vt diximus nãm oſtẽdit. [Quę igĩ pars eſt diffõnis illud diſcernit.] Mẽtis eniz ꝛ ſciẽtię capax eẽ, p̃s fuit diffõnis, q̃ dĩia hoiez diſcernit ab reliq̃s aĩalib⁹. [Nõ eniz ſuapte nã aptũ ad nauigandũ.] Nõ intellig[...]

tur hoc loco nauigare vt quũ dicim⁹, gens inimica mihi tyrrhenũ nauigat ęquor, hoc eſt nauigio ſupra aq̃s ferri, id enim melius fiet ab his q̃ rõnis atq; animę experties ſunt, ſed nauticã exercere, ac gubernatorẽ eẽ, qȯ ꝛ ſi hoĩs proprium ſit, non tñ hoiez ipſuz plene deſignabit. Nã ſi aliter, qui minime nauigarẽt, non eſſent hoies.

¶ DE PROPRIO. CAP. V.

Propriũ ꝟo q̃drifariã diuidũt. Nã ꝛ id qȯ ſoli alicui ſpẽi accidit, ꝛ ſi nõ oĩ, ꝓ̈priũ dĩ. vt hoĩ medicũ eẽ, vel geometrã. ¶ Et qȯ oĩ accidit ſpẽi, etſi non ſoli. queadmodũ hoĩ eẽ bipedez. ¶ Et qȯ ſoli ꝛ oĩ, ꝛ aliq̃ñ: vt omni hoĩ in ſenectute caneſcere. ¶ Quartũ aũt, id in quo ↄ̈uenerũt ꝛ ſoli, ꝛ oĩ, ꝛ ſemp̃. queadmodũ hoĩ eſſe riſibile. Nã ꝛ ſi nõ ſemp̃ rideat: tñ riſibilis dĩ, nõ q̄ rideat ſemp̃: ſed q̄ ſemp̃ aptus nat⁹ ſit vt rideat: h̃ aũt ei ſemper cõnaturale eſt, queadmodũ ꝛ equo hinnibile. Hęc aũt ꝛ ꝓ̈prie ꝓ̈pria dicũtur: q̃ñ etiã ↄ̈uertunt̃. Si quid eniz equus: hinnibile eſt: ꝛ ſi q̃d hinnibile eſt, equus eſt.

POSTQVAM de dĩia plene locutus eſt. Nunc de ꝓ̈prio diſſerit, ac rõnabilr hũc ordinẽ ſeruauit, nã quũ de ſubalib⁹ locutus hacten⁹ fuiſſet, necio ꝛ de his q̃ ſupra ſubales ſunt fuerat h̃ loco dicendũ. Verũenimuero a ꝓ̈prio nõ ab accñti cępit, q̃ñ tãq̃ ſpatiũ ideſt inter ſubalia ꝛ accñtia mediũ. Habet enim cõitatẽ cũ ſubalib⁹, qua ꝛ ſoli ꝛ oĩ ꝛ ſemp̃ exiſtit, queadmodũ ſubalia, hz ꝛ cõitatẽ cum accidẽtibus qua ſeparari a ſubiecto poteſt per cogitationẽ, queadmodũ ꝛ illa. Enumerat autẽ ex ſup̃iori Ariſtotelicę p̃ceptionis forma, ſignificatiões p̃us, q̃ de qua agĩt, diſſerat. ¶ Diuidit itaq; ꝓ̈priũ quadrifariã ſic. Propꝛium vel vni ſoli ineſt ſpẽi vel nõ ſoli, vel oĩ, vel nõ oĩ, vel ſemp̃, vel non ſemp̃, ex q̃ diuiſione fiũt ſigñationes q̃tuoꝛ. ¶ Prima hęc, propꝛiũ. i. qȯ ſoli alicui accidit, nõ autẽ oĩ, vt hoĩem eſſe medicũ, Ph̃m, geometrã, aſtronomum, ꝛ eiuſmodi. ¶ Scḋa hęc, propꝛiũ. i. qȯ oĩ nõ aũt ſoli accidit vt bipedẽ eſſe, id eniz non hoĩbus ſolũ, ſed ꝛ volucribus ineſt. ¶ Tertia hęc, propꝛiũ eſt qȯ ꝛ ſoli ꝛ oĩ, nec tñ ſemper, ſed aliq̃ñ conuenit, vt hoĩem in ſenectute caneſcere. Eſt enim id ſolius hoĩs propꝛiũ in ſenectute ſolũ. ¶ Quarta hęc, propꝛiũ eſt qȯ ꝛ ſoli, ꝛ oĩ, ꝛ ſemper ineſt, vt homini riſibile. equo hinnibile. ꝛ cani latrabile. potentia nõ aũt actu, non eteniz q̃diu hõ ridet, riſibilis, ſed quaten⁹ ſuapte nã aptus natus eſt ad ridenduz. Eſt itaq; h̃ propꝛię. Propꝛiũ, qȯ ꝛ ſoli ꝛ omni ꝛ ſemper inexiſtit. Quapropter iure quidẽ Porphyrius reliquis omiſſis, cõius propꝛiũ ſuſcipiens, eo modo quadrifariã diuiſit. Intelligendũ autẽ ex ſuperioribus tribus cõtrapoſitionibus, vnde hę ꝓ̈prĳ ſignificationes ſuſceptę. Soli ſcilicet non ſoli, oĩ non omni, ſemper nõ ſemper. Si mutuo inter ſe complicẽtur, plures adhuc effici iugationes, quarũ conſiſtentes alię, alię inconſiſtentes, hoc pacto.

Propriũ q̃drifariam ſumitur.

Soli ꝛ omni	Non ſoli ꝛ omni
Soli ꝛ non omni	Non ſoli ꝛ ſemper
Soli ꝛ ſemper	Non ſoli ꝛ non omni
Soli non ſemper	Non ſoli ꝛ non ſemper

Marginal notes beside the right column: Prima. — Secunda. — Tertia. — Quarta.

¶Huic aũt ipſi ſemper inſita quatuor.] Dicẽdo inſita, potentiã innatãq; aptitudinem ſignificauit, nõ actionẽ, ⁊ ſi enim non ſemper ridemus, riſibiles tamẽ ſemper ſumus. Ipſuʒ nãq; ridere potẽtia habemus ſemꝑ. Apti ſi quidẽ nati ſumus ſemꝑ ad ridẽduʒ, quare nõ ſemꝑ ridẽtes dicimur, ſed riſibiles, aliud nãq; eſt ridere, aliud riſibilẽ eſſe. aliud hinnire, aliud hinnibilem eſſe.

¶DE ACCIDENTI. CAP. VI.

Accidẽs aũt eſt qđ adeſt ⁊ abeſt ꝑter ſubiecti corruptionẽ. Diuidit aũt in duo: nãq; id eius ſeparabile ẽ, ⁊ illud inſeꝑabile. eſt.n. dormire ſeꝑabile accñs. nigruʒ ꝟo inſeꝑabilr coruo ⁊ ethiopi accidit. Põt eni ĩtelligi ⁊ coru⁹ albus, ⁊ ethiops abijciẽs colorẽ ꝑter ſubti corruptionez. ¶Diffiniũt aũt ſic quoq;. Accñs eſt qđ ↄtigit eidẽ ĩeſſe ⁊ nõ ineſſe. ¶Et quod neq; genus eſt, neq; dĩa, neq; ſpecies, neq; propriũ. ſemper aũt eſt in ſubiecto ſubſiſtens. Oibus igitur determinatis quę propoſita ſunt (dico autẽ genere, ſpecie, differẽtia, ꝓprio, ⁊ accidente) dicendũ eſt quę eis cõia ſunt, ⁊ quę propria.

OMNIBVS expeditis q̃ ad generis, ſpẽi, dĩę, ac ꝓprij rõnes viſa ſunt ꝑtinere, qñ poſtremũ habuit ordinez accñs, reſtat vt ⁊ de eo ipſo dicam⁹. Verũenĩuero intelligẽdũ nõ ſolita docẽdi rõne q̃ in ſuꝑiorib⁹ ⁊ hic nũc vti. Nã quũ antea varias pⁱᵘ ſignĩoiones ſolit⁹ ſit enumerare, deiñ de q̃ ageret edocere. Hic ꝓſus neglexit, ac ſtatiʒ accñtis ipſius deſcriptionẽ aggredit, qđ factũ rõne nõ caret. Intelligebat eniʒ nullã eẽ accñtis ſignificationẽ aliã, de q̃ Phoꝝ, imo ne grãmaticoꝝ qdeʒ ſermo eẽ poſſit. Id autẽ adeſſe ⁊ abeſſe citra ſubti corruptionẽ, vel ex h̃ pʒ, qđ incorporeũ. corporeũ enĩ ſi eſſet id cui aduẽtũ eſſʒ augeret, ex q̃ dimotũ, minueret, ⁊ cui accideret ſubiũ corrũperet. Nihil aũt hoꝝ eſt, igit ĩcorporeũ. Itẽ, ſi corporeũ eẽt accñs, vnus certe locus plura ſemel erit corpa ↄꝓhẽſurus, qđ fieri nullo mõ põt. Atq; plura accñtia in vno ⁊ eodẽ loco ſemel qn ſint nihil ꝓhibet, vt in malo odorẽ, colorẽ, ⁊ dulcorẽ. Nõ igit ẽ corporeũ accñs, alr enĩ, vnũ nõ poterãt illa habuiſſe locũ, Nũq̃.n. vt qñ cepim⁹ metro agã, ꝑ corpora corp⁹ innocuũ trãſire põt. Ea ꝟo q̃ ſeparari poſſe dicunt accñtia, vt ſedere/ſtare/calefieri/frigefieri, ſiue adſint, ſiue non, ſubm nõ corrũpere, ꝑ ſe quidẽ ꝑſpicuũ, haud q̃q̃ eget, ꝓbatiõe. Quinetiã ⁊ q̃ ſeꝑari nõ pñt, vt ſimitas aquilinitas, ⁊ nigredo ea q̃ eſt in coruo, Aberunt a ſubto, nec tñ corrũpet, ⁊ ſi nõ actu. Cogitatiõe, lʒ enĩ aqlinũ ĩtelligas Socratẽ, ⁊ Ciceronẽ ſimũ. Idẽ nihilomin⁹ tñ erũt, ſʒ dubitari a pleriſq; ſolitũ eſt, nõ oib⁹ ↄuenire accñtib⁹, deſcriptionez illã. [Qđ adeſt ⁊ abeſt.] ¶Sʒ tantũmõ his q̃ ſepant, quũ qđ in coruo atq; ethiope ineſt nigruʒ, dimoueri citra corruptionẽ ſubti nullo mõ poſſit. Quib⁹ riſio debuit factũ ſatis. Quũ diximus, ⁊ ſi nõ actu, cogitatione. Cogitatiõe qdẽ coruus atq; ethiops eẽ albi poterũt, nec tñ corrũpent, nã ⁊ ſi diſcerpſeris qs a coruo pẽnas, nihilomin⁹ erit coruus, ⁊ ethiopẽ ſi mẽte albũ eẽ ceperis, erit nihilomin⁹ hõ. Nõ ſic aũt hõ ſi intelligat nõ aĩal, h̃ eniʒ.ſ. eẽ aĩal, nullo vnq̃ pacto vel ꝑ cogitationẽ

Accñtia ĩ eo q accñtia ĩ ſuo eẽ ſolũ pont a ſuba nõ depẽdent/verũ/tñ in eẽ mãll. quũ pñta realiter diſtiguã tur itaque nec dũ cogitatiõe verũetiã re diſtinguunt.

ab hoĩe ſeꝑabit. Quę igit non ſeparant accñtia, ſi actu nõ abſint, abeſſe tñ poterũt cogitatione. ¶Solutũ itẽ ẽ, pleriſq; nõ verũ videri illud adeſſe ⁊ abeſſe citra ſubti corruptiõez. quũ febris ipſa tãtoꝑe cui acciderit aĩali, corrũpat. Addubitãdũ aũt id fuerat nõ in febre ſolũ, ſʒ in nimia frigiditate, ſiccitate, ⁊ humiditate, q̃ oĩs immoderate quũ accidũt nõ minus corrũpunt q̃ febris. Dicimus itaq;, qđ quẽadmodũ in chordis quaʒ intẽdunt nimis, ac nimis remittunt, ꝑdit harmonia, nec tñ ipſe corrumpunt, ita ⁊ hic, caliditate vel frigiditate nimia, harmoniã vaſtari. Subiectũ ꝟo ipm corpus ſaluũ remanere. Nõ enĩ caliditatis vl̃ frigiditatis ſubiectũ ſimplr ẽ aĩal, ſʒ corp⁹, qđ ex ↄrijs hiſce ↄpoſitũ, frigido, calido, ſicco, ⁊ humido. Si nãq; vno aliquo coꝝ ↄſtaret ſolo, vt belle ait Hippocrates hõ nõ admodũ doleret, ſiqdẽ ⁊ vnus alteꝝ eſſet, quo ſanaret. Sed quũ viciſſim mõ ĩter ſe dominent, mõ in amicitia ↄueniãt, nõ ſolũ ex dictis q̃litatib⁹ cõponet, ſed etiã ex quodã alio ſubiecto, ſm ꝓpriã rationẽ q̃litate carentis corporis, trifariã diuiſo, in q̃ tñ inſit oĩs q̃litas, nulla aũt q̃litas repugnat, corrũpitur id in q̃ inexiſtit ſubiectũ, q̃ppe qm̃ ⁊ ſeipſam corrũperet, corrũpto.n. eo in q̃ inexiſtit, accĩ⁹ quũ ꝑ ſe ↄſiſtere amplius nõ poſſit, corrũpit ⁊ ipſaʒ. Nihil ꝟo ſe corrũpit, ⁊ q̃litas huic q̃litati repugnat, nõ aũt ſubiecto. Nõ igit id fieri poterit vt febris vel alia quęcũq; q̃litas ſubtũ corrũpat ſuũ. Poſtq̃ oĩa in reb⁹ eiuſmodi ſunt, vt ſuapte naturã moleſtã fugiãt. ſalutẽq; expetãt. Sciẽdũ itaq; quũ ex ↄrijs his q̃ corpori admiſcent q̃litatib⁹ abũdãs aliqua ſuperexceſſerit, necio totius corporis perire harmoniã. Nã duʒ quęq; ſubm in q̃ ſalus poſita ſit, ꝓripere conat, pugnãt inter ſe, atq; alia aliã pellit, vt q de cõi agro cõcertãtes vi alteri alteros de poſſeſſione deijciũt. calido igit ac frigido circa idẽ ſubtũ depugnãtibus. qđ a neutro magis dñabit ſubiectũ, id erit moderatũ. qđ ab altero, ↄrãq; qualitatẽ ꝑdet, ipm ꝟo panet nihil, nõ eniʒ põt ſubiectum a q̃litate corrũpi. A febre igit corrũpit qdẽ eaꝝ q̃ corpori accidũt q̃litatũ harmonia atq; habitudo. non aũt ipſius illius ſubiectũ corpus. ¶Verũenimuero iſtabit fortaſſe qſpiã aduerſus ea q̃ diximus. Diceťq;, febri ſubtũ non ſimplr eẽ corpus, ſed talr his illis q̃litatibus affectũ, qđ vel febre vel horrore vehemẽter ingeneratis facile corrũpat. Neq; vehementẽ aliquã caliditatẽ febrim eẽ, vt in cãdeſcẽti ferro atq; igne, ſʒ in corpe tantũmõ aĩalis, q̃ ꝑdito, ꝑdat ⁊ febris. ¶Hmõi addubitationẽ ſoluimus a pñ° ſic. Immutationes motuſq; oẽs in q̃tuor diuiſce ſuñt ꝑdicamẽtis. Suba, quãtitate, qualitate, atq; vbi. Quę ꝑ ſubſtantiaʒ ſit immutatio, gñationi obnoxia eſt ⁊ corruptioni. Generatio quidem eſt ex non ente in ens. Corruptio ex ente in nõ ens imutatio. quę ꝑ quãtitatẽ, augumẽtatio ⁊ diminutio. q̃ ꝑ qualitatẽ alteratio. Quę ꝟo ꝑ locuʒ, cõmutatio. Si igit gñatio, ſubſtãtiaꝝ eſt ex nõ ente in ens imutatio, ↄria huic corruptio ex ente in non ens, fortaſſe ⁊ ipſa per ſubam erit imutatio. Febris itaq; ⁊ ſi corrũpat ſubtũ, nõ tñ ob id dicet accñs, ſed ꝑ ſubaʒ potius imutatio, ea quã vocãt corruptionẽ. Gñatio aũt ⁊ corruptio alteritates quidẽ nõ ſunt, ſed ſine alteritate fieri nequaq̃ pñt. Quũ igit moderata fient alteritate caliditas ⁊ frigiditas, q̃tenus non perimũt tẽperatam eã q̃ in aĩalis corpe eſt habitudinez, accñtia dicent, q̃ citra ſubiecti corruptionẽ ſepant. Quũ ꝟo vehemẽtiori, vt deperimãt, nõ dicent ꝑ accñs amplius, ſed ꝑ ſubſtãtiã immutationes. Nõ oĩs igit febris ſubiectũ perimit. ſed ea tantũmodo, quę vehemẽtior eſt atq; immoderata, hoc eſt nõ quę accidẽs eſt, ſed quę id qđ eſt, in id qđ nõ eſt tranſmutat. Neq; ꝟo de tinea caluicioq; quod capillos

Dubitatio.

Solutio.

Generatio.

Corruptio.

pillos corrūpant, addubitandū, non enim his ſubijciū tur capilli, ſed caput, qđ quidē ab eis minime lediť. [Nigrum autē eſſe, coruo ⁊ ęthiopi inſeparabiliter accidit.] Pulchre dixit coruo ⁊ ęthiopi, ſunt nāqꝫ multa nigra, q̄ tn̄ dealbanť, pulchre ⁊ inſeparabiliter, auferri enim ab eis actu nigredo haudquaq̄ pōt. ℭ Sciēdū tn̄ vt dictū eſt, quę inſeparabilia vocanť accidentia, ſeparari concepiu poſſe, pluſq̄ proprias ꝟo dr̄ias nunq̄ Nunq̄ enim fieri vllo modo hoc poterit, vt extra rōnabile, homo, extra imortale deus intelligať. [Accidens eſt qđ in eodē ⁊ in eſſe ⁊ non ineſſe poteſt.] Aliam tradit accidētis deſcriptionē, priore diligentiorē multo atqꝫ meliorem. Magis enim cōgruit inſeꝑabilibus, hoc qđ in eodē pōt ⁊ ineſſe ⁊ nō ineſſe, q̄ illud qđ adeſt vel abeſt. [Vel qđ neqꝫ genus eſt, neqꝫ dr̄ia, neqꝫ ſpecies, neqꝫ proprium ſemperq̄ in ſubiecto ineſt.] Alia hęc eſt accītis deſcriptio, quę tn̄ alicui forſaſſe videbiť potuiſſe ⁊ reliqs aſſignari, ex antedictorū dimotione, hoc pacto. Genus eſt qđ neq̄ ſpēs eſt, neq̄ dr̄ia, neqꝫ propriū, neqꝫ accidens, qđq̄ ſemꝑ in ſubiecto ineſt. Silr ſpēs eſt qđ neq̄ genus eſt, neq̄ dr̄ia, neq̄ ꝓpriū, neq̄ accidēs, ſilr ⁊ in alijs. nō determinauit autē illas eo modo, qm̄ nondum cognitę erant quę ſequebanť voces. Nunc ꝟo poſteaq̄ edocuit iam oēs, haud quidē irrationabiliter ita eſt accidēs diffinitū, ſed quum ex illaꝝ quatuor dimotione ſic. Accidens eſt qđ neq̄ genus eſt, neqꝫ ſpecies, neq̄ dr̄ia, neqꝫ ꝓprium. Potuiſſet inferri hippocētaurus, hircoceruus, ⁊ eiuſmodi q̄plurima, adiūxit illud qđ ſemper in ſubiecto ineſt, eximēs ⁊ hircocerū ⁊ chimęras, quę quum in nullo inſint ſubiecto vix ſola mente cōcipiunť. Poſtq̄ igiť quid eſſet accidēs ex eius ſubſtātia diffinire nō potuit, ex abnegatione deſcripſit hmōi, qđ neqꝫ gen⁹, neqꝫ ſpēs, neq̄ dr̄ia, neq̄ ꝓpriuꝫ, ⁊ tn̄ qd eſſꝫ quoquo modo ſignificauit, eo ipſo qđ in ſubiecto ſemper exiſtit.

ℭ DE COMMVNITATE QVINQVE VOCVM. CAP. VII.

Commune quidē eſt omnibus de pluribus prędicari, quemadmodū dictū eſt. Sed genus q̄dem: de oībus ſub ſe ſpeciebus ⁊ indiuiduis, ⁊ dr̄ia ſilr. ſpecies autē de ijs quę ſub ipſa ſunt indiuiduis. at ꝟo ꝓpriuꝫ ⁊ de ſpecie cuius eſt propriū: ⁊ de ijs quę ſub ſpecie ſunt indiuiduis, accn̄s autē ⁊ de ſpeciebus ⁊ de indiuiduis. Nāqꝫ aīal de equo ⁊ boue prędicať, quę ſunt ſpecies: ⁊ de hoc equo, ⁊ de hoc boue quę ſunt indiuidua, irrōnale ꝟo ⁊ de equo ⁊ boue, ⁊ de ijs qui ſunt particulares prędicať: ſpecies aūt vt hō, ſolum de ijs qui ſunt particulares hoīes, prędicať. propriū ꝟo de ſpecie cuius eſt propriū: ⁊ de ijs quę ſub ſpecie ſunt indiuiduis, vt riſibile de homine ⁊ de ijs q ſunt

Si quiſquam alius ē inter Platonicos admirabilis, Porphyri⁹ frater is eſt in hoc maxime libello, vbi ita Peripateticū, qm̄ id propoſitum erat, agit, vt tn̄ Academicū ſe non obliuiſcatur, ⁊ ne latuꝫ vt inquiunt vnguē a principe Platone diſcedat, ex Parmenide, Theeteto, Philebo, ac ſophiſta, didicerat, diligenter perueſtigandū ſit, necne id de quo quęreret, ⁊ ſi ſit, quid qualeue ſit. Pręterea vnum ne an multa, ſi vnum idētitatē ne habeat an alteritatē, hoc eſt ſibi ne ſimile in ſua ſemper ſubſtantia ꝑmaneat, an diſſimile accidentibus ſit obnoxiuꝫ. Si multa, finita ne an infinita. ſi finita, qm̄ vnicū eſt rerum oluꝫ principium, habeant ne quid cōe, an q̄ncq̄ multa ſunt diſſimilia, eſſe oportet, quid ſibi vnumquodq̄ peculiariter propꝛium. ℭ Cōe aūt ideſt, qđ ideꝫ pluribus cōpetit, vt dyis ⁊ hominibus rōnabile. ℭ Propriū ꝟo eſt, qđ a pluriū cōtione diſiunctū vni ſoli tribuiť, vt homini riſibile, ⁊ equo hinnibile. Vnde quuꝫ in cunctis rebus quas plurimas eſſe conſtat, hęc tria cōſiderantur, ουσια quā in latino Plautus Entiā nolauit, cōitas ac proprietas, ſic eniꝫ melius vt arbitror q̄ idētitatē ⁊ alteritatē Ammonius dixiſſet, de vocum ſuba, nam hoc etiā pro ουσια vſurparunt, poſtq̄ plene diſſeruit de earūdē cōitate nunc ⁊ ꝓprietate. Primū aūt vnaꝫ oībus cōmunionē aſſignat, vt vnaquęq̄ cōparari ad reliquas poſſet, deinde qbus inter ſe ꝯueniant, quibuſue differant, oſtēdit, q̄q̄ mediocri quiuis ingenio ꝓditus, ex ſuperioribus facile in hāc ipſaꝫ cognitionē peruenire per ſe potuiſſet, ſed propius ad Ammoniū. Sciēduꝫ eſt hoc loco inquit, ſi ex pluribus quibuſcūq̄ inter ſe cōparatis voluerimus addiſcere, quot fiant dr̄ię. hac nos rōne ad eam rem vti oportere, dato numero aliquo ſumať vno minor, multiplicabimuſqꝫ in priorē, qđqꝫ efficietur, partiemur bifariā, ac totideꝫ dicemus fieri cōparationes. ꝟ.g. ſic. quinque ſunt voces, ſume vno minorē, quatuor, multiplicēſqꝫ in priorem, quinque hoc mō, quater quinque viginti. Horum rurſus ſume dimidiū, ac manebūt decē. Totdeꝫ igiť dicas fieri quinque vocū inter ſe cōparationes. Sumiť autē vno minor numerus, qm̄ de eodē ideꝫ nihil aſſumit, multiplicamus ꝟo qꝛ eoꝝ cōparationē quęrimus, effecti poſtremo numeri capimus dimidiū, qꝛ ex multiplicato eueniret bis eadē cōparari. Vnaquęqꝫ eniꝫ earum quinque, cōpararēť ad reliqua quatuor, genus ad ſpēꝫ, differentiā, propriū atqꝫ accidens, ſpecies ad genus ⁊ reliqua tria. [Verum propiori quidē rōne de indiuiduis, poſteriori ⁊ de his q̄ cōtinent indiuidua.] Neceſſarium hoc loco pręceptū tradit Porphyrius, ideſt hmōi, gn̄a ⁊ dr̄ias de ſpēbus ⁊ indiuiduis ꝑdicari. Diciť nāqꝫ ⁊ hō ⁊ animal rōnabile Socrates. ſed de ſpeciebus primius, de indiuiduis remotius, animal enim eſt ⁊ homo ⁊ Socrates, rationabilis eſt ⁊ hō ⁊ Socrates. Prędicātur iteꝫ ⁊ propriū ⁊ accidēs de ſpeciebus ⁊ indiuiduis, riſibilis nāqꝫ albuſqꝫ eſt homo ⁊ Alcibiades, ſed principali ratione de indiuiduis, poſteriori de ſpeciebus, particulares deinde homines riſibiles dicūtur ⁊ albi, non eo qđ

Cōmune.
Proprium.
Additio interpretis.

(etſi non cõtinet irrõnalia, quẽadmodũ aial) tñ cõtinet hoĩnẽ ⁊ deũ, quę ſunt ſpecies. ¶ Et quęcũqꝫ pręedicantur de genere vt genus: ⁊ de ĳs quę ſub ipſo ſunt ſpeciebus pręedicant̃. ⁊ quęcũqꝫ pręedicant̃ de dr̃ia vt differẽtia: ⁊ de ea (quę ex ipſa eſt) ſpecie pręedicabunt̃. Nam cũ genus animal ſit, non ſolum de eo pręedicantur vt genus, ſubſtãtia, ⁊ animatum ⁊ ſenſibile: ſed etiam de ĳs quę ſunt ſub animali ſpeciebus omnibus pręedicãtur hęc, vſqꝫ ad indiuidua. cũqꝫ differẽtia ſit rationale, pręedicatur de ea vt differẽtia, id qȯ eſt ratione vti: ⁊ non ſolum de eo qȯ eſt rationale, ſed etiã de ĳs quę ſunt ſub rationali ſpeciebus, pręedicabitur ratione vti. ¶ Commune autem eſt perempto genere, vel differẽtia: ſimul perimi quę ſub ipſis ſunt. Quẽadmodũ enim ſi non ſit aial, non eſt equus, neqꝫ homo: ita ſi non ſit rationale, nullum erit animal quod vtatur ratione.

¶ Poſtq̃ in vniuerſum quinque voces cõparauit oſtenditqꝫ ⁊ cõitatẽ ⁊ proprietatẽ earuꝫ, intẽdit nunc particulariter vnãquãqꝫ reſumere, ⁊ ꝯparationẽ vniuſcuiuſqꝫ ad reliquas facere, ac quid cõe, quid peculiariter ꝓpriũ habeant demõſtrare. Cõmune autẽ generi ⁊ differẽtię hoc ſpecies continere, genus cõparat ad differentiã, docetqꝫ ambo꞉ cõmuniones. Sunt aũt hmõi genus ac differentiam cõtinere ſpecies, pręedicari de eiſdem, ipſiſqꝫ peremptis perimi ⁊ ſpecies. [Quęcũqꝫ pręedicantur de genere, vt genus eſt, eadem ⁊ de his quę illi ſubſunt ſpeciebus pręedicantur.] Quęcũqꝫ inquit de animali pręedicantur, eadem ⁊ de ſpeciebus, ⁊ de indiuiduis pręedicabuntur, de homine. ſ. Socrate ac Platone. ſimiliter ⁊ in differentia. Sed nunquid poſtquaꝫ de animali pręedicatur genus, vt quum dicimus animal eſt genus, propterea ⁊ de ſpecie ⁊ de indiuiduo pręedicabitur? Sic quideꝫ oportebit ⁊ hominem dici genus ⁊ Socratem, quumqꝫ diſſyllabum ſit genus, diſſyllabum eſſe ⁊ Socratem. Dicendum eam ipſam fuiſſe cauſaꝫ, quare cõmuniter Porphyrius adiecerit illud, vt genus, hoc eſt vt res non vt habitum ſignificans, veluti illud genus ⁊ diſſyllabum. Quęcunqꝫ igitur de animali vt animal eſt pręedicantur, id enim eſt illud vt genus, eadeꝫ omnino ⁊ de ſpeciebus, ⁊ de indiuiduis pręedicabuntur. Genus eniꝫ de animali nõ vt animal eſt pręedicatur, ſed vt eius ad quę ſub eo ſunt habitum oſtendit, non enim ſolũmodo hominis equi ac cęterorum genus animal, ſed ⁊ color genus albi nigriqꝫ. Genus igitur de animali non vt animal eſt pręedicatur, ſed vt habitum eius oſtendit ad quę ſunt ſub eo, itaque de ſpeciebus ⁊ indiuiduis minime pręedicabitur. Illud idem quoqꝫ erit in differentiis, quęcunqꝫ enim de differentia vt differentia eſt, ac non eius reſpectum habitumqꝫ ſignificantis pręedicantur, illa eadem ⁊ de omnibus quę ſub ea ſunt ſpeciebus indiuiduiſqꝫ pręedicabuntur. [Commune autem ⁊ hoc, perempto vel genere vel differentia ſimul perimi, ⁊ ea quę ſub eis collocantur.] Duę ſunt rationes earum rerum quę ſuapte natura ſunt priores, perimere ac non perimi, inferre ⁊ non inferri, quas nunc ⁊ generi ⁊ differentię dicit eſſe communes.

¶ Proprium aũt eſt generi de pluribus pręedicari q̃ differentia, ⁊ ſpecies, ⁊ proprium, ⁊ accidens. Animal enim de hoĩe ⁊ equo, ⁊ aue, ⁊ ſerpẽte pręedicatur. quadrupes ꝟo de ſolis quatuor pedes habentibus. homo ꝟo de ſolis indiuiduis. ⁊ hinnibile, de equo ſolum, ⁊ de ĳs quę ſunt particulares. ⁊ accidens ſimiliter de paucioribus. Opꝫ autem differẽtias accipere, quibus diuidit̃ genus: non eas quę cõplent ſubſtantiã generis, ſed quę ſunt diuiſiuę. ¶ Amplius. Genus cõtinet dr̃iaꝫ poteſtate (aialis eniꝫ hoc quidẽ rationale eſt: illud ꝟo irrationale) differentię ꝟo non ꝯtinent genera. ¶ Amplius. Genera quidẽ priora ſunt ĳs quę ſunt ſub ſe poſitę differẽtĳs, ꝓpter qȯ ſimul quidẽ eas auferunt: nõ aũt ſimul auferunt̃ ab eis. Sublato enim aiali, aufertur rõnale ⁊ irrationale: differẽtię ꝟo nõ amplius ſimul auferũt genus. nam etſi oẽs interimant̃: tñ ſubſtantia aiata ſenſitiua intelligit̃, quę eſt aial. ¶ Amplius. Genus quideꝫ in eo qȯ quid eſt: dr̃ia ꝟo in eo qȯ quale quiddã eſt (quẽadmodũ dictuꝫ eſt) ꝓ̃dicatur. ¶ Amplius. Genus quidem vnũ eſt ſm̃ vnãquãqꝫ ſpecieꝫ, vt hoĩs id qȯ eſt aial: dr̃ię ꝟo plures ſunt, vt rõnale, mortale, mẽtis ⁊ diſciplinę perceptiuũ, quib⁹ ab alĳs aialibus differt. ¶ Et genus quidẽ cõſimile eſt materię: formę ꝟo differẽtia. Cuꝫ autem ſint ⁊ alia cõia, ⁊ propria generis ⁊ differentię: nunc iſta ſufficiant.

¶ Poſtq̃ expoſuit quã inter ſe ſimilitudinẽ habeant genus ⁊ differentia, dicit nunc quas habeãt diſſimilitudines. Sunt autem hę, genus de pluribus q̃ differentiam ac reliquas voces, pręedicari. Continere potentia differentiam, nec contineri, prius item eſſe q̃ differentiaꝫ, genus in hoc quid eſt, differentiam in hoc quale quid eſt pręedicari, genus item vnum, differentias plures, habẽre genus ſimilitudinem materię, differentiam ꝟo formę. Intelligendum auteꝫ hoc loco dupliciter accipi debere differentias, vt dictum eſt, vel conſtitutiuas, completiuaſqꝫ ſpecierum, vel diuiſiuas generum. [Differẽtias auteꝫ accipere debemus eas, quibus diuiditur non eas ex quibus conſtat genus.] Accipere inquit debemus differentias, non conſtitutiuas, quę ſunt ſpecieruꝫ, ſed quę generuꝫ ſunt, diuiſiuas, animal enim q̃ hę pluris, q̃ illę ꝟo minoris. Similiter ⁊ accidens minoris, eſt tamen q̃ genus pluris, pluris, poterit enim nigrum non in his ſolum quę ſunt animata, ſed etiaꝫ in his quę inanimata ſunt accidere, minoris, qꝛ quę ſub eodẽ ſunt genere accidentia minoris ſunt ſemper q̃ genus. verbi gratia. Nigrum quod accidit animali q̃ animal minoris, ideo quia non omnibus idẽtideꝫ ineſt animalibus. [Item genus continet differentiam potentia.] Dictum iaꝫ eſt ſm̃ Peripateticos ineſſe generibus differẽtias potentia priores q̃ quę ſub ipſis ſunt ſpecies. [Item genus in vnaquaqꝫ ſpecie vnuꝫ, vt in homine animal, differentię

De eiſdem ꝓ̃dicantibus.

ferentię vo plures, vt rationabile mortale, mẽtis ac ſciẽtię capax.] Altera hęc eſt diſſimilitudo generis ꝛ differentię, illud quidẽ in vnaquaq; ſpecie vnum, hę vo plures.[Et ſimile quidez genus eſt materię, differentia vo formę.] Diximus iaz id qđ in multis eſt genus habere rationem quandam ſimilem materię, differentiam vo formę. [Sunt autem ꝛ alię generis ac differentię cõmunitates proprietateſue multę, ſed hę ſatis.] Alię inquit ſunt ꝛ cõmunitates ꝛ proprietates eoꝝ, ſed hę ſufficiãt, cõmune autez eis eſt ſubſtantiale, ſubſtãtiale eſt genus, ſubſtãtialis eſt ꝛ differẽtia. Cõmune item vniuoce pręd icari. Pręd icatur eniz de his quę ſub ſe ſunt vt genus, ita ꝛ differentia, propriũ vo his ineſt, vt dictum eſt, genus cuz alio genere non complicari ad aliquid, at differentias cõplicari, atq; aliquid efficere. Rationabile eniz cum his, mortale. vz. mentis ac ſcientię capax eſſe complicatum, efficit hominem.

De generis ac ſpẽi cõitatib⁹

¶ Genus autem ꝛ ſpecies cõmune quidem habent de pluribus (queadmodum dictum eſt) pręd icari. Sumatur aũt ſpecies vt ſpecies ſolum, ſed non vt genus: ſi fuerit idem ſpecies ꝛ genus. ¶ Commune autem his eſt: ꝛ priora eſſe ijs de quibus pręd icantur. Et totum quoddam eſſe vtrũq;.

¶ Poſtq̃ comparauit genus differentię, dixitq; eorum inter ſe ſimilitudinẽ ac diſſimilitudinez. Nunc idẽ comparat ſpeciei ac primũ quã habeant cõmunitatẽ. Eſt autem hmõi, de pluribus pręd icari, priora eſſe his de quibus pdicatur, eſſe vnũ quodãmodo totum. [Accipiat autem ſpecies vt ſpecies.] Pulchre illud vt ſpecies adiunctum, ne forſitan aut ſpecialiſſimaz ſumeres, quę de pluribus non pręd icatur, aut ſubalternam, quę tum genus, tum ſpecies eſſe poteſt. Inuenitur etiaz genus quod ꝛ ſi ſubalternum, vt ſpecies accipi oportebit non vt genus, ſi ſpeciei ꝛ generis, ac non amborum generum comparationem facere volueris.[Cõmune itez ꝛ his eſt, priora eſſe q̃ ea de quibus pręd icantur.] Ideo prępoſuit cõmunitatem illam de pluribus pręd icari, vt diceret hoc, priora eſſe q̃ illa de quibus pręd icantur.

De eiſdem p̄pᵉitatibus.

¶ Differunt autem eo quod genus quidem continet ſpecies ſub ſe, ſpecies vo continet, ꝛ non continet genera. de pluribus enim genus q̃ ſpecies pręd icatur. ¶ Amplius. Genera quidez preiacere oportet, ꝛ informata ſpecificis differẽtijs perficere ſpecies. vñ ꝛ priora ſunt naturaliter genera, ꝛ ſimul interimentia: ſed quę non ſimul interimantur. ꝛ ſpecies quidez cum ſit: eſt ꝛ genus omnino. genus vo cuz ſit: non omnino erit ſpẽs. ¶ Et genera quidez vniuoce de ſpeciebus pręd icantur: ſpecies vo de generibus minime. ¶ Amplius. Genera quidez abundant

nunc oſtendit. Ea autẽ huiuſmodi, genus continere ſpecies nec contineri, priora eſſe genera q̃ ſpecies, genera pręd icari vniuoce de ſpeciebus non ę contrario, genera exuperare ſpecies ſpeciebus, ſpecies exuperare genera differentijs, generaliſſimũ nõ poſſe fieri ſpecialiſſimũ, nec ſpecialiſſimum generaliſſimuz. [Pręſupponi oportet.] Animal enim vt dictum eſt tanq̃ materia pręſternitur, ſuſcipienſq; rationabile ꝛ mortale facit hominẽ. Item animal genus, homo autẽ ſpecies.[Priora ſuapte natura ſunt genera.] Duę ſunt regulę, qbus quę ſuapte natura priora ſunt, diſcerni ſolẽt. Prima hęc, prius idcſt quod perimit nec perimitur. verbi cauſa. Animal ſi tollatur, tolletur ſimul ꝛ homo, prius igitur q̃ homo, animal. Secunda hęc, prius, ideſt quod infertur nec infert. verbi gratia. ex homine infertur animal, non aũt ex animali homo. Secundũ vtrãq; igitur regulã natura prius eſt q̃ ſpecies genus. genus enim non infert neceſſario ſpeciem, at ſpecies infert ſtatim genus. [Species genera exuperant.] Quoniam conſtitutiuas ſui differentias actu ipſo continent.

5. metaph. te. com. 16. lege priora nã eẽ q̃cũq; põt ſe paratiz eẽ ſine alijs ꝛ alia nõ ſine ipſis.

¶ Generis autem ꝛ proprij commune quidem eſt: ſequi ſpecies. Si quid enim homo eſt: animal eſt, ꝛ ſi qd homo eſt, riſibile eſt. ¶ Et ęqualiter pręd icari genus de ſpeciebus: ꝛ proprium de ijs quę illo participant indiuiduis. ęqualiter enim ꝛ homo, ꝛ bos animal eſt. ꝛ Cato, ꝛ Cicero riſibile eſt. ¶ Commune autez eſt etiam vniuoce pręd icari genus de proprijs ſpeciebus: ꝛ proprium de ijs quorum eſt proprium.

De generis ꝛ proprij cõitatibus.

¶ Poſtq̃ cõparauit cum differentia ꝛ ſpecie genus, cõparat nunc idem cum proprio. Dicitq; eorum cõmunitates, quę ſunt hmõi. ſequi ſpecies ſimiliter vniuoce pręd icari, vt de ſpeciebus genus, ita de indiuiduis p̄priuz. Sequi autem dicitur vel quod maius eſt id quod eſt minus, vt hominem animal, vel quod ęquale eſt, id quod ęquale, vt hominem riſibile, nam ſi homo eſt ꝛ animal ꝛ riſibile erunt. [Commune itez ꝛ vniuoce pręd icari.] Propter hanc cognationem ſupra proprium eſſe diximus tanq̃ ſpatiuz illud quod inter vtraq; caſtra pręlio relinquitur, inter ſubſtãtialia ac ſupra ſubſtantialia medium, propinquius tamen ſubſtantialibus.

Nota quo pacto gen⁹ p̄dicat de ſpẽb⁹.

¶ Differunt autem, quoniam genus quidez prius eſt: poſterius vo propriuz. Oportet enim eſſe animal: dehinc diuidi differentijs ꝛ proprijs. ¶ Et genus quidem de pluribus ſpeciebus pręd icatur: proprium vo de vna ſola ſpecie cuius eſt proprium. ¶ Amplius. Proprium quidem conuerſim pręd icatur de eo cuius eſt proprium: genus vo de nullo conuerſim p̄dicatur. Nam neq; ſi quid animal eſt: homo eſt, neq; ſi quid ani-

De eiſdem p̄pᵉitatibus.

empta, non ſimul interimunt genera: genera ꝟo interempta ſimul interimunt ſpēs: quarū ſunt propria: quare ⁊ his quoꝫ ſunt propria interemptis ⁊ ipſa ſimul interimuntur.

℃ Poſtq̄ generis ac ꝓprij cōmunitates declarauit, oſtēdit nunc quas habeant proprietates. Sunt aūt hmōi, genus prius, propriū poſterius, genus de pluribus pdicari ſpeciebus, propriū de vna ſola, ex cōmutatione pdicari poſſe proprium, genus nequaquā. Proprium ſuę ſpeciei omni ⁊ ſoli ⁊ ſemper ineſſe, genus omni ⁊ ſemper, non autē ſoli. Si interimātur ſpecies non interimi quorū ſunt ſpecies genera. At propriū interimi, interempta eius ſi fuerit ſpecies. [Genus prius.] Prius intelligatur non tempore ſed natura. Propria quidē perempta non periment genera, at ꝟo genera ſi tollantur, tollētur ⁊ ſpecies ⁊ quę in ſpeciebus inſunt propria. verbi cauſa. Peremptū ſi fuerit animal, perimetur homo, perimetur ⁊ riſibile, haud quidē irrationabiliter. Si enim interemptis ſpeciebus interimunt ⁊ propria, interemptiſq; generibus interimūtur ⁊ ſpecies. conſeqtur neceſſario, vt ſi adimant genera adimant etiam propria.

Nota.

De gñis ⁊ accidētis cōmunitate.

℃ Generis ꝟo ⁊ accidentis cōmune eſt, de pluribus (quemadmodum dictum eſt) pdicari, ſiue ſeparabiliū illud accidēs ſit, ſiue inſeparabiliū. Etenim moueri de pluribus: ⁊ nigrum de coruis, ⁊ de ęthiopibus, ⁊ aliquibus inanimatis prędicatur.

℃ Vnicā generi atq; accidenti aſſignat cōionē hanc, de pluribus prędicari. Idq; ideo q2 quęcunq; abſunt longeq; diſiuncta ſunt, veluti genus ⁊ accidens, plurimum inter ſe differunt, quę ita differunt, horum cōmunitatē fere nullam, dicere difficillimū. proprietatem ꝟo plurimam facillimum. verbi cauſa. Homo quid cōmune habeat cū formica, non niſi difficulter, quid ſibi propriū q̄ promptiſſime dicemus. Cōtra quęcunq; adſunt proximeq; iuncta ſunt, horum ꝓprietatem q̄ minimā inueniri difficile, cōitatem ꝟo plurimam facillime.

De eorūdem ꝓprietatibus.

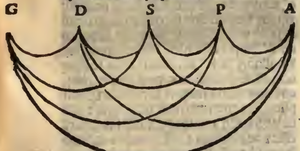
℃ Differt autem genus ab accidente, quoniā genus ante ſpecies eſt. accidentia ꝟo ſpeciebus poſteriora ſunt. Nam etſi inſeparabile ſumat accidēs: tn̄ prius eſt illud cui accidit, quā accidens. ℃ Et genere quidē quę participant, ęqualiter participant: accidēte ꝟo nō ęqualiter. Intenſionē enim ⁊ remiſſionem ſuſcipit accidentiū participatio. generū ꝟo minime. ℃ Et accidētia quidē in indiuiduis principaliter ſubſiſtūt: genera ꝟo ⁊ ſpecies naturalr̄ priora ſunt indiuiduis ſubſtantijs. ℃ Et genera quidē in eo qđ quid eſt pdicātur de ijs quę ſub ipſis ſunt: accidētia ꝟo in eo qđ quale aliqđ eſt, vl̄ q̄ mō ſe habeat vnūquodq;. Qualis eni eſt ęthiops interrogatus: dices, niger. ⁊ quēadmodū ſe Socrates habeat: dices. quoniam ſedet vel ambulat.

℃ Quoniam genus atq; accidens plurimū inter ſe diſtātia ſimilitudinē videbant haberent minimā, diſſimilitudinē ꝟo q̄ plurimam, ideo eoꝝ cōmunionē vnā, proprietates ꝟo plures expoſuit, huiuſmodi genus q̄ ſpecies. Species q̄ accidentia priores, intenſionē remiſſionemq; ſuſcipere accidentia, genus nequaquā. Accidentia conſiſtere potiſſimū in indiuiduis. Indiuiduis autē ⁊ genera ⁊ ſpecies priora, in hoc quid eſt pdicari genus, in hoc quale vel quo modo quid habeat accidens. [Intēſionē enim remiſſionēq; ſuſcipit accidens in his quorū ſit particeps.] Homo quidē equus ac ceterorum animaliū ſpecies eodē modo animalis participes, non ſic corpora albi nigriq;, vtpote quorum maius ac minus eſſe dicatur.

℃ Genus igit̄ quo ab alijs quatuor differat dictū eſt. cōtingit aūt etiā vnūquodq; aliorum differre ab alijs quatuor. quare cū quinque quidē ſint, vnūquodq; aūt ab alijs quatuor differat: quater quinque, viginti fiunt oēs drię. Sed non ita ſe hꝫ: ſed ſemper deinceps enumeratis, ⁊ duobus quidē vna dr̄ia deficientibus (ꝓpterea q2 iā ſumpta eſt) trib9 ꝟo duabus, quatuor ꝟo trib9, quinque ꝟo quatuor: decē oēs fiunt drię, quatuor, tres, duę, vna. genus enim quo differt a drīa, ⁊ ſpecie, ⁊ ꝓprio, ⁊ accidente: dictū eſt. quatuor igit̄ differētię. Differentia ꝟo quo differat a genere dictū eſt, q2 quo differt genus ab ea dicebatur: reliquū eſt igitur quo differat differētia, a ſpecie, proprio, ⁊ accidēte dicatur. ⁊ fiunt tres. rurſus ſpēs quo quidē differat a drīa dictū eſt, q2 quo differt a ſpecie drīa dicebatur. quo etiā differat ſpecies a genere dictum eſt: q2 quo differt genus a ſpecie dicebatur. reliquū eſt igitur vt quo differat ſpēs a ꝓprio, ⁊ accidente dicat̄. duę igitur ſunt ⁊ hę drię. Propriū autē quo differat ab accidente relinquet̄. nam quo a ſpecie, ⁊ drīa, ⁊ genere differat pdictū eſt, in illoꝝ ad ipſū differentijs. Quatuor igit̄ ſumptis generis ad alia differētijs: tribus ꝟo drię, duabus autē ſpeciei, vna ꝟo proprij ad accn̄s: decē erunt omnes: quarum quatuor quę ſunt generis ad reliqua, ſuperius demonſtrauimus.

℃ Oſtendit hoc loco Porphyrius quot fiant, vt ita dicā habitudines ex cōparatione quinque ipſaꝝ vocū inter ſe, ſic. Nō inquit fiunt hmōi habitudines, vt quis capiat viginti per bis factam comparationē vniuſcuiuſq; earum ad reliquas quatuor. Traditq; modū quēdā, quo vtamur ad inueniēdas ſimiliter terminorū quorūcunq; habitudines, ſi inter ſe mutuo complicētur, hoc pacto. Multiplicare inquit, qđ a nobis ſupradictum eſt, debemus. Propoſitum numerū, per vno minorem, quinque, vꝫ. per quatuor, fientq; viginti. Huius deinde dimidiū accipere. remanebuntq; decem, ac totidē dicendū eſſe habitudines. Cur autem id ita fieri oporteat cauſa hęc, vnaquęq; illarū quinque cōparanda erat cum reliquis quatuor. Atq; ideo fecimus per quinquies quatuor viginti. Accipimus autē iccirco dimidiū, q2 bis accideret eaſdem habitudines inter ſe cōparari. Si enim cōparatum ſit cum reliquis quatuor genus, manifeſtū ⁊ eas ipſas

ſas cōparatus cū eo. Eſt aūt ⁊ alius modus, hoc pacto. Sint ꝓpoſiti aliqui termini puta quinque, quibus applicentur alij, totidē certe fient habitudines quot ⁊ termini. ſic. Erant quinque. Primi quidē habitudo nequaquā eſt. Si autē applicetur ei alter, vna efficietur habitudo, vnus nāq͂ dūtaxat terminus præpoſitus. Si ⁊ alter duæ, q꞉ totidem qui præpoſiti fuerant termini. Eruntq͂ oēs tres, ſi ⁊ alter, tres, eruntq꞉ oēs ſex, ſi rurſus ⁊ alter quatuor. Erūtq͂ quinque terminoꝝ cūctæ habitudines, decē. ¶ Itē ⁊ aliter, vnūquodq͂ ex quinque cum reliquis cōparari quatuor opꝫ. Genus itaq͂ cum reliquis quatuor cōparatū, habitudines efficiet quatuor. Differētia autem cum genere cōparata eſt, qn̄ genus cōparatū cum ea, cū reliquis aūt efficiet habitudines tres, fientq꞉ ſeptē, ſpecies item cū reliquis duabus, nam cum genere ⁊ differētia iterū non opꝫ, efficiet habitudines duas, eruntq͂ nouem, ꝓpriū cum accidente vnam, erūtq꞉ oēs decē. Accidens aūt non amplius habebit cui cōparari poſſit, iaꝫ enim cū omnibus cōparatuꝫ videri poteſt, qn̄ ad ipſuꝫ illa cōparabant̄, ac manifeſtū cūctas eas habitudines, vel quatuor eſſe, vel tres, vel duas, vel vnam. Generis quatuor. Dīæ tres. Speciei duas. Proprij vnam, eſſeq꞉ prorſus omnes decem. Reſtat igitur poſtq̄ genus cum reliquis eſt vocibus comparatum, de reliquarum deinceps cōmunitate ac proprietate dicamus.

De differētie ac ſp̄ei cōmunitatibus.

¶ Cōe ergo differētiæ ⁊ ſpeciei eſt æqualiter participari. hoīe enim æqualiter participant particulares hoīes, ⁊ rationalis differentia. ¶ Cōe vero eſt ⁊ ſemper ad eſſe ijs quæ illis participant. Semper eniꝫ Socrates rationalis eſt, ⁊ ſemper Socrates homo.

¶ Duas hoc loco differētiæ ac ſpeciei cōmunitates aſſignat, has, quæ ſub ſe ſunt æque ſui participantia facere, inq꞉ ijſdem eodem modo ſemper ineſſe.

De earūdem ꝓprietatibus.

¶ Propriū aūt dīæ quidē eſt in eo qđ quale eſt prædicari: ſpeciei vero in eo qđ quid eſt. Nam etſi homo velut quale quid accipiat̄: nō tn̄ ſimpliciter erit quale, ſed ſm id quod generi aduenientes dīæ eum conſtituerunt.

non aufert rōnale cū ſit deus. ¶ Amplius. Differentis quidē cōponit̄ cuꝫ alia dīa (rationale eniꝫ ⁊ mortale cōpoſitū eſt in ſubſtātia hoīs) ſpēs vero ſpeciei non componit̄, vt gignat aliā aliquā ſpeciē. Quædaꝫ eniꝫ equa cuidam aſino permiſcetur ad muli generationem, equa autem ſimpliciter, aſino compoſita, nūquam perficeret mulum.

¶ Dixit differentiæ ac ſpeciei cōitates, nūc earūdeꝫ proprietates, ſunt autē huiuſmodi. In hoc quale ſit differentiā, in hoc quid ſit ſpeciem prædicari. Differentiā conſiderari in pluribus ſpeciebus, ſpecieꝫ in ſolis quæ ſub ſe ſunt indiuiduis, differentia ſi tollatur, tolli ⁊ ſpeciē, non econtrario, differentiā cum differentia cōponi, ſpeciē cū ſpecie nequaq̄. [Proprium quideꝫ differētiæ eſt in hoc quale ſit prædicari, ſpeciei in hoc quid ſit.] ¶ Addubitaſſet fortaſſe hoc loco quiſpiam, cur ſpecies in hoc qđ ſit, dīa in hoc quale ſit prædicēt̄ur: quū homo quale ſit animal dicatur. Dicimus enim, quū quid ſit Socrates: interrogamur, animal, quale animal: hominez, quare ⁊ ſpecies in hoc quale ſit prædicabit̄. Cui occurrēs, ipſēm dicit non eſſe ſimpl'r quale, ſed quatenus tn̄ particeps eſt differentiarū, hoc enim ipſum, in quid ſit prædicari, habet ſpecies ex generibus, in quale vero quid ſit, ex differentijs, verbi cauſa, quale animal homo: interrogati, reſpōdebimus rōnabile mortale. Differētia igitur quale ipſum ex ſe habet. Species vero ex differentijs. [Item differentia cum alia cōponit̄ differentia.] ¶ Rationabile enim cū mortali cōpoſitū efficiet hominez. Equus vero cū homine, nihil, quod ſi mulus ex equa atq꞉ aſino generetur, nō ex vniuerſalibus generari dicetur ſpeciebus, ſed ex indiuiduis, quippe qui equam cōſcendit aſinus, vnus eſt non plures, ⁊ quæ ab aſino conſcenditur equa ſimiliter non niſi vna quædam. ¶ Item ⁊ ſic, quæ ſunt ad vnius alicuius ſpeciei generationem differētiæ, nulla quid inuicē patitur, ſed quæq꞉ ſuam ipſius ſubſtātiam conſeruat, vt animal rationabile mortale, mentis ac ſcientiæ capax, quæ differentia ad humanæ ſpeciei generationē, permanet ſemper. Equus vero ⁊ aſinus iccirco ſuam in mulo naturā diſtincte non ſeruarunt, q꞉ indiuidua ſunt, non ſpecies, corruptaq꞉ vtriuſq꞉ ſubſtantia, aliud quiddā ab eorum ſpecie diuerſum factuꝫ eſt. Non igitur ſpecies cum ſpecie componetur.

¶ Dīa vero ⁊ ꝓpriū cōe quidē hn̄t: æqualiter participari ab ijs q̄ illis participāt. Aequal'r eniꝫ rōnalia, rōnalia ſunt: ⁊ riſibilia, riſibilia ſunt. ¶ Et ſemp̄ ⁊ oī adeſſe cōe vtriſq͂ eſt. Etſi eniꝫ curtet̄ qui bipes eſt: tn̄ ad id qđ natum eſt ſemp̄, dr̄ qm̄ ⁊ riſibile in eo qđ natū eſt hꝫ ſemp̄, ſed nō in eo qđ ſemper rideat.

De differētie ac ꝓprij cōmunitatibus.

¶ Duas dicit differentiæ ac proprij communitates has. Aeque ſui participantia, quæ ſub ſe ſunt, facere. Et quibus ſemel inſint, ineſſe omnibus ſemper. Non eniꝫ So

hęc quidem de pluribus ſpeciebus dicitur ſępe, vt rationale de deo, ⁊ homine: propriū ꝟo dicitur de vna ſola ſpecie cuius eſt proprium. ℂ Et differentia quidem illis eſt cōſequens quorum eſt dr̄ia, ſed non conuertitur: ꝓpria ꝟo cōuerſim p̄dicant̄ de iis quorum ſunt propria, propterea qđ conuertuntur.

ℂ Totidem dicit proprietates, quot dixerat cōmunitates, duas: vȝ has, differētiā plures cōplecti ſpecies, proprium vix ineſſe vni ſoli. Differentiaȝ ⁊ ſi conſequatur ipſa ſpecies, non tamē pręcicari, quicquid enim homo id rationabile, non aūt quicquid rationabile, id homo. Propriuȝ ꝟo ⁊ ſequi, ⁊ pręcicari, quicquid nāqȝ homo riſibile. Et quicquid riſibile homo.

De dr̄ię atqȝ accidētis cōitatibus.

ℂ Differētię aūt ⁊ accidenti cōe quideȝ eſt: de pluribus dici. ℂ Cōe ꝟo eſt ⁊ ad ea quę ſunt inſeparabilia accidentia, ſemper, ⁊ omni adeſſe. Bipes eniȝ ſemper adeſt oī homini: ⁊ omnibus coruis nigrum eſſe ſimiliter.

ℂ Differētię atqȝ accidētis cōitates ſunt hę duę. De pluribus pręcicari, ⁊ ineſſe ſpeciebus ſemꝑ. Ac prima quidem ⁊ ſeparabilibus ⁊ inſeparabilibus conuenit. Scđa ꝟo ſolis dūtaxat inſeꝑabilibus, homo ſiquideȝ non ſedet ſemper, coruus ꝟo niger eſt ſemper.

De eorūdem ꝓprietatibus.

ℂ Differunt aūt, qm̄ dr̄ia quidē continet ſpecies ⁊ non cōtinet̄ (continet eniȝ rōnale deū ⁊ hominē) accidētia ꝟo aliquo quidem mō cōtinēt, eo ꝙ in pluribus ſint: aliquo ꝟo modo continētur, eo ꝙ non vnius accidentis ſuſceptiua ſint ſubiecta, ſed plurium. ℂ Et differentia quidē inintēſibilis eſt, ⁊ irremiſſibilis: accńtia ꝟo magis ⁊ minus ſuſcipiunt. ℂ Et impermixtę quidē ſunt cōtrarię dr̄ię: mixta ꝟo nōnunq̄ ſunt cōtraria accidentia. Hmōi quidē cōiones ⁊ ꝓprietates differentię, ⁊ cęteroꝝ ſunt. Spēs ꝟo quo quidē differt a genere, ⁊ dr̄ia dictum eſt, in eo qđ dicebamus quo gen⁹ differt a cęteris, ⁊ quo differētia differt a cęteris. reliquuȝ eſt quo differt a proprio ⁊ accidente, vt dicatur.

ℂ Proprietates dr̄ię atqȝ accidentis tres, ſunt aūt hmōi. Dr̄iaȝ cōtinere ſpēs, nec ꝯtineri. Accidēs quodāmodo ⁊ cōtinere ⁊ cōtineri, dr̄iam neqȝ intendi, neqȝ remitti. accńs ⁊ magis ⁊ minus ſuſcipere, ꝯrias dr̄ias admiſceri non poſſe, ꝯria accidētia poſſe. Continet autē dr̄ia ſpecies, Pluris eniȝ rōnabile q̄ hō, accidēs cōtinet ⁊ continet̄. quatenus enim nigrū non mō ęthiopi, ſed ⁊ coruo ⁊ cęteris conuenit. ꝯtinet, quatenus ꝟo alia ęthiops ſuſcipere poteſt accidētia, cōtinet̄. Illud aūt quodāmodo iccirco adiecit, q2 ꝓprie neqȝ cōtinet neqȝ cōtinet̄. Differentia neqȝ intēdit̄, neqȝ remittit̄. ſocrates nāqȝ Platone rationabilior nō erit niſi per animę vt ſupra diximus, promptitudinē, accidēs magis ac minus ſuſcipit, ęthiops nāqȝ ęthiope, coruus coruo nigrior. Admiſceri cōtrarię dr̄ię non poſſunt, rōnabile. ſ. ⁊ irrationabile, mortale atqȝ imortale. Contraria ꝟo accńtia poſſunt, nigrū. ſ. atqȝ album. Ex quorum mixtura fit ruffum.

De ſpeciei ⁊ ꝓprij cōitatibus.

ℂ Speciei autem ⁊ proprij cōe quidem eſt: adinuicē conuerſim pręcicari. Nam ſi quid homo eſt: riſibile eſt, ⁊ ſi quid riſibile eſt: hō eſt. Riſibile ꝟo qm̄ ſm id qđ natum eſt ridere ſumendum. ſępe iam dictum eſt. ℂ Commune autēȝ eſt ⁊ ęqualiter eſſe. Aequaliter eniȝ adſunt ſpecies iis quę illis participant: ⁊ propria iis quorum ſunt propria.

ℂ Poſtq̄ de dr̄ia plene locutus eſt. Tranſit nunc ad ſpeciei ſimilitudinē ac diſſimilitudineȝ quā hȝ cum ꝓprio atqȝ accidente. Quibus eniȝ rebus cū genere ac dr̄ia cōueniret differretqȝ, tunc dictuȝ, quū illa huic cōparabātur. Sunt aūt ſpēi ꝓprijqȝ ſilitudines hmōi duę. Prima hęc. Cōmutatione pati, mutuoqȝ inter ſe p̄dicari, quicqđ nāqȝ hō riſibile, ⁊ qcqđ riſibile hō, ipſum aūt riſibile, non actionē, ſed ridēdi vt diximus aptitudinē ſignificabit. Scđa hęc. Aeqȝ participes eē ſpēs quoꝝ ſunt ſpecies ⁊ propria quorum ſunt propria, ęque eteniȝ oēs rationis participes, ęque omnes ſumus ⁊ riſibiles.

De eorūdem ꝓprietatibus.

ℂ Differt autē ſpecies a ꝓprio, quoniā ſpēs quidē poteſt ⁊ alioꝝ genus eſſe: proprium ꝟo aliaꝝ ſpecieꝝ eſſe propriū īpoſſibile eſt. ℂ Et ſpecies qdē ante ſubſiſtit q̄ propriū: ꝓpriuȝ ꝟo poſt fit in ſpecie. opȝ enim hominē eſſe: vt ſit riſibile. ℂ Amplius. Species quidē ſemper actu adeſt ſubiecto: propriuȝ ꝟo aliqñ, ⁊ poteſtate. Homo enim ſemper actu eſt Socrates; non vero ſemper ridet, quāuis natus ſit ſemꝑ vt ſit riſibilis. ℂ Amplius. Quoꝝ termini ſunt differētes: ⁊ ipſa ſunt dr̄ia. Eſt autē ſpeciei quidē ſub genere eſſe: ⁊ de pluribus ⁊ differentibus numero in eo qđ quid eſt pręcicari. ⁊ cętera hmōi. ꝓprij ꝟo: ⁊ ſoli, ⁊ omni, ⁊ ſemper adeſſe.

ℂ Speciei proprioqȝ diſſimilitudines quas hoc loco aſſignat ſunt hmōi. Speciē poſſe eſſe ⁊ aliqs genus, ꝓpriū niſi vnius ſpeciei proprium. Speciē q̄ propriū prioreȝ, propriū poſterius niſi in ſpecie fieri non poſſe. Specieȝ actu ineſſe in ſubiecto ſemper. Propriū actu aliqñ, potētia ſemꝑ, differre poſtremo inter ſe diffinitionibus, differt a proprio ſpecies, ſpeciē intelligit ſubalternā nō autē ſpecialiſſimā, ſpecies quidē ⁊ alioꝝ ſpecieruȝ pōt eſſe genus, vt animal hominis equi, animalis animans, animātis corpus, ꝓpriuȝ niſi vnius ſpeciei propriū, vt riſibile hominis, hinnibile equi, ſpecies q̄ propriuȝ prior, neceſſe enim hoīem eſſe prius q̄ ſit riſibile, ſpecies actu ſemꝑ ineſt ſubiecto, ſemꝑ quidē Socrates hō. Propriuȝ non ſemper actu, non eteniȝ ſemꝑ hō ridet, differūt inter ſe diffinitionib⁹, alia nāqȝ ſpeciei diffinitio hęc, ſpecies eſt quę generi ſubijcit̄ ſemꝑ, ⁊ quę de pluribus differētibus numero in hoc qđ ſit pręcicat̄, alia ꝓprij hęc. Propriū eſt qđ ⁊ ſoli ⁊ oī ⁊ ſemper adeſt. Illud ꝟo quorū diffinitiones diſſimiles ⁊ ipſa eſſe diſſimilia, poterat ⁊ aliqs cōuenire, generi. ſ. differētię ac reliquis vocibus.

De ſpēi atqȝ accńtis cōitate.

ℂ Speciei ꝟo ⁊ accidentis cōe quidem eſt de pluribus pręcicari. Rarę ꝟo ſunt alię cōmunitates: ꝓpterea qđ q̄ plurimuȝ diſtant abinuicem accidens: ⁊ id cui accidit.

ℂ Speciei

¶ Speciei atq₃ accidētis cōionē vnā₃ hanc adducit. De pluribus p̄dicari, affertq₃ eius rei cām eandē quā ⁊ nos paulo ante memorauimus. Q̄m ſcilicet quę longius abſunt, diſiūctaq₃ ſunt, rariſſimas habēt ſi̇̄litudines, diſſi⸗militudines v̄o plurimas. Cōtra q̄ ꝓximiora, diſſi̇̄litudines pauciſſimas, ſi̇̄litudines v̄o q̄plurimas. Cōe igitur ambobus ineſt, h̄ de pluribus p̄dicari, vt hō de Socrate ⁊ Alcibiade. nigru₃ de ęthiope coruo ⁊ eiuſmodi.

De eorundem proprietatibus.

¶ Propria v̄o ſunt vtriuſq₃, ſpeciei quide₃ in eo qđ qd eſt p̄dicari de ijs quoru₃ eſt ſpecies: accidētis autē in eo qđ quale quiddam eſt, vel quo mō ſe habens eſt. Et vnāquāq₃ ſubſtantiā vna quidē ſpecie participare: pluribus aūt accidētibus ⁊ ſeparabilibus ⁊ inſeparabilibus. ¶ Et ſpēs quidē p̄intelligūtur accidentibus, etſi etia₃ ſint inſeparabilia (op₃ enim eſſe ſubiectū vt illi aliqd accidat) accidētia v̄o poſterioris generis ſunt, ⁊ aduētitię naturę. ¶ Et ſpeciei quidē participatio ęqualiter eſt: accidētis v̄o etſi inſeparabile ſit non ęqualiter. Aethiops enim ęthiope habere poſſet colorē vel intēſum, vel remiſſum ſm̄ nigredinē. Reſtat aūt de proprio ⁊ accidente dicere. quo enim ꝓpriu₃ a ſpecie, ⁊ differentia, ⁊ genere differt: dictum eſt.

¶ Speciei atq₃ accn̄tis quas enumerat proprietates, hę. Specie₃ in hoc quid eſt. Accn̄s in hoc quale qd eſt, vel in hoc quō habeat p̄dicari. Vnāquāq₃ ſubſtātiā ſpeciei dūtaxat vnius. Accn̄tiū v̄o plurimoꝝ participē. Spēm q̄ accn̄s priorē, accn̄s q̄ ſpecies poſterius. Speciei participationē eſſe ęquā, accidentiu₃ v̄o minime. accn̄s in h̄ quale quid eſt, vel in hoc quō habeat p̄dicaṫ, interrogāti enim q̄lis eſt ęthiops: rn̄dere ſolemus niger, quō hō: ſanus eſt, vel ęgrotat. Spēs quide₃ etſi in hoc q̄le qd eſt dicaṫ, a differētus tn̄ vt dictū ē id cepit. Vnaquęq₃ ſubſtātia ſpēi dūtaxat vnius particeps, vt Socrates humanę, Bucephalus equinę, accn̄tiū v̄o plurimoꝝ, curuitatis. ſ. nigredinis ⁊ eiuſmodi, ſpēs prior, accn̄s poſterius, prius enim hoie₃ eſſe op₃, qui futurus eſt niger. Speciei participatio ęqua, ęqua eni₃ Socrates homo eſt ac Plato, accidentiu₃ non ęqua, quia ęthiops ęthiope nigrior.

De ꝓprij atq₃ accidētis cōitatibus.

¶ Cōe aūt ꝓprio ⁊ inſeparabili accn̄ti eſt: q̄ p̄ter ea nunq̄ cōſiſtāt illa in q̄bus cōſiderantur. queādmodū eni p̄ter riſibile nō ſubſiſtit hō: ita nec p̄ter nigredine₃ ſubſiſtit ęthiops. ¶ Et quemadmodū ſemper, ⁊ omni adeſt proprium: ſic ⁊ inſeparabile accidens.

¶ Accedit nūc ad ſi̇̄litudines ⁊ diſſimilitudines ꝓprij ⁊ accn̄tis, quo pacto inquiēs cōueniret differretq₃ ꝓpriu₃ a genere dūa ⁊ ſpecie, dictū eſt, tunc quu₃ ei illa cōparauimus, nunc quibus rebus cōueniat, differatq₃ cu₃ accidēti dicendū. Ac rōnabiliter quide₃ adiecit illud qđ ſeparari non pōt, diſcriminans ab eo, id qđ ſeparatur, qđ nullā cu₃ ꝓprio haberet cōionē. Proprij igiṫ ⁊ qđ ſeparari non pōt accidētis cōitates hmōi. Ea in q̄bus ineſſe cōſideranṫ, abſq₃ ipſis cōſiſtere nullo mō poſſe, vt eni₃ abſq₃ riſibili hō non erit, ita abſq₃ nigredine non erit coruus. Itē, ineſſe oi ⁊ ſemper, ſemper eni₃ ois hō riſibilis, ſemper ⁊ ois coruus niger. Q̄đ aūt id qđ ſeparaṫ accidēs, nullā cū ꝓprio cōionē habeat, perſpicuū. Non. n. eiuſmodi eſt, vt abſq₃ eo ꝯſiſtere nō poſſit ſubiectū, aut ſubiecto ſemꝑ inſit, quippe ⁊ ſi nō ſedeat Socrates, erit tn̄ Socrates. Nec ſemꝑ ſedebit Socrates. Quatenus ḡ propriū ⁊ qđ non ſeꝑatur accidēs cōionē ea₃ inter ſe habēt, id qđ ſeparatur nihil cū proprio ꝯueniet, quatenus differunt, differet maxime, non igiṫ vllam cu₃ proprio id qđ ſeparatur accidens cōmunionem habebit.

De eorundem proprietatibus.

¶ Differūt aūt: q̄m propriu₃ vni ſoli ſpeciei adeſt, queādmodū riſibile homini: inſeparabile v̄o accidens vt nigrū, non ſolū ęthiopi, ſed etiam coruo adeſt ⁊ carboni, ⁊ hebeno, ⁊ quibuſdam alijs. ¶ Amplius, proprium cōuerſim p̄dicatur de eo cuius eſt ꝓprium, ⁊ ęqualiter eſt: inſeparabile v̄o accidens cōuerſim non p̄dicaṫ. ¶ Et proprioꝝ quidem ęqualis eſt participatio, accidentiu₃ v̄o vel magis vel minus. Sunt quidē alię cōmunitates: vel proprietates ijs quę dicta ſunt: ſed ſufficiunt ⁊ hę ad diſcretionem eoru₃, communitatiſq₃ traditionem.

¶ Quibus rebus ab accn̄te eo qđ non ſeparaṫ, ꝓprium differat, ſunt hę. Propriū vni ſoli ſpeciei ineſſe, accidēs pluribus, vt riſibile ſoli hoi, nigredo ęthiopi, coruo, ⁊ id genus q̄ plurimis, propriū de eo cuius eſt proprium ex cōmutatione p̄dicari, accn̄s minime, quicq̄d eni₃ hō riſibile, ⁊ quicq̄d riſibile hō. Non ſic aūt, quicq̄d nigru₃ id coruus eſt, ⁊ quicq̄d coruus, id nigrū eſt. Proprij participationē ęquā, eadē enim rōne Socrates eſt ac Plato riſibilis. Accidentiū nō ęquā ſuſcipere magis ac min⁹, eſt nāq₃ ęthiops ęthiope, coruus coruo nigrior, vt ſępe ia₃ diximus. ¶ Intelligendū eſt aūt, non id dixiſſe Porphyriū, in quibus propriū atq₃ accn̄s inexiſterēt, abſq₃ ipſis, ea conſiſtere non poſſe, per ſe, ꝑ ſe enim ſubſtātię oēs ſine accidētibus perſiſterent, ſed reſpectu ipſorum, ꝓprij. ſ. atq₃ accidentis. Muſicus quidem, verbi gratia. Socrates. qua Socrates, abſq₃ eo qđ muſicus ſit, Socrates erit. qua v̄o muſicus, niſi muſicus ſit. nullo quidem pacto Socrates erit.

FINIS.